

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΣΗΜΕΙΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ
ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΥ ΑΓΩΝΙΖΕΣΘΑΙ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ. ΜΕΛΕΤΗ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ**

ΕΛΕΝΗ ΧΡΙΣΤΟΦΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΔΡ ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΑΡΚΟΥΛΗΣ

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ, ΜΑΪΟΣ, 2015

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΣΗΜΕΙΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ
ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΥ ΑΓΩΝΙΖΕΣΘΑΙ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ. ΜΕΛΕΤΗ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ**

ΕΛΕΝΗ ΧΡΙΣΤΟΦΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΔΡ ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΑΡΚΟΥΛΗΣ

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ, ΜΑΪΟΣ, 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ABSTRACT.....	6
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	7
ΑΦΙΕΡΩΣΗ.....	8
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	9
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	10
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ FFP ΚΑΙ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ	
ΚΡΙΤΗΡΙΑ	
ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	16
2.1 Η επιρροή του οικονομικού «ευ αγωνίζεσθαι» στο κυπριακό ποδόσφαιρο και ο	
ρόλος του Οργάνου Οικονομικού Ελέγχου των	
Ομάδων.....	16
2.2 Τα οικονομικά κριτήρια	
αδειοδότησης.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
Ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΣΗΜΕΙΟΥ ΣΤΟ	
FFP.....	22
3.1 Ανάλυση νεκρού	
σημείου.....	22
3.1.1 Προσδιορισμός σχετικών εσόδων.....	24
3.1.2 Προσδιορισμός σχετικών εξόδων.....	26

3.2 Η σημασία των χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις οικονομικές καταστάσεις.....	29
3.3 Τελικές απαιτήσεις Νεκρού Σημείου.....	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ FFP.....	31
4.1 Παραδείγματα από τον ευρωπαϊκό χώρο.....	31
4.2 Παραδείγματα από τον κυπριακό χώρο.....	34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	38
5.1 Προσέγγιση της επιστημονικής έρευνας.....	38
5.2 Ανάλυση της επιστημονικής έρευνας.....	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	41
6.1 Αξιολόγηση αποτελεσμάτων «Γενικών Στοιχείων».....		41
6.2 Αξιολόγηση αποτελεσμάτων «Οικονομικών Στοιχείων».....		47
6.2.1. Τρόποι δημιουργίας εσόδων.....		48
6.2.2 Τρόποι δημιουργίας εξόδων.....		56
6.2.3 Αξιοποίηση των κανονισμών του FFP.....		61

6.2.4 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα από την εφαρμογή του FFP.....	61
6.2.5 Οι επιπτώσεις της οικονομικής ύφεσης στον υπολογισμό του Νεκρού Σημείου.....	63
6.2.6 Ληξιπρόθεσμες οφειλές.....	64
6.2.7 Ποινή αφαίρεσης βαθμών από τη σειρά κατάταξης.....	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	67
7.1. Γενικά συμπεράσματα.....	67
7.2. Εισηγήσεις για μελλοντική έρευνα.....	73
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.....	86

Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΣΗΜΕΙΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΥ ΑΓΩΝΙΖΕΣΘΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ. ΜΕΛΕΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το οικονομικό Ευ Αγώνιζεσθαι αποτελεί καινούριο θεσμό για τις οικονομικές διοικήσεις των ευρωπαϊκών ποδοσφαιρικών συλλόγων που θέλουν να συμμετέχουν στις διασυλλογικές διοργανώσεις της UEFA. Η ανάγκη ύπαρξης ενός κανονιστικού πλαισίου στις οικονομικές διοικήσεις είναι επιτακτική δεδομένου ότι αποφεύγεται η διάλυση πολλών συλλόγων και ιδιαίτερα των μικρότερων, εξαιτίας ανεξέλεγκτων εξόδων. Σκοπός της παρούσας διπλωματικής διατριβής είναι να παρουσιάσει την επιρροή που έχει η εφαρμογή των οικονομικών κανονισμών της UEFA στον υπολογισμό του Νεκρού Σημείου των κυπριακών ποδοσφαιρικών συλλόγων. Η UEFA επιβάλλει ένα συγκεκριμένο σχέδιο που αφορά τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εφαρμόζονται οι κανονισμοί, τη διαδικασία αδειοδότησης και τον έλεγχο που πολλές φορές φέρει διάφορες ποινές. Για την επίτευξη του σχεδίου αυτού οι οικονομικές διοικήσεις των συλλόγων καλούνται να πετύχουν το Νεκρό Σημείο των σχετικών εσόδων και σχετικών εξόδων με κάποια επιτρεπτά επίπεδα απόκλισης. Για τη διερεύνηση της επιρροής του FFP έγινε χρήση ερωτηματολογίων, τα οποία διανεμήθηκαν σε κυπριακούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους. Τα ερωτηματολόγια εξετάζουν τις μεταβολές των διαφόρων κατηγοριών εσόδων και εξόδων μετά την εφαρμογή των κανονισμών. Επίσης διερευνούν τους τρόπους που αξιοποίησαν κάποιους από τους κανονισμούς για ανάπτυξη και αύξηση των εσόδων, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που προκάλεσαν καθώς και τις επιπτώσεις της οικονομικής ύφεσης στον υπολογισμό των εσόδων και εξόδων. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των ερωτηματολογίων, αφενός επιβεβαιώνουν ότι αρκετές κατηγορίες εσόδων και εξόδων έχουν επηρεαστεί από τους κανονισμούς, αφετέρου τονίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές της συμπεριφοράς των εσόδων και εξόδων με τους μεγάλους ευρωπαϊκούς συλλόγους. Συνεπώς, με αυτή την ανάλυση καθορίζονται σαφέστερα οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οικονομικές διοικήσεις των κυπριακών ποδοσφαιρικών συλλόγων.

**BREAK EVEN ANALYSIS THROUGH THE ASPECT OF UEFA
FINANCIAL FAIR PLAY REGULATIONS. FINANCIAL PROBLEM
STUDY: EVALUATION OF CYPRUS FOOTBALL CLUBS ACCORDING
TO THE FINANCIAL CRITERIA.**

ABSTRACT

The Financial Fair play is a new regulations frame for the financial management of the European football clubs which are want to compete in the UEFA leagues. The need for a regulations frame like that for the financial managements seems to be urgent, considering that it works against the failure of many clubs especially for the smaller ones, because of the overspending. The purpose of this essay is to present the influence of the implementation of UEFA's financial regulations on the calculation of the Break Even Point of Cyprus football clubs. UEFA imposes a specific plan which deals with the way that the regulations should be often applied, the club licensing process with the submission of specific financial information by the clubs, and after the evaluation the sanctions that can be applied. The financial administrations of the clubs, in order to achieve the goals of the Financial Fair Play, have to meet the brake even point by balancing the expenses and the income, with a small deviations. For the investigation of the influence of the FFP I used questionnaires, which were handed out to Cyprus football Clubs. The questionnaires inquire information about the variation of different income and expenses categories after the implementation of the FFP. Furthermore they inquire information about the ways that the clubs took advantage of the FFP regulations for development and increasing their income, and also the advantages and disadvantages that were produced by the regulations. Finally, end I asked questions regarding the results of the financial recession on calculation of the income and expenses. On the one hand the results that come out from the questionnaires confirm the influence of the expenses and income from the implementation of the FFP. On the other hand they stress the financial similarities and also the differences among European clubs. Consequently, that analysis makes it apparent for the financial administrations of the Cyprus clubs that they have lots of challenges to face.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή της ανά χείρας διατριβής, Δρ. Στέλιο Μαρκουλή για την καθοδήγηση και την υποστήριξη κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας μελέτης.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τις ομάδες για την ανταπόκριση και τον κόπο τους να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο. Ιδιαίτερα, τον κ. Αντρέα Θεμιστοκλέους, Γενικό Διευθυντή της Ανόρθωσης, για την άμεση ανταπόκρισή του αλλά και για την καλή του πρόθεση να προσφέρει οποιαδήποτε βοήθεια.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω το σύζυγό μου, για τις συμβουλές και τις πληροφορίες που μου έδωσε κατά τη διαδικασία συγγραφής της διατριβής. Ακόμη, τον ευχαριστώ για τη στήριξη που μου πρόσφερε καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Στην Ανόρθωση Αμμοχώστου,

*«Το πνεύμα της Ανόρθωσης δεν πτοάται, δεν καταστρέφεται. Και η ωραία μας Ανόρθωση ως ο
Φοίνιζ, αενάως αναγεννάται»...*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1 – Ισολογισμός Ποδοσφαιρικού Συλλόγου με τις ελάχιστες απαιτήσεις.....	20
Πίνακας 2.2 – Ελάχιστες απαιτήσεις για τα κέρδη και τις ζημιές.....	21
Πίνακας 3.1 - Επιτρεπτό Επίπεδο Απόκλισης.....	23
Πίνακας 4.1 - Οικονομικοί λόγοι άρνησης έκδοσης τελικής αδειοδότησης 2013/14.....	31

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1:	Υπεύθυνος για θέματα FFP σύμφωνα με το καταστατικό.....	41
Διάγραμμα 2:	Αριθμός ατόμων υπηρεσίας για θέματα FFP.....	42
Διάγραμμα 3:	Χρονική διάρκεια λειτουργίας υπηρεσίας FFP.....	43
Διάγραμμα 4:	Αποτελέσματα για τους συλλόγους που δεν προβλέπουν υπεύθυνους για θέματα FFP.....	44
Διάγραμμα 5:	Αιφνίδιοι οικονομικοί έλεγχοι από την UEFA.....	44
Διάγραμμα 6:	Λόγοι επάρκειας των κανονισμών του FFP.....	45
Διάγραμμα 7:	Αξιολόγηση ενδιαφέροντος που αποδίδει η UEFA στο ζήτημα της τήρησης των κανονισμών του FFP.....	46
Διάγραμμα 8:	Ενέργειες για την καλύτερη εφαρμογή του FFP.....	47
Διάγραμμα 9:	Οι σημαντικότεροι τρόποι δημιουργίας εσόδων.....	48
Διάγραμμα 10:	Πωλήσεις εισιτηρίων.....	49
Διάγραμμα 11:	Πωλήσεις εισιτηρίων ανά αγωνιστική περίοδο των εξεταζόμενων κυπριακών συλλόγων, των αγγλικών και των άλλων ευρωπαϊκών.....	50
Διάγραμμα 12:	Πορεία των τιμών εισιτηρίων από την περίοδο 2010/11.....	51
Διάγραμμα 13:	Εισπράξεις από χορηγίες και διαφημίσεις (Κύπρος-Αγγλία-Ευρώπη).....	52
Διάγραμμα 14:	Εισπράξεις από δικαιώματα αναμετάδοσης (Κύπρος-Αγγλία-Ευρώπη).....	53

Διάγραμμα 15: Εισπράξεις από τα εμπορικά δικαιώματα, εισπράξεις από την πώληση και τα κέρδη εγγραφών ποδοσφαιριστών και εισπράξεις από τις εισφορές συνδεδεμένων μερών.....	54
Διάγραμμα 16: Ενέργειες για άμεση αύξηση των εσόδων.....	55
Διάγραμμα 17: Οι σημαντικότεροι τρόποι δημιουργίας εξόδων.....	56
Διάγραμμα 18: Παροχές ποδοσφαιριστών και διοικητικών υπαλλήλων (Κύπρος, Αγγλία και Ευρώπη).....	57
Διάγραμμα 19: Έξοδα για τις μεταγραφές ποδοσφαιριστών (Κύπρος, Αγγλία και Ευρώπη).....	58
Διάγραμμα 20: Έξοδα από την κατηγορία άλλα λειτουργικά έξοδα, δαπάνες χρηματοδότησης και έξοδα για μερίσματα και συναλλαγές εξόδων με συνδεδεμένα μέρη.....	60
Διάγραμμα 21: Έξοδα αξιοποίησης των κανονισμών του FFP.....	61
Διάγραμμα 22: Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από την εφαρμογή του FFP.....	62
Διάγραμμα 23: Μεταβολές εσόδων/εξόδων λόγω της οικονομικής κρίσης.....	63
Διάγραμμα 24: Ληξιπρόθεσμες οφειλές προς εργαζομένους και προς φορείς κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικές αρχές.....	64
Διάγραμμα 25: Ληξιπρόθεσμες οφειλές προς άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους.....	65
Διάγραμμα 26: Αφαίρεση βαθμών από τη σειρά κατάταξης λόγω μη συμμόρφωσης με τα οικονομικά κριτήρια της UEFA.....	66

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

ΑΕΚ Λάρνακας – Αθλητική Ένωση Κίτιον Λάρνακας

ΑΕΠ – Αθλητική Ένωση Πάφος

ΑΟΑΝ – Αθλητικός Όμιλος Αγίας Νάπας

ΑΠΕΠ Πιτσιλιάς – Αθλητική Ποδοσφαιρική Ένωση Πιτσιλιάς

ΑΠΟΠ Κινύρας Πέγειας – Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος Πέγειας Κινύρας

ΔΛΠ – Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

ΕΝΠ – Ένωση Νέων Παραλιμνίου

ΕΠΟ – Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία

ΚΟΠ – Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου

CFCB – Club Financial Control Body

ECA – European Club Association

FFP – Financial Fair Play

PSG – Paris Saint German

UEFA – Union of European Football Associations

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

Η ποδοσφαιρική βιομηχανία διακινεί και διαχειρίζεται τεράστια κεφάλαια και είναι συνδεδεμένη άμεσα και έμμεσα με την οικονομική δραστηριότητα στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μία αυξανόμενη ανησυχία για την οικονομική κατάσταση του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου. Σύμφωνα με την Ένωση Ευρωπαϊκών Ποδοσφαιρικών Ομοσπονδιών (στη συνέχεια UEFA) η μέχρι πρότινος συνηθισμένη πρακτική πολλών ευρωπαϊκών επαγγελματικών ποδοσφαιρικών συλλόγων ήταν οι αλόγιστες δαπάνες και τα ανεξέλεγκτα έξοδα, στα οποία πολλοί σύλλογοι σύντομα δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν αφού δεν κατάφεραν να έχουν τα ανάλογα έσοδα¹. Η πρακτική αυτή στηριζόταν σε μεσοπρόθεσμους σχεδιασμούς και αποσκοπούσε στην άμεση αγωνιστική επιτυχία και τη δημιουργία εσόδων κυρίως από τη συμμετοχή στα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα της UEFA. Είναι όμως πολλά τα παραδείγματα οικονομικής καταστροφής και κατά συνέπεια και αγωνιστικής, που οδήγησαν ακόμα και σε χρεοκοπία κάποιους ευρωπαϊκούς συλλόγους. Η UEFA για το λόγο αυτό, και για να αποφύγει όλες τις δυσάρεστες συνέπειες, ανέλαβε να εισάγει πειθαρχία στην οικονομική διοίκηση των ευρωπαϊκών συλλόγων μέσω του Οικονομικού «Ευ Αγωνίζεσθαι» (στη συνέχεια FFP).

Η αναγκαιότητα της επιβολής του πλαισίου οικονομικής συμπεριφοράς FFP στον ευρωπαϊκό ποδοσφαιρικό χώρο, απορρέει από την ανάγκη οικονομικής εξυγίανσης και εξορθολογισμού των δαπανών των ευρωπαϊκών ποδοσφαιρικών συλλόγων. Στο επίκεντρο των κανονισμών του FFP είναι η ανάλυση του νεκρού σημείου (στη συνέχεια ΝΣ) και ο υπολογισμός των σχετικών εσόδων και των σχετικών εξόδων. Ο προσδιορισμός του νεκρού σημείου στους ισολογισμούς των συλλόγων, όπως περιγράφεται στο FFP, αποσκοπεί στο να φέρει ανάπτυξη στους μικρότερους συλλόγους, να αποτρέψει φαινόμενα χρεοκοπίας και να προωθήσει τους μακροπρόθεσμους σχεδιασμούς των οικονομικών διοικήσεων². Στην διαλεκτική αυτή έχει ασκηθεί έντονη κριτική και δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστηρίζουν ότι η εφαρμογή των κανονισμών του FFP μάλλον ευνοεί τους μεγάλους και οικονομικά πιο εύρωστους

---

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-264_en.htm?locale=en

² Παρ. 2 στο Άρθρο 2 στον «Κανονισμό Αδειοδότησης Ομάδων και τα Κριτήρια του Οικονομικού Ευ Αγωνίζεσθαι (UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations) έκδοσης 2010 και αναθεωρημένης έκδοσης 2012

ευρωπαϊκούς συλλόγους, αφού μέχρι την πλήρη εφαρμογή του η οριοθέτηση του νεκρού σημείου είναι προβληματική³.

Τα τελευταία χρόνια το κυπριακό ποδόσφαιρο έχει ομολογουμένως αναβαθμιστεί. Σε σύντομο χρονικό διάστημα τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχουμε περάσει από το ερασιτεχνικό επίπεδο στον επαγγελματικό αθλητισμό. Η πρόσφατη αυτή μετάβαση έχει αποδώσει καρπούς και αντικατοπτρίζεται με τη συχνή συμμετοχή των κυπριακών συλλόγων στις τελικές φάσεις των ευρωπαϊκών πρωταθλημάτων της UEFA. Άμεσο αποτέλεσμα είναι η εισροή μεγάλων εσόδων, ειδικά για τα οικονομικά δεδομένα των κυπριακών ομάδων, η οποία προκάλεσε με τη σειρά της διάφορα αποτελέσματα. Η εργασία αυτή έχει ως γενικό σκοπό αφού εξετάσει το θεωρητικό πλαίσιο των κανονισμών του FFP να μελετήσει τη σημασία και την επίδραση των κανονισμών στους κυπριακούς συλλόγους.

Συγκεκριμένα, διερευνάται σε ποιο επίπεδο εφαρμόζονται οι κανονισμοί και εξετάζονται οι επιλογές των κυπριακών συλλόγων ως προς τα σχετικά έσοδα και τα σχετικά έξοδα και εντοπίζονται οι επιπτώσεις από την εφαρμογή των κανονισμών. Για τη διερεύνηση του θέματος έχουν τεθεί τα πιο κάτω ερευνητικά ερωτήματα.

Με ποιους τρόπους οι κυπριακοί σύλλογοι δημιουργούν έσοδα;

Πώς επιλέγουν να δημιουργήσουν έξοδα;

Πώς εκμεταλλεύονται οι κυπριακοί σύλλογοι την προβληματική οριοθέτηση του νεκρού σημείου του FFP μέχρι την τελική του εφαρμογή;

Ποια τα πλεονεκτήματα από την εφαρμογή του FFP από τους κυπριακούς συλλόγους;

Ποια τα μειονεκτήματα από την εφαρμογή του FFP από τους κυπριακούς συλλόγους;

Πώς επηρεάζει η οικονομική ύφεση τη βιομηχανία του ποδοσφαίρου στην Κύπρο

Στόχος είναι μέσα από τα αποτελέσματα που θα προκύψουν να γίνει αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο οι κυπριακοί σύλλογοι διαχειρίζονται τα έσοδα και τα έξοδα.

Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί για τη διεξαγωγή της έρευνας στηρίζεται καταρχήν στη δευτερογενή έρευνα. Εντοπίζονται προηγούμενες επιστημονικές έρευνες και επιστημονικά άρθρα με περιεχόμενο τη συμβολή του FFP στους μεγάλους ευρωπαϊκούς ποδοσφαιρικούς

---

³ Szymanski S, 2014, Fair IS Foul: a critical analysis of UEFA financial fair play, <http://www.thefreelibrary.com/>

συλλόγους καθώς επίσης στοιχεία από τις δημοσιευμένες εκθέσεις στο διαδίκτυο της UEFA και της εταιρείας Deloitte⁴.

Η συλλογή πληροφοριών για τους κυπριακούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους, θα στηριχτεί στην πρωτογενή έρευνα μέσω ερωτηματολογίων. Τα ερωτηματολόγια θα αποτελούνται από δύο μέρη: στο πρώτο θα ζητηθούν γενικά στοιχεία για την εφαρμογή του FFP και στο δεύτερο θα ζητηθούν οικονομικά στοιχεία. Τα ερωτηματολόγια θα δοθούν προς συμπλήρωση στους υπεύθυνους για θέματα FFP των κυπριακών ποδοσφαιρικών συλλόγων. Για την αξιολόγηση των στοιχείων θα πραγματοποιηθεί στατιστική ανάλυση. Επιπρόσθετα, θα χρησιμοποιηθούν διαγράμματα για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Η Διπλωματική Εργασία αποτελείται από επτά κεφάλαια.

Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί τη Εισαγωγή, όπου διατυπώνονται τα κίνητρα, η σημασία και ο σκοπός της έρευνας καθώς και η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο τρόπος εφαρμογής των κανονισμών του FFP και τα οικονομικά κριτήρια αδειοδότησης.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση του ΝΣ, όπου σε υποκεφάλαια παρουσιάζονται τα σχετικά έσοδα και σχετικά έξοδα. Επίσης, παρουσιάζονται οι δείκτες αξιολόγησης της οικονομικής θέσης των ποδοσφαιρικών συλλόγων και οι τελικές απαιτήσεις του ΝΣ.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται παραδείγματα εφαρμογής των κανονισμών του FFP στον ευρωπαϊκό και κυπριακό χώρο.

Στο πέμπτο κεφάλαιο περιγράφεται η ερευνητική μεθοδολογία που εφαρμόστηκε.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας μέσα από τα διαγράμματα.

Στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι εισηγήσεις για μελλοντική έρευνα.

---

⁴ Deloitte Football Money League 2013, Captains of the industry

Κεφάλαιο 2

Η εφαρμογή των κανονισμών του FFP και τα οικονομικά κριτήρια αδειοδότησης

2.1 Η επιρροή του οικονομικού «ευ αγωνίζεσθαι» στο κυπριακό ποδόσφαιρο και ο ρόλος του Οργάνου Οικονομικού Ελέγχου των Ομάδων

Το Σεπτέμβριο του 2009 η Εκτελεστική Επιτροπή της UEFA ενέκρινε ομόφωνα σε συνεδρίασή της το «Οικονομικό Ευ Αγωνίζεσθαι». Πατέρας και εμπνευστής των κανονισμών είναι ο Μισέλ Πλατινί, πρόεδρος της UEFA από το 2007. Το Οικονομικό «Ευ Αγωνίζεσθαι» είναι μία σειρά οικονομικών κριτηρίων που εντάσσονται στους Κανονισμούς για αδειοδότηση των ομάδων και ισχύουν από την αγωνιστική περίοδο 2013-2014.

Η διαδικασία αδειοδότησης είναι υποχρεωτική για όλους τους συλλόγους που επιθυμούν να συμμετάσχουν στις διασυλλογικές διοργανώσεις της UEFA. Γενικός στόχος των κανονισμών είναι η επίτευξη του οικονομικού ευ αγωνίζεσθαι. Ειδικότερα, στόχος είναι η βελτίωση της χρηματοοικονομικής ικανότητας των ομάδων, αυξάνοντας της διαφάνεια και την αξιοπιστία τους. Επίσης, στόχος αποτελεί η εισαγωγή περισσότερης πειθαρχίας και ορθολογισμού στις οικονομικές καταστάσεις των συλλόγων και η ενθάρρυνση των ομάδων να λειτουργούν με δικά τους έσοδα. Επιπρόσθετα, οι κανονισμοί αποβλέπουν στην προστασία των πιστωτών και στη διασφάλιση ότι οι σύλλογοι τακτοποιούν τις υποχρεώσεις τους έναντι στους ποδοσφαιριστές, στις ασφαλιστικές και φορολογικές αρχές και στους άλλους συλλόγους. Η ενθάρρυνση λελογισμένων δαπανών με σκοπό το μακροπρόθεσμο όφελος του ποδοσφαίρου και η προστασία της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας και η διατήρηση των ποδοσφαιρικών συλλόγων της Ευρώπης είναι οι δύο τελευταίοι στόχοι που παρατίθενται στο Άρθρο 2 του Κανονισμού⁵.

Το σύστημα αδειοδότησης των κυπριακών συλλόγων από την ΚΟΠ είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το σύστημα αδειοδότησης της UEFA. Η αδειοδότηση αφορά τη συμμετοχή στις διοργανώσεις της UEFA και τη συμμετοχή στα εγχώρια πρωταθλήματα πρώτης και δεύτερης κατηγορίας της ΚΟΠ. Ακριβώς για το σκοπό αυτό εκδίδονται τρεις διαφορετικές άδειες, οι οποίες μεταξύ άλλων προϋποθέτουν την εκπλήρωση ελάχιστων οικονομικών,

---

⁵ Παρ. 2 στο Άρθρο 2 στον «Κανονισμό Αδειοδότησης Ομάδων και τα Κριτήρια του Οικονομικού Ευ Αγωνίζεσθαι (UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations) έκδοσης 2010 και αναθεωρημένης έκδοσης 2012

αθλητικών, νομικών, διοικητικών κριτηρίων, καθώς και κριτηρίων που αφορούν την υποδομή.⁶ Τα κριτήρια αυτά εάν δεν εφαρμοστούν από τους αιτητές της άδειας, δηλαδή τους επαγγελματικούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους, αυτόματα σημαίνει ότι δεν εκδίδεται άδεια συμμετοχής στις εγχώριες και ευρωπαϊκές διασυλλογικές διοργανώσεις, εκτός από συγκεκριμένες διατάξεις του Κανονισμού Αδειοδότησης της ΚΟΠ, οι οποίες επισύρουν ποινές και όχι αποκλεισμό. Είναι ξεκάθαρο ότι οι στόχοι του κανονισμού είναι ταυτόσημοι με τους στόχους και τις επιδιώξεις του FFP.

Η αδειοδότηση των συλλόγων αναλαμβάνεται από τον εκπρόσωπο ποδοσφαίρου κάθε κράτους που είναι μέλος της UEFA, δηλαδή τον εκδότη. Για την αδειοδότηση των κυπριακών συλλόγων για τις διοργανώσεις της UEFA εκδότης είναι η ΚΟΠ. Στα πλαίσια χορήγησης άδειας οι κανονισμοί προβλέπουν τη δημιουργία Τμήματος Αδειοδότησης και τη συνεργασία του εκδότη με έναν εξωτερικό οικονομικό σύμβουλο. Η UEFA επίσης, προβλέπει τη δημιουργία δύο ανεξάρτητων μεταξύ τους δικαιοδοτικών οργάνων από κάθε εκδότη. Το Πρωτοβάθμιο Όργανο Αδειοδότησης αποφασίζει για την χορήγηση και ανάκληση της άδειας. Η Επιτροπή Εφέσεων Αδειοδότησης αποφασίζει επί των εφέσεων και λαμβάνει την οριστική απόφαση για χορήγηση ή ανάκληση της άδειας.⁷ Τα δικαιοδοτικά όργανα αδειοδότησης είναι υπεύθυνα να επιβάλλουν ποινές με σκοπό να εξασφαλίσουν τη σωστή διαδικασία αξιολόγησης και τήρησης του κανονισμού.

Η επιτήρηση των ομάδων από την UEFA γίνεται μέσω του Οργάνου Οικονομικού Ελέγχου Ομάδων (στη συνέχεια CFCB). Το CFCB δημιουργήθηκε για να επιβλέπει την εφαρμογή του συστήματος αδειοδότησης και τους κανονισμούς του οικονομικού «ευ αγωνίζεσθαι» από τους ευρωπαϊκούς συλλόγους. Το CFCB μπορεί να λάβει πειθαρχικά μέτρα και για τις τελικές αποφάσεις του μπορεί να προσφύγει απευθείας στο Αθλητικό Διαιτητικό Δικαστήριο της Λοζάνης. Η διαδικασία της επιτήρησης περιλαμβάνει την αξιολόγηση των εγγράφων από την ΚΟΠ, την αποστολή των εγγράφων αυτών στην UEFA για αξιολόγηση μέσω του CFCB και την απόφαση του CFCB. Από την περίοδο 2013/14 οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι έπρεπε να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις του ΝΣ . Για αυτόν το λόγο η UEFA όρισε το CFCB ως υπεύθυνο σώμα για τον έλεγχο των στοιχείων των τελευταίων δύο χρόνων (T και T-1) κάθε ευρωπαϊκού συλλόγου ενώ από την περίοδο 2014/15 τον έλεγχο των στοιχείων των τελευταίων τριών χρόνων (T, T-1 και T-2). Οι πρώτες κυρώσεις για τις υποψήφιες που δεν

---

⁶ Part 1 General Provisions, Article 1, παρ. 2 (ι), Κανονισμός Αδειοδότησης ΚΟΠ

⁷ Παρ. 1,2 και 3 στο Άρθρο 7 στον «Κανονισμό Αδειοδότησης Ομάδων και τα Κριτήρια του Οικονομικού Ευ Αγωνίζεσθαι (UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations) έκδοσης 2010 και αναθεωρημένης έκδοσης 2012

πληρούν τις προϋποθέσεις του ΝΣ λήφθηκαν τον Μάιο του 2014 ενώ η εφαρμογή τους θα γίνει την περίοδο 2014/15

2.2 Τα οικονομικά κριτήρια αδειοδότησης

Στο πνεύμα των κανονισμών αδειοδότησης είναι η προαγωγή των εθνικών και ευρωπαϊκών πρωταθλημάτων, η ανάπτυξη των τμημάτων υποδομών, ο εξορθολογισμός της διοικητικής και οικονομικής οργάνωσης των συλλόγων για την επίτευξη βιωσιμότητας, διαφάνειας και ανάπτυξης. Με αυτά τα δεδομένα τα κριτήρια αδειοδότησης διαχωρίζονται σε αθλητικά κριτήρια, κριτήρια υποδομής, διοικητικά, νομικά και οικονομικά κριτήρια.

Οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι για να αποδείξουν ότι τηρούν τα ελάχιστα οικονομικά κριτήρια είναι υποχρεωμένοι να υποβάλλουν προς την ΚΟΠ τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ενδιάμεσης περιόδου και μελλοντικά χρηματοοικονομικά στοιχεία. Επίσης, πρέπει να αποδείξουν ότι δεν έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές προς άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους και προς εργαζόμενους και φορείς κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικές αρχές.

Οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει να υποβληθούν πριν την καταληκτική ημερομηνία για υποβολή της αίτησης στην ΚΟΠ και πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των αποφάσεων αδειοδότησης στην UEFA. Πρέπει να ελέγχονται από ανεξάρτητο ορκωτό λογιστή και ο έλεγχος να γίνεται σύμφωνα με τα ΔΛΠ και να τις υποβάλλει στην ΚΟΠ. Συγκεκριμένα, οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελούνται από τον ισολογισμό, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, την κατάσταση ταμειακών ροών, τα προσαρτήματα και μια χρηματοοικονομική επισκόπηση από τη διοίκηση του ποδοσφαιρικού συλλόγου. Οι λογιστικές καταστάσεις συνοδεύονται πάντα με τις συγκριτικές καταστάσεις του προηγούμενου έτους.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ενδιάμεσης περιόδου πρέπει να υποβληθούν στην περίπτωση που η καταστατική ημερομηνία κλεισίματος του ποδοσφαιρικού συλλόγου είναι πέραν των έξι μηνών πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής του καταλόγου των αποφάσεων της αδειοδότησης στην UEFA. Πρόκειται για τις πρόσθετες χρηματοοικονομικές καταστάσεις που καλύπτουν την περίοδο μεταξύ της ημέρας μετά την καταστατική ημερομηνία κλεισίματος και μιας ημερομηνίας μετά από έξι μήνες και προηγείται της καταληκτικής ημερομηνίας για την υποβολή του καταλόγου στην UEFA. Οι

χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ενδιάμεσης περιόδου περιλαμβάνουν τον ισολογισμό μέχρι το τέλος της ενδιάμεσης περιόδου, λογαριασμό αποτελεσμάτων και κατάσταση ταμειακών ροών επίσης μέχρι το τέλος της ενδιάμεσης περιόδου και τα προσαρτήματα. Οι λογιστικές καταστάσεις συνοδεύονται πάντα με τις συγκριτικές καταστάσεις του προηγούμενου έτους.

Τα μελλοντικά χρηματοοικονομικά στοιχεία υποβάλλονται από τους ποδοσφαιρικούς συλλόγους για να αποδείξουν ότι θα τηρούν τα οικονομικά κριτήρια μέχρι το τέλος της αδειοδοτημένης περιόδου. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να καλύπτουν ολόκληρη την περίοδο αδειοδότησης, δηλαδή από την ημερομηνία κλεισίματος των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή την ημερομηνία του ισολογισμού της ενδιάμεσης περιόδου και συντάσσονται κάθε τρεις μήνες. Τα μελλοντικά χρηματοοικονομικά στοιχεία περιλαμβάνουν προϋπολογισμένη κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, προϋπολογισμένη κατάσταση ταμειακών ροών και τα προσαρτήματα. Οι καταστάσεις θα πρέπει να συνοδεύονται με τα συγκριτικά στοιχεία της προηγούμενης χρήσης ή της ενδιάμεσης περιόδου.

Οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι είναι υποχρεωμένοι κάθε έτος, μέχρι τη 31^η Μαρτίου που προηγείται της περιόδου αδειοδότησης να υποβάλουν στην ΚΟΠ έναν πίνακα οφειλών αναφορικά με τις μετεγγραφές ποδοσφαιριστών που έγιναν πριν την 31^η Δεκεμβρίου. Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει στοιχεία με λεπτομερείς περιγραφές για τις μεταγραφές/δανεισμούς ποδοσφαιριστών.

Για την αντιμετώπιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τους εργαζόμενους οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι πρέπει να υποβάλουν στην ΚΟΠ πίνακα με λεπτομερή στοιχεία των εργαζομένων, δηλαδή των επαγγελματιών ποδοσφαιριστών, του διοικητικού, τεχνικού, ιατρικού προσωπικού και του προσωπικού ασφαλείας. Για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης και στις φορολογικές αρχές υποβάλλει έναν άλλο πίνακα με τα αρμόδια ποσά που οφείλει στις συγκεκριμένες υπηρεσίες.

Τα οικονομικά κριτήρια υποχρεώνουν τους ποδοσφαιρικούς συλλόγους να παρουσιάζουν έναν ελάχιστο αριθμό απαιτήσεων από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις που παρουσιάζουν στην ΚΟΠ. Πιο κάτω παρουσιάζονται οι πίνακες του ισολογισμού και των κερδών-ζημιών με τα ελάχιστα απαιτούμενα στοιχεία.

Πίνακας 2.1 – Ισολογισμός Ποδοσφαιρικού Συλλόγου με τις ελάχιστες απαιτήσεις

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ
<u>Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις</u>
Μετρητά και περιουσιακά ισοδύναμα	Τραπεζικές υπερβάσεις και δάνεια
Λογαριασμοί εισπρακτέοι από μεταγραφές ποδοσφαιριστών	Λογαριασμοί πληρωτέοι σχετικοί με τις μεταγραφές ποδοσφαιριστών
Λογαριασμοί Εισπρακτέοι από όμιλο οντοτήτων και συνδεδεμένα μέρη	Λογαριασμοί πληρωτέοι με μετεγγραφές και συνδεδεμένα μέρη
Άλλα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	Λογαριασμοί πληρωτέοι σε υπαλλήλους
Απογραφές	Λογαριασμοί πληρωτέοι σε εφορία/ασφαλιστικούς φορείς
<u>Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία</u>	Άλλες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις
Πάγια Ενσώματα Στοιχεία Ενεργητικού	Βραχυπρόθεσμες προβλέψεις
Άυλα στοιχεία ενεργητικού – Ποδοσφαιριστές	<u>Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις</u>
Άυλα στοιχεία ενεργητικού - λοιπά	Τραπεζικά και άλλα δάνεια
Επενδύσεις	Λογαριασμοί πληρωτέοι σχετικά με τις μετεγγραφές ποδοσφαιριστών
Άλλα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	Λογαριασμοί πληρωτέοι σε ασφαλιστικούς φορείς
	Άλλες μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις
	Λοιπές φορολογικές Υποχρεώσεις
	Μακροπρόθεσμες προβλέψεις
	<u>Καθαρά Περιουσιακά στοιχεία</u>
	Καθαρά περιουσιακά στοιχεία

	(παθητικό)
	<u>Ίδια Κεφάλαια</u>
	Μετοχικό κεφάλαιο και αποθεματικά

Πίνακας 2.2 – Ελάχιστες απαιτήσεις για τα κέρδη και τις ζημιές

<u>Έσοδα</u>	<u>Έξοδα</u>
Έσοδα από εισιτήρια	Κόστος πωλήσεων υλικών
Χορηγίες και διαφημίσεις	Δαπάνη παροχών εργαζομένων
Δικαιώματα αναμετάδοσης	Απομείωση και απόσβεση
Εμπορικά	Απομείωση πάγιων περιουσιακών στοιχείων
Αλληλεγγύη UEFA και χρηματικά έπαθλα	Άλλα λειτουργικά έξοδα
Άλλα λειτουργικά έσοδα	

<u>Άλλα</u>
Κέρδη/ζημιές κατά τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων
Κέρδη/ζημιές από πώληση άυλων περιουσιακών στοιχείων – ποδοσφαιριστές
Χρηματοοικονομικά έσοδα
Δαπάνες χρηματοδότησης
Δαπάνες φορολογικές
Κέρδη ή ζημιές μετά από φόρους

Κεφάλαιο 3

Ο προσδιορισμός του νεκρού σημείου στο FFP

3.1 Ανάλυση νεκρού σημείου

Η UEFA μέσω των κανονισμών για το οικονομικό «ευ αγωνίζεσθαι» δίνει ιδιαίτερη έμφαση στον υπολογισμό του ΝΣ. Η ανάλυση του ΝΣ αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τον χρηματοοικονομικό προγραμματισμό και τον έλεγχο της βιωσιμότητας μίας επιχείρησης. Διαφορετικοί τύποι επιχειρήσεων διαμορφώνουν διαφορετικό χρηματοοικονομικό σχεδιασμό ανάλογα με τις ανάγκες τους. Η ανάλυση αυτή βοηθά τις διοικήσεις των επιχειρήσεων να λαμβάνουν ορθολογικές επιχειρηματικές αποφάσεις και να συντάσσουν προϋπολογισμούς. Αποτελεί το χρηματοοικονομικό μέσο για την αναλυτική τεχνική για μελέτη, έρευνα και λήψη αποφάσεων σχετικά με τα μεταβλητά και σταθερά έξοδα, καθώς τις εισπράξεις και τα κέρδη μίας επιχείρησης. Το ΝΣ ορίζεται ως «το ποσό εκείνο των πωλήσεων (κύκλου εργασιών), με το οποίο μία επιχείρηση καλύπτει ακριβώς τόσο τα σταθερά όσο και τα μεταβλητά έξοδα, χωρίς να πραγματοποιεί ούτε κέρδος ούτε ζημιά» (Νιάρχου, 2004). Όταν μία επιχείρηση πετυχαίνει πωλήσεις μεγαλύτερες από αυτές που αντιστοιχούν στο ΝΣ, σημαίνει ότι τα έσοδα υπερκαλύπτουν το συνολικό της κόστος και δημιουργεί κέρδη. Αντίθετα, όταν πωλάει μικρότερες ποσότητες από αυτές που αντιστοιχούν στο ΝΣ, σημαίνει ότι τα έσοδα δεν επαρκούν να καλύψουν το συνολικό της κόστος και παρουσιάζει ζημιές. Ο υπολογισμός του ΝΣ στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών γίνεται σε χρονικές μονάδες, δηλαδή στο χρονικό σημείο όπου τα σταθερά έξοδα καλύπτουν τα έσοδα από τις εργασίες της επιχείρησης. Οι βασικοί άξονες που στηρίζεται η ανάλυση του ΝΣ είναι τα έσοδα από τις πωλήσεις του προϊόντος και το συνολικό κόστος παραγωγής του προϊόντος. Η συμπεριφορά του κόστους επηρεάζει την οριοθέτηση του ΝΣ διότι ένα μέρος του είναι σταθερό, ένα άλλο είναι ημιμεταβλητό και ένα άλλο είναι μεταβλητό. Η σχέση αυτών των δαπανών προσδιορίζει τον προγραμματισμό των πωλήσεων ώστε οι πωλήσεις μίας επιχείρησης να ισούνται τουλάχιστον με το συνολικό κόστος παραγωγής και το οικονομικό αποτέλεσμα να είναι ίσο με μηδέν⁸.

Σύμφωνα με το FFP οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι πρέπει να παρουσιάζουν ισοσκελισμό εσόδων και εξόδων. Στην περίπτωση που τα σχετικά έσοδα για μια περίοδο αναφοράς είναι

---

⁸ Νιάρχος, Νικήτας Α., (2004), Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων, 7η έκδοση, Αθήνα, Σταμούλη Α.Ε.

περισσότερα από (ή ίσα με) τα σχετικά έξοδα, τότε ο σύλλογος παρουσιάζει πλεόνασμα ενώ σε αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή τα σχετικά έξοδα είναι περισσότερα από τα σχετικά έσοδα, παρουσιάζει έλλειμα στον ισοσκελισμό εσόδων-εξόδων. Σε μια τέτοια περίπτωση η υποψήφια έχει δικαίωμα να αποδείξει ότι το έλλειμμα που παρουσιάζει προέρχεται από τη μείωση του πλεονάσματος από το σύνολο των αποτελεσμάτων του ισοσκελισμού εσόδων-εξόδων των δύο περιόδων αναφοράς πριν την περίοδο T-2, δηλαδή, T-3 και T-4. Το αποτέλεσμα του ισοσκελισμού είναι απόρροια των ισοσκελισμών εσόδων-εξόδων κάθε περιόδου αναφοράς που καλύπτεται από την οικονομική περίοδο.

Η UEFA προκειμένου να βοηθήσει τους ποδοσφαιρικούς συλλόγους να ανταποκριθούν με τα οικονομικά κριτήρια όρισε το ποσό των 5 εκ. ευρώ ως αποδεκτή απόκλιση. Η αποδεκτή απόκλιση αποτελεί το μέγιστο συνολικό έλλειμα που μπορεί να παρουσιάζει ένας ποδοσφαιρικός σύλλογος. Πέραν αυτού όμως, η UEFA επέτρεψε την υπέρβαση αυτού του ποσού όταν αυτή γίνεται από εισφορές κατόχων συμμετοχικών τίτλων και συνδεδεμένων μερών. Συγκεκριμένα, για τις οικονομικές περιόδους 2013/14 και 2014/15 το επιτρεπόμενο ποσό ανέρχεται σε 45 εκ. ευρώ ενώ για τις οικονομικές περιόδους 2015/16, 2016/17 και 2017/18 το επιτρεπόμενο έλλειμα ανέρχεται σε 30εκ. ευρώ. Για τις επόμενες οικονομικές περιόδους θα αποφασιστεί μικρότερο ποσό εν ευθέτω χρόνω.

Πίνακας 3.1 – Επιτρεπτό Επίπεδο Απόκλισης

Περίοδος ελέγχου	Αριθμός Περιοδών	Εξεταζόμενες Περίοδοι			Επιτρεπτή απόκλιση	
		T-2	T-1	T	Άνοιγμα μέσω κεφαλαίων	Άνοιγμα χωρίς κεφάλαια
2013/14	2					
2014/15	3	-	2011/12	2012/13	45 εκ. ευρώ	5 εκ. ευρώ
2015/16	3	2011/12	2012/13	2013/14	45 εκ. ευρώ	5 εκ. ευρώ
2016/17	3	2012/13	2013/14	2014/15	30 εκ. ευρώ	5 εκ. ευρώ
2017/18	3	2013/14	2014/15	2015/16	30 εκ. ευρώ	5 εκ. ευρώ

Ο πιο πάνω πίνακας παρουσιάζει τα επιτρεπτά επίπεδα απόκλισης από το 2013 μέχρι το 2018 όπως έχουν διατυπωθεί πιο πάνω.

Οι εισφορές από κατόχους συμμετοχικών τίτλων είναι πληρωμές για μερίδια μέσω του μετοχικού κεφαλαίου ή η διαφορά από την έκδοση τίτλων υπέρ το άρτιο. Οι εισφορές από συνδεδεμένα μέρη είναι είτε εισφορές κεφαλαίου είτε συναλλαγές εσόδων από ένα συνδεδεμένο μέρος. Στην πρώτη περίπτωση ο ποδοσφαιρικός σύλλογος που δέχεται την εισφορά δεν έχει την υποχρέωση επιστροφής ή ανταλλάγματος. Στη δεύτερη περίπτωση η εισφορά *δεν πρέπει να υπερβαίνει το ισόποσο της διαφοράς μεταξύ του πραγματικού εισοδήματος μιας χρήσης και της εύλογης αξίας της συναλλαγής σε μια χρήση. Τα χρήματα πρέπει να έχουν ληφθεί από την υπόχρεη και να μην έχουν απλά τη μορφή μιας υπόσχεσης ή δέσμευσης από το συνδεδεμένο μέρος.* (Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία, 2012). Οι συναλλαγές εσόδων με συνδεδεμένα μέλη παρουσιάζονται στην επόμενη ενότητα.

3.1.1 Προσδιορισμός σχετικών εσόδων

Οι κυριότερες κατηγορίες σχετικών εσόδων που υπολογίζονται (ή που δεν υπολογίζονται) στον προσδιορισμό του ΝΣ των ποδοσφαιρικών συλλόγων παρουσιάζονται παρακάτω:

1. Έσοδα εισιτηρίων

Αφορά έσοδα που προέρχονται από τη γενική είσοδο και εταιρικά εισιτήρια αγώνων, εισιτήρια διαρκείας και εισιτήρια αγώνων εγχώριων διοργανώσεων, διοργανώσεων της UEFA, φιλικών και τουρνέ καθώς και συνδρομές μελών.

2. Έσοδα χορηγιών και διαφημίσεων

Αφορά έσοδα από χορηγούς και διαφημίσεις όπως τις διαφημιστικές πινακίδες εντός του γηπέδου.

3. Έσοδα από δικαιώματα αναμετάδοσης

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τα έσοδα που απορρέουν από την πώληση δικαιωμάτων αναμετάδοσης στην τηλεόραση, στο ραδιόφωνο, στο διαδίκτυο και οπουδήποτε αλλού των εγχώριων διοργανώσεων, των διασυλλογικών οργανώσεων της UEFA και των άλλων αγώνων.

4. Έσοδα εμπορικών δραστηριοτήτων

Αφορά όλες τις εμπορικές δραστηριότητες όπως τις πωλήσεις φαγητών και αναψυκτικών, τα συνέδρια και τις λοταρίες

5. Άλλα λειτουργικά έσοδα

Περιλαμβάνει διάφορα λειτουργικά έσοδα που δεν κατηγοριοποιούνται πουθενά αλλού όπως τα έσοδα από δραστηριότητες θυγατρικών, τα ενοίκια, τα μερίσματα και τα έσοδα από μη ποδοσφαιρικές δραστηριότητες.

6. Έσοδα από την πώληση και κέρδη από τη διάθεση εγγραφών ποδοσφαιριστών

Η εγγραφή αυτών των σχετικών εσόδων εξαρτάται από τη λογιστική μέθοδο που ακολουθεί κάθε ποδοσφαιρικός σύλλογος για τις εγγραφές ποδοσφαιριστών στις οικονομικές καταστάσεις. Στη λογιστική μέθοδο «κεφαλαιοποίηση και απόσβεση», τα κέρδη από τη διάθεση εγγραφών ποδοσφαιριστών είναι η διαφορά της καθαρής λογιστικής αξίας εγγραφής από τα καθαρά έσοδα διάθεσης που έχουν ληφθεί ή που θα ληφθούν. Στον υπολογισμό του ισοσκελισμού εσόδων και εξόδων τα σχετικά έσοδα και τα σχετικά έξοδα πρέπει να απεικονίζονται με την ίδια μέθοδο. Στη λογιστική μέθοδο «έσοδα και έξοδα» τα έσοδα από τη διάθεση των ποδοσφαιριστών είναι τα καθαρά έσοδα διάθεσης, τα οποία πρέπει να ισούνται με τα χρηματικά έσοδα από τη διάθεση της εγγραφής ποδοσφαιριστών. Στον υπολογισμό του ισοσκελισμού εσόδων και εξόδων τα σχετικά έσοδα και τα σχετικά έξοδα μπορούν να απεικονίζονται με οποιαδήποτε από τις δύο μεθόδους με την προϋπόθεση ότι η μέθοδος που θα επιλεγεί θα εφαρμόζεται σε διαρκή βάση.

7. Υπερβάλλοντα κέρδη από τη διάθεση παγίων ενσώματων στοιχείων του ενεργητικού

Τα κέρδη από τη διάθεση παγίων ενσώματων στοιχείων του ενεργητικού, εκτός των γηπέδων και των προπονητικών εγκαταστάσεων εφόσον δεν αντικατασταθούν, υπολογίζονται ως η διαφορά των εσόδων από τη διάθεση και του ιστορικού στοιχείου στις οικονομικές καταστάσεις του ποδοσφαιρικού συλλόγου. Όταν αντικατασταθεί ένα πάγιο ενσώματο στοιχείο τότε το σχετικό έσοδο είναι η διαφορά των εσόδων από τη διάθεση και του κόστους αντικατάστασης ενώ όταν πρόκειται για συμφωνία ενοικίασης ή μίσθωσης τότε το σχετικό έσοδο είναι η διαφορά των εσόδων από τη διάθεση και της παρούσας αξίας των ελάχιστων πληρωμών ενοικίου για πενήντα χρόνια.

8. Χρηματοδοτικά έσοδα

Αφορά έσοδα από τα επιτόκια στοιχείων του ποδοσφαιρικού συλλόγου που χρησιμοποιούνται από άλλους και είναι τοκοφόρα.

9. Μη χρηματικές πιστώσεις

Οι μη χρηματικές πιστώσεις δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στα σχετικά έσοδα. Αυτές μπορεί να είναι αναπροσαρμογές στοιχείων του ενεργητικού, αναπροσαρμογές αποθήκης κτλ.

10. Συναλλαγές εσόδων με συνδεδεμένα μέρη

Οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι πρέπει να προσδιορίσουν την εύλογη αξία κάθε συναλλαγής με συνδεδεμένα μέρη. Το σχετικό έσοδο ρυθμίζεται ανάλογα αλλά δεν επιτρέπεται να γίνουν ρυθμίσεις πάνω από την εύλογη αξία. Οι συναλλαγές αυτές μπορεί να αφορά πώληση δικαιωμάτων χορηγίας από έναν σύλλογο σε ένα συνδεδεμένο μέρος. Οι εισφορές από συνδεδεμένα μέρη πρέπει να εμπίπτουν στα όρια της αποδεκτής απόκλισης όπως παρουσιάστηκε στην προηγούμενη ενότητα.

11. Έσοδα από μη ποδοσφαιρικές δραστηριότητες που δε σχετίζονται με τον ποδοσφαιρικό σύλλογο

Τα έσοδα αυτά δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό του ισοσκελισμού εσόδων και εξόδων. Τέτοιες δραστηριότητες μπορεί να είναι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν την επωνυμία του ποδοσφαιρικού συλλόγου για τις δραστηριότητες τους.

3.1.2. Προσδιορισμός σχετικών εξόδων

Οι κυριότερες κατηγορίες σχετικών εξόδων που υπολογίζονται (ή που δεν υπολογίζονται) στον προσδιορισμό του ΝΣ των ποδοσφαιρικών συλλόγων παρουσιάζονται παρακάτω:

1. Έξοδα από το κόστος πωλήσεων/υλικών

Αφορά το κόστος των πωλήσεων όλων των δραστηριοτήτων. Αυτές μπορεί να είναι η τροφοδοσία, οι πωλήσεις προϊόντων και τα αθλητικά υλικά

2. Έξοδα από τις παροχές των εργαζομένων

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει όλες τις μορφές ανταλλαγμάτων για τις υπηρεσίες από τους υπαλλήλους. Μπορεί να είναι μισθοί και ημερομίσθια, εισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων και συμμετοχές στα κέρδη αλλά επίσης, μπορεί να μη χρηματικές παροχές όπως αυτοκίνητα και

υπηρεσίες. Ακόμη μπορεί να περιλαμβάνουν μακροπρόθεσμες παροχές, παροχές απόλυσης και συναλλαγές πληρωμών μέσω μετοχών.

3. Άλλα λειτουργικά έξοδα

Περιλαμβάνει διάφορα λειτουργικά έξοδα, όπως έξοδα αγώνων, κόστη μίσθωσης, διοικητικά και γενικά έξοδα και έξοδα μη ποδοσφαιρικών δραστηριοτήτων. Δεν περιλαμβάνει την απομείωση, απόσβεση και απαξίωση των πάγιων στοιχείων του ενεργητικού.

4. Έξοδα από την απόσβεση/απομείωση εγγραφών ποδοσφαιριστών και απώλειες από τη διάθεση εγγραφών ποδοσφαιριστών ή δαπανών αγοράς εγγραφών ποδοσφαιριστών

Η εγγραφή αυτών των σχετικών εξόδων ακολουθεί την ίδια διαδικασία με την εγγραφή των εσόδων από την πώληση και κέρδη από τη διάθεση εγγραφών ποδοσφαιριστών, δηλαδή εξαρτάται από τη λογιστική μέθοδο που ακολουθεί κάθε ποδοσφαιρικός σύλλογος. Εάν χρησιμοποιηθεί η λογιστική μέθοδος «κεφαλαιοποίηση και απόσβεση» η απώλεια από τη διάθεση ενός ποδοσφαιριστή αποτελείται από τη διαφορά της καθαρής λογιστικής αξίας της εγγραφής και των καθαρών εσόδων διάθεσης που έχουν ληφθεί ή θα ληφθούν. Οι απώλειες αναφέρονται όταν τα καθαρά έσοδα διάθεσης είναι μικρότερα από τη λογιστική αξία εγγραφής του ποδοσφαιριστή κατά το χρόνο της μετεγγραφής. Εάν χρησιμοποιηθεί η λογιστική μέθοδος «έσοδα και έξοδα» τότε τα έξοδα από την αγορά εγγραφών ποδοσφαιριστών καταχωρίζονται στη χρήση.

5. Δαπάνες χρηματοδότησης και μερίσματα

Οι δαπάνες χρηματοδότησης περιλαμβάνουν τόκους και άλλες δαπάνες για το δανεισμό πόρων καθώς και χρηματοοικονομικές χρεώσεις για τις χρηματοδοτικές μισθώσεις. Τα μερίσματα αποτελούν διανομές προς τους κατόχους συμμετοχικών τίτλων.

6. Συναλλαγές εξόδων με συνδεδεμένα μέρη

Οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι πρέπει να προσδιορίσουν την εύλογη αξία κάθε συναλλαγής με συνδεδεμένα μέρη. Το σχετικό έξοδο ρυθμίζεται ανάλογα αλλά δεν επιτρέπεται να γίνουν ρυθμίσεις κάτω από την εύλογη αξία.

7. Δαπάνες για δραστηριότητες ανάπτυξης υποδομών

Οι δαπάνες για τις δραστηριότητες ανάπτυξης υποδομών δεν συμπεριλαμβάνονται στα σχετικά έξοδα. Αυτό οφείλεται στη θέληση της UEFA για ενθάρρυνση μέσω του FFP, της ανάπτυξης νέων υποδομών. Οι δαπάνες που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία είναι τα έξοδα

υλικών και υπηρεσιών όπως έξοδα διαμονής, αμοιβές ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, αμοιβές εκπαίδευσης, έξοδα ταξιδιού και διατροφής, εμφάνισης και ένδυσης και μίσθωση εγκαταστάσεων. Επιπρόσθετα, συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα παροχών προς τους υπαλλήλους που εμπλέκονται εξ ολοκλήρου στις δραστηριότητες ανάπτυξης υποδομών όπως οι προπονητές των υποδομών και ο επικεφαλής του προγράμματος ανάπτυξης υποδομών. Τέλος, συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα ποδοσφαιριστών κάτω των δεκαοχτώ ετών.

8. Δαπάνες για δραστηριότητες ανάπτυξης της κοινότητας

Οι δαπάνες αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται στα σχετικά έξοδα. Πρόκειται για τις δαπάνες που γίνονται με σκοπό την προώθηση της εκπαίδευσης, της υγείας, την αποτροπή της φτώχειας, της προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του ερασιτεχνικού αθλητισμού και της περιβαλλοντικής προστασίας. Οι δαπάνες αυτές μπορεί να είναι δωρεές, τα έξοδα των εργαζομένων για την επίτευξη των προαναφερθέντων σκοπών και έξοδα για υλικά για την ανάπτυξη της κοινότητας.

9. Μη χρηματικές χρεώσεις/επιβαρύνσεις

Όπως και στις μη χρηματικές πιστώσεις, με τις κατάλληλες ρυθμίσεις η κατηγορία αυτή δεν συμπεριλαμβάνεται στα σχετικά έξοδα.

10. Δαπάνες χρηματοδότησης που οφείλονται άμεσα στη σύνθεση των παγίων ενσώματων στοιχείων του ενεργητικού

Οι δαπάνες αυτές μπορούν να εξαιρεθούν από τον υπολογισμό του ισοσκελισμού εσόδων – εξόδων. Πρόκειται κατ' ακρίβεια για τους τόκους όταν δεν έχει κεφαλαιοποιηθεί μέρος του κόστους του στοιχείου μέχρι το στοιχείο να είναι έτοιμο προς χρήση. Για παράδειγμα, μπορούν να εξαιρεθούν οι δαπάνες τόκων μείον τυχόν έσοδα επένδυσης επί της προσωρινής βάσης του ποσού του δανεισμού με το οποίο συνδέονται οι τόκοι.

11. Δαπάνες από μη ποδοσφαιρικές δραστηριότητες

Οι δαπάνες αυτές μπορούν να εξαιρεθούν από τον υπολογισμό των σχετικών εξόδων.

12. Απομείωση/απαξίωση πάγιων ενσώματων στοιχείων ενεργητικού

Η κατηγορία αυτή των σχετικών εξόδων μπορεί να εξαιρεθεί από τον υπολογισμό διότι όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως σκοπός της UEFA με την εισαγωγή αυτών των κριτηρίων είναι η ενθάρρυνση των επενδύσεων και των δαπανών για εγκαταστάσεις και δραστηριότητες για το μακροπρόθεσμο όφελος των ποδοσφαιρικών συλλόγων.

13. Απόσβεση/απαξίωση πάγιων άυλων στοιχείων του ενεργητικού εκτός των εγγραφών ποδοσφαιριστών

Τα σχετικά αυτά έξοδα μπορούν να εξαιρεθούν από τον υπολογισμό του ισοσκελισμού εσόδων και εξόδων. Δεν μπορούν όμως να εξαιρεθούν η απόσβεση και η απώλεια απαξίωσης των δαπανών απόκτησης των εγγραφών ποδοσφαιριστών.

14. Φορολογικές δαπάνες

Οι φορολογικές δαπάνες αποτελούνται από τους ημεδαπούς και αλλοδαπούς φόρους που βασίζονται στο φορολογήσιμο κέρδος και εξαιρούνται από τον υπολογισμό του ισοσκελισμού εσόδων και εξόδων. Ο φόρος προστιθέμενης αξίας και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που συνδέονται με τους εργαζόμενους προσμετρώνται στον ισοσκελισμό.

3.2 Η σημασία των χρηματοοικονομικών πληροφοριών στις οικονομικές καταστάσεις

Οι πληροφορίες για την ανάλυση του ΝΣ που κατατίθενται από έναν ποδοσφαιρικό σύλλογο, εξετάζονται έτσι ώστε να αποδειχτεί εάν παραβιάζονται οι πιο κάτω δείκτες.

Ο πρώτος δείκτης αφορά την επιβεβαίωση ότι ο σύλλογος θα συνεχίσει τις δραστηριότητές του σύμφωνα με το άρθρο 47 των κανονισμών αδειοδότησης και FFP για την υποχρέωση που έχουν οι σύλλογοι να παρουσιάζουν τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και σύμφωνα με το άρθρο 48 για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές σε άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους.

Ο δεύτερος δείκτης αφορά την αρνητική καθαρή θέση. Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις που κατατέθηκαν πρέπει να διερευνηθούν εάν περιέχουν υποχρεώσεις των οποίων ο σχετικός αριθμός έχει χειροτερέψει σε σύγκριση με τις αντίστοιχες του προηγούμενου έτους ή οι οικονομικές καταστάσεις της ενδιάμεσης περιόδου παρουσιάζουν συγκριτικά χειρότερα αποτελέσματα από τα αποδεκτά για την επόμενη αξιολόγηση, σύμφωνα με τα άρθρα 47 και 48 του κανονισμού.

Ο τρίτος δείκτης αφορά το αποτέλεσμα της ανάλυσης του νεκρού σημείου. Τα σωματεία δικαιούνται μέχρι ένα συγκεκριμένο ύψος ελλείματος σύμφωνα με το άρθρο 60 του κανονισμού. Το έλλειμμα πρέπει να είναι μειωμένο σε σχέση με τις δύο προηγούμενες εξεταζόμενες περιόδους.

Ο τέταρτος δείκτης αφορά τις ληξιπρόθεσμες οφειλές. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 65 και 66 του κανονισμού η υποψήφια δεν μπορεί να αδειοδοτηθεί σε περίπτωση που έχει

ληξιπρόθεσμες οφειλές πέραν της 30^{ης} Ιουνίου του έτους στο οποίο λαμβάνουν χώρα οι διοργανώσεις της UEFA. Επίσης όποιος σύλλογος έχει ξεπεράσει το έλλειμμα των πέντε εκατομμυρίων έχει τη δυνατότητα να εξισορροπήσει το έλλειμμα με πλεόνασμα από τις περιόδους T-3 και T-4.

3.3 Τελικές απαιτήσεις Νεκρού Σημείου

Σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες του ΝΣ, υπάρχουν επιμέρους απαιτήσεις που θεωρούνται σημαντικές για τις οικονομικές καταστάσεις. Καταρχήν, οι σύλλογοι μπορούν να περιλαμβάνουν στους υπολογισμούς τους τα αποτελέσματα του ΝΣ από το 2010 και 2011 ενώ αρνητική καθαρή θέση σημαίνει ότι οι σύλλογοι παρουσιάζουν καταστάσεις που έχουν επιδεινωθεί από την περίοδο T-2 και T-1. Άλλες απαιτήσεις που πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη είναι οι ληξιπρόθεσμες οφειλές και τα έξοδα για παροχές σε εργαζόμενους, οι οποίες δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 70% των συνολικών εξόδων. Το καθαρό χρέος δεν πρέπει να ξεπερνά το 100% του συνόλου των εσόδων και επιπρόσθετα, ο σύλλογος δεν πρέπει να αποκομίζει πόρους από οποιεσδήποτε δραστηριότητες που δεν σχετίζονται με το ποδόσφαιρο.

Εξαιτίας της έλλειψης διαφάνειας στην πλειονότητα των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία για να αξιολογηθούν όλες οι απαιτήσεις. Κατά συνέπεια η απαίτηση για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές και για τα έξοδα για παροχές σε εργαζομένους δεν θα έπρεπε να περιλαμβάνεται στις αναλύσεις των ετήσιων καταστάσεων⁹.

---

⁹ Christoffer Sodeman, The UEFA Financial Fair Play Regulations, Master Thesis, Copenhagen Business School Handelshojkolen

Κεφάλαιο 4

Παραδείγματα από την εφαρμογή του «Ευ Αγωνίζεσθαι»

4.1 Παραδείγματα από τον ευρωπαϊκό χώρο

Για την αγωνιστική περίοδο 2012/13 έξι ομάδες, οι οποίες εξασφάλισαν στον αγωνιστικό χώρο την πρόκρισή τους στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, UEFA Champions League και UEFA Europa League, έχασαν το εισιτήριό τους για λόγους αδειοδότησης και κριτηρίων FFP. Οι δύο ποδοσφαιρικοί σύλλογοι δεν εξασφάλισαν αδειοδότηση από την εθνική ομοσπονδία λόγω οικονομικών κριτηρίων. (Ρέιντζερς Σκωτίας και Νηθ Ουαλίας. Η Ντέρη Σίτι Ιρλανδίας, εξαιτίας προηγούμενων οικονομικών προβλημάτων, δεν αδειοδοτήθηκε στη βάση του κανόνα τριετίας. Η εισαγωγή των αναθεωρημένων κριτηρίων του FFP και η θέσπιση του CFCB ήταν η αιτία του αποκλεισμού της Γκίόρι ΕΤΟ Ουγγαρίας, που δεν είχε συμμορφωθεί με τους κανονισμούς αλλά και της Μπεσίκτας Τουρκίας και της ΑΕΚ Αθηνών, αφού μετά από έλεγχο του CFCB βρέθηκαν να έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές προς άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους.¹⁰

Στην αγωνιστική περίοδο 2013/14 επτά σύλλογοι είχαν εξασφαλίσει αγωνιστικά τη συμμετοχή τους στα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα αλλά οι πέντε εξ αυτών δεν εξασφάλισαν αδειοδότηση από την εθνική ομοσπονδία ποδοσφαίρου. Οι δύο εξ αυτών, ο ΠΑΣ Γιάννενα Ελλάδα και Μάλαγα Ισπανίας, αποκλείστηκαν λόγω μη συμμόρφωσης των κανονισμών του FFP από το CFCB. Επιπλέον εννέα σύλλογοι, οι οποίοι κλήθηκαν να αντικαταστήσουν τους προηγούμενους αποκλεισθέντες, επίσης δεν πληρούσαν τα κριτήρια και αποκλείστηκαν. Για την ίδια αγωνιστική περίοδο πεντακόσιοι εβδομήντα επτά σύλλογοι αιτήθηκαν για αδειοδότηση για τις διοργανώσεις της UEFA και 82% εγκρίθηκαν. Σε πλήθος εκατό εξήντα οχτώ λόγων για απόρριψη αίτησης για αδειοδότηση, οι εβδομήντα εννέα αφορούσαν οικονομικά κριτήρια.

Πίνακας 4.1 - Οικονομικοί λόγοι άρνησης έκδοσης τελικής αδειοδότησης 2013/14

Λόγοι	2013/14
Ληξιπρόθεσμες οφειλές προς εργαζομένους και	33

¹⁰ : The European Club Licensing Benchmarking report financial year 2011

φορείς κοινωνικής ασφάλισης/φορολογικές αρχές	
Ελλειπίες και ανεπαρκείς ετήσιες οικονομικές καταστάσεις	16
Ληξιπρόθεσμες οφειλές προς άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους	10
Άλλοι λόγοι π.χ. ελλιπής προϋπολογισμός	16
Ελλειπίες και ανεπαρκής ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις	4

Ο πιο πάνω πίνακας παρουσιάζει τους ακριβείς οικονομικούς λόγους άρνησης έκδοσης τελικής αδειοδότησης για την περίοδο 2013/14. Όπως γίνεται αντιληπτό, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς εργαζομένους και φορείς κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικές αρχές είναι ο πιο κοινός.

Για την αγωνιστική περίοδο 2014/15, μετά από έρευνα στα πλαίσια των κανονισμών αδειοδότησης και FFP, η Μπούρσαπορ και Γαλατασαράι Τουρκίας ήρθε σε διακανονισμό με το CFCB, με σκοπό την εναρμόνιση του συλλόγου με το κριτήριο του ΝΣ άμεσα. Επιπλέον, η τούρκικη ομάδα κλήθηκε να μην αυξήσει (να παγοποιήσει) τα έξοδα από τις εργασιακές παροχές για την περίοδο που ισχύει ο διακανονισμός, καθώς επίσης της κατακρατήθηκε ποσό διακοσίων χιλιάδων ευρώ από τα έσοδα της συμμετοχής της στις διοργανώσεις της UEFA την προηγούμενη περίοδο 2013/14.

Σε τριετή διακανονισμό με το CFCB ήρθε και η ρωσική Ρούμπιν το Μάιο του 2014, με βασικό στόχο την εναρμόνισή της σε σύντομο χρονικό διάστημα με τον κανονισμό του ΝΣ. Η Ρούμπιν συμφώνησε να παρουσιάσει έλλειμμα μικρότερο των τριάντα εκατομμυρίων ευρώ για

το 2015 και καθόλου έλλειμα για το οικονομικό έτος 2016. Για τα επόμενα δύο οικονομικά έτη (2015 και 2016), παγοποιούνται τα έξοδα εργασιακών παροχών και κατακρατούνται έξι εκατομμύρια ευρώ από τα έσοδα συμμετοχής στις διοργανώσεις της UEFA, εκ των οποίων τα τρία εκατομμύρια ευρώ δύνανται να επιστραφούν εάν και εφόσον συμμορφωθεί με τα μέτρα του CFCB. Αγωνιστικά, η Ρούμπιν αναγκάστηκε σε συμμετοχή στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις για την περίοδο 2014/15 με εικοσιένα ποδοσφαιριστές αντί εικοσιπέντε στο σύνολο, και περιορισμό των μεταγραφών.

Στο μικροσκόπιο του CFCB για την τριετία 2014/15, 2015/16 και 2016/17, με συνεχείς και ενδεδειγμένους ελέγχους τέθηκε μετά από διακανονισμό τον Μάιο του 2014, η γαλλική Παρί Σεν Τζερμέν (στη συνέχεια PSG). Η ομάδα του Παρισιού καλείται να κλείσει το 2015 με έλλειμμα μικρότερο των 30 εκ. ευρώ και μηδενικό έλλειμα το οικονομικό έτος 2016. Δεν μπορεί να αυξήσει τα έξοδα για εργασιακές παροχές για τα επόμενα δύο οικονομικά έτη (2015 και 2016) και της επιβλήθηκε όριο στα έξοδα μετεγγραφών και στον αριθμό καινούριων εγγραφών ποδοσφαιριστών. Αγωνιστικά της επιβλήθηκε μείωση στον αριθμό των ποδοσφαιριστών που μπορεί να δηλώσει για συμμετοχή στις διοργανώσεις της UEFA για την περίοδο 2014/15. Αυτό που έκανε ιδιαίτερη εντύπωση ήταν το πρόστιμο αξίας εξήντα εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο κατακρατείται από τη συμμετοχή της ομάδας στις διοργανώσεις της UEFA, εκ των οποίων τα σαράντα εκατομμύρια ευρώ είναι επιστρέψιμα σε περίπτωση συμμόρφωσης και εφαρμογής της συμφωνίας.

Παρόμοια περίπτωση με αυτή του διακανονισμού της PSG είναι ο διακανονισμός της Ρωσικής Αντζή, με μόνη διαφορά ότι σε αυτήν το πρόστιμο ανέρχεται στα δύο εκατομμύρια ευρώ με το ένα εκατομμύριο να είναι επιστρέψιμο σε περίπτωση συμμόρφωσης.

Τα ίδια ισχύουν και στην περίπτωση της Ζενίτ Σεντ Πέτερσμπουργκ, η οποία όμως καλείται να πληρώσει πρόστιμο δώδεκα εκατομμύρια ευρώ (που όπως και στις πιο πάνω περιπτώσεις κατακρατείται από τα έσοδα της συμμετοχής της στο Champions League και Europa League), εκ των οποίων τα έξι δύνανται να επιστραφούν σε περίπτωση συμμόρφωσης. Επίσης, αγωνιστικά η Ζενίτ δικαιούται να δηλώσει είκοσι δύο ποδοσφαιριστές αντί είκοσι πέντε για την αγωνιστική περίοδο 2014/15.

Άλλος ένας ποδοσφαιρικός σύλλογος που ήρθε σε διακανονισμό με το CFCB Investigatory Chamber είναι η Λέβσκι Σόφιας, Βουλγαρίας. Αφορά την αξιολόγηση για την περίοδο 2014/15 και εξετάζει την εφαρμογή του ΝΣ και απαιτεί ότι πρέπει να αποδειχθεί πλεόνασμα ή έλλειμα στα επιτρεπτά όρια απόκλισης. Ο διακανονισμός απαγορεύει την αύξηση των εξόδων εργασιακών παροχών για το 2014 και επιβάλλει πρόστιμο διακόσες χιλιάδες ευρώ, το οποίο θα κατακρατηθεί από μελλοντικές συμμετοχές στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο διακανονισμός που αφορά τη Μάντσεστερ Σίτι Αγγλίας. Καταρχήν, ο αγγλικός σύλλογος υποχρεώνεται να παρουσιάσει έλλειμα μικρότερο των είκοσι εκατομμυρίων ευρώ για το οικονομικό έτος 2014 και λιγότερο των δέκα εκατομμυρίων ευρώ για το οικονομικό έτος 2015. Επίσης συμφωνήθηκε ότι τα έσοδα από τις πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων του συλλόγου δε θα συγκαταλέγονται στους μελλοντικούς υπολογισμούς για το ΝΣ. Για το 2015 και το 2016 δεν επιτρέπεται η αύξηση των εξόδων για εργασιακές παροχές και συμφωνήθηκε να περιοριστούν σημαντικά τα έξοδα μετεγγραφών. Όπως και στις πιο πάνω περιπτώσεις η Μάντσεστερ Σίτι πρέπει να δηλώσει είκοσι ένα ποδοσφαιριστές αντί είκοσι πέντε για τις διοργανώσεις της UEFA τη αγωνιστική περίοδο 2014/15. Τέλος, της επιβλήθηκε το εκκωφαντικό πρόστιμο των εξήντα εκατομμυρίων ευρώ, όπως και στην περίπτωση της PSG, με τα σαράντα εκατομμύρια να μπορούν να επιστραφούν όταν ο σύλλογος συμμορφωθεί με τα πιο πάνω συμφωνηθέντα. Το ποσό θα κατακρατείται από τα έσοδα των συμμετοχών του συλλόγου στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις της UEFA αρχής γινόμενης από την περίοδο 2013/14.

Το Σεπτέμβριο του 2014 συμφωνήθηκε, μεταξύ της Ομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συλλόγων¹¹ (European Club Association – ECA) και της UEFA, τα παρακρατημένα κέρδη των τιμωρημένων ομάδων της οικονομικής περιόδου 2013/14 να μοιραστούν στους ποδοσφαιρικούς συλλόγους που συμμετείχαν στην τελική φάση του Τσάμπιονς Λινγκ και του Γιουρόπα Λινγκ την περίοδο 2013/14 και δεν ανήκουν στους τιμωρημένους ενώ κάποιο ποσό θα δοθεί και στους ποδοσφαιρικούς συλλόγους που αποκλείστηκαν από τις προκριματικές φάσεις.

4.2 Παραδείγματα από τον κυπριακό χώρο

Είναι γενικά παραδεκτό το γεγονός ότι τα κυπριακά σωματεία κυρίως της Α' κατηγορίας της ΚΟΠ έχουν αναγκαστεί να εξορθολογήσουν τα οικονομικά τους λόγω της εφαρμογής των κανονισμών αδειοδότησης και κριτηρίων FFP. Στόχος των κυπριακών ομάδων είναι η πρόκριση τους μέσω του κυπριακού πρωταθλήματος, στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις της UEFA, καθώς αυτό αποτελεί μεγάλη εισροή εσόδων. Στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης η επιβολή κυρώσεων μπορεί να δυσκολέψει ή και να απαγορεύσει τη συμμετοχή τους στα πρωταθλήματα αυτά.

---

¹¹ Η Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συλλόγων δημιουργήθηκε το 2008 και αποτελεί ανεξάρτητο όργανο εκπροσώπησης των συλλόγων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο οικονομικοί έλεγχοι αφορούν ληξιπρόθεσμες οφειλές σε υφιστάμενους υπαλλήλους των ομάδων (κυρίως προς τους ποδοσφαιριστές) και εκκρεμότητες που υπάρχουν με τέως υπαλλήλους, οφειλές μεταξύ Σωματείων για μετεγγραφές καθώς και τις οφειλές προς το Κράτος (Κοινωνικές Ασφαλίσεις και Φόρο Εισοδήματος). Τα σωματεία Β' Κατηγορίας δεν ελέγχονται για οφειλές προς το κράτος.

Για την περίοδο 2013/14 και μέχρι 31 Μαρτίου 2014 ελέγχθηκαν συνολικά 20 σωματεία Β' κατηγορίας¹² και τέσσερα δεν πληρούσαν τα κριτήρια. Η Πρωτοβάθμια Επιτροπή Κριτηρίων επέβαλε ποινή αφαίρεσης τριών βαθμών για την αγωνιστική περίοδο 2014-2015 στα Σωματεία ΑΠΕΠ Πιτσιλιάς, Ολυμπιακός Λευκωσίας και Αθλητική Ένωση Πάφος και απαγόρευση μετεγγραφών/εγγραφών ποδοσφαιριστών άνω των 21 ετών. Το Σωματείο Αλκή Λάρνακας που επίσης δεν πληρούσε τα κριτήρια, δεν είχε δηλώσει συμμετοχή στα πρωταθλήματα της ΚΟΠ και για το λόγο αυτό δεν τις επιβλήθηκαν κυρώσεις.

Για την ίδια περίοδο οι σύλλογοι της Α' κατηγορίας της ΚΟΠ ικανοποίησαν τον έλεγχο και αδειοδοτήθηκαν. Σύμφωνα με την Πρωτοβάθμια Επιτροπή Κριτηρίων¹³ σε εκείνο το σημείο το συνολικό χρέος των κυπριακών συλλόγων ανερχόταν στα 73 εκ. ευρώ, μειωμένο κατά 6 εκ. ευρώ από την προηγούμενη χρονιά. Επίσης αναφέρει ότι το 65% του χρέους αφορά τα τρία εκ των δώδεκα σωματείων Α' Κατηγορίας.

Στον έλεγχο μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2013, για την περίοδο 2013/14, στις δεκαέξι ομάδες των πρωταθλημάτων Β1 και Β2 κατηγορίας, τρεις ομάδες δεν πληρούσαν τα κριτήρια και τους επιβλήθηκε ποινή αφαίρεσης τριών βαθμών. Τα σωματεία ήταν ο Ολυμπιακός Λευκωσίας, η Αθλητική Ένωση Πάφος (ΑΕΠ) και η ΑΠΕΠ Πιτσιλιάς.

Για την ίδια περίοδο τα έντεκα από τα δώδεκα σωματεία Α' κατηγορίας πληρούσαν τα κριτήρια, ενώ η Αλκή Λάρνακας δεν κατέθεσε φάκελο και της επιβλήθηκε ποινή αφαίρεσης έξι βαθμών.

Στην εξέταση των φακέλων των σωματείων Α' Κατηγορίας για τα οικονομικά κριτήρια μέχρι τις 30 Ιουνίου 2013, επίσης μόνο η Αλκή Λάρνακας δεν πέρασε τον έλεγχο και της επιβλήθηκε ποινή αφαίρεσης τριών βαθμών. Η ΚΟΠ εξέφρασε ευχαριστίες στο Υπουργείο Οικονομικών για την κατανόηση και τις διευκολύνσεις που παρείχε στα σωματεία αναφορικά

---

¹² Οι σύλλογοι που διαβαθμίστηκαν από την Α' στη Β' κατηγορία (2), οι σύλλογοι που αγωνίστηκαν στην ποδοσφαιρική περίοδο 2013-2014 στα Πρωταθλήματα Β1 και Β2(16) και οι σύλλογοι που εξασφάλισαν άνοδο από τη Γ' στη Β' Κατηγορία (2)

¹³ Ανακοίνωση Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Κριτηρίων 22/05/2014

με τη ρύθμιση των οφειλών τους προς τις Κοινωνικές Ασφαλίσεις και το Φόρο Εισοδήματος, αφού ήταν καθοριστικό για να περάσουν τα σωματεία τον έλεγχο¹⁴.

Η Πρωτοβάθμια Επιτροπή κριτηρίων UEFA στον έλεγχο των φακέλων για τα οικονομικά κριτήρια των Σωματείων που συμμετείχαν στο Πρωτάθλημα Β' Κατηγορίας (B1 & B2) περιόδου 2013-2014, επέβαλε ποινή της αφαίρεσης 3 βαθμών στην ΑΕΠ για μη συμμόρφωση στα οικονομικά κριτήρια. Επίσης της επιβλήθηκε απαγόρευση μετεγγραφών για ποδοσφαιριστές άνω των 21 ετών, μέχρι να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις της.

Για τον έλεγχο των οικονομικών κριτηρίων μέχρι τις 31 Μαρτίου 2013, για τις ομάδες Α' κατηγορίας, απέτυχαν τέσσερις ομάδες. Η Ένωση Νέων Παραλιμνίου, ο Ολυμπιακός Λευκωσίας, η Αλκή Λάρνακας και η Νέα Σαλαμίνα, στις οποίες επιβλήθηκε ποινή αφαίρεσης τριών βαθμών από το επόμενο πρωτάθλημα 2013-2014 και απαγόρευση μετεγγραφών για ποδοσφαιριστές άνω των 21 ετών. Αξίζει να σημειωθεί ότι πλην της Νέας Σαλαμίνας οι υπόλοιπες τρεις διαβαθμίστηκαν στο επόμενο πρωτάθλημα.

Για τον εν λόγω έλεγχο είχε δοθεί παράταση υποβολής των φακέλων καθώς στην Κύπρο εκείνο το διάστημα επικρατούσε οικονομική αναστάτωση εξαιτίας του bail-in που εφαρμόστηκε για την αναδιάρθρωση του κρατικού χρέους.

Ο έλεγχος των Οικονομικών Κριτηρίων UEFA για τα Σωματεία Β' Κατηγορίας για την περίοδο μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2012 έδειξε ότι ο Ακρίτας Χλώρακας δεν τα ικανοποιεί και για το λόγο αυτό του αφαιρέθηκαν τρεις βαθμοί. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που τα σωματεία Β' Κατηγορίας ελέγχονταν.

Για την περίοδο 2012-2013 και μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2012, η Πρωτοβάθμια Επιτροπή Κριτηρίων έλεγξε τους φακέλους των 14 ομάδων Α' Κατηγορίας και πλην της ΑΕΠ που δεν κατέθεσε φάκελο και τιμωρήθηκε με άμεση αφαίρεση τριών βαθμών, τα υπόλοιπα σωματεία πέρασαν τον έλεγχο. Η ΚΟΠ αναφέρει εντούτοις ότι: «αρκετά Σωματεία έχουν περάσει τα κριτήρια Σεπτεμβρίου με την ανοχή ποδοσφαιριστών και πιστωτών, αλλά και γιατί εκκρεμούν ακόμη αποφάσεις τόσο από την αρμόδια επιτροπή της FIFA όσο και από την Επιτροπή Επίλυσης Διαφορών.»¹⁵

Η ΑΕΠ ήταν επίσης η μόνη ομάδα από τις δεκατέσσερις Α' Κατηγορίας που δεν ικανοποίησε τα κριτήρια για την περίοδο μέχρι 30 Ιουνίου 2012, και της επιβλήθηκε ποινή αφαίρεσης τριών βαθμών. Έτσι ξεκίνησε το πρωτάθλημα 2012-2013 με μείον έξι βαθμούς και διαβαθμίστηκε.

---

¹⁴ Ανακοίνωση Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Κριτηρίων 06/08/2013

¹⁵ Ανακοίνωση Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Κριτηρίων 12/11/2012

Για την αδειοδότηση των σωματείων που έλαβαν μέρος στο Πρωτάθλημα Β' Κατηγορίας περιόδου 2012/2013 ελέγχθηκαν και τα σωματεία που είχαν διαβαθμιστεί και ο ΑΠΟΠ/Κινύρας Πέγειας και Ατρόμητος Γεροσκήπου δεν κατέθεσαν φάκελο και τους αφαιρέθηκαν τρεις βαθμοί εκάστου από το νέο Πρωτάθλημα Γ' Κατηγορίας περιόδου 2012/2013. Επίσης ο Ονήσιλλος Σωτήρας δεν πληρούσε τα κριτήρια και γι' αυτό τιμωρήθηκε επίσης με αφαίρεση τριών βαθμών από το νέο Πρωτάθλημα Β' Κατηγορίας περιόδου 2012/2013. Είχε επίσης ελεγχθεί και το σωματείο της ΑΕΠ το οποίο εξασφάλισε την άνοδο του στην Α' Κατηγορία και τιμωρήθηκε με αφαίρεση τριών βαθμών από το νέο Πρωτάθλημα Α' Κατηγορίας για μη συμμόρφωση με τα οικονομικά κριτήρια.

Για την αδειοδότηση των σωματείων που έλαβαν μέρος στο πρωτάθλημα Α' Κατηγορίας της ΚΟΠ 2012/2013 μόνο ο Ολυμπιακός Λευκωσίας δεν ικανοποιούσε τα κριτήρια και του αφαιρέθηκαν τρεις βαθμοί από το επόμενο πρωτάθλημα. Ο Ολυμπιακός δεν παρουσίασε ικανοποιητικές οικονομικές καταστάσεις, είχε ληξιπρόθεσμες οφειλές προς άλλα σωματεία, ποδοσφαιριστές και το κράτος και γι' αυτό τιμωρήθηκε.

Για την περίοδο μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2011 όλες οι ομάδες Α' Κατηγορίας πέρασαν τα κριτήρια αλλά η ΚΟΠ αναφέρει ότι αυτό έγινε μόνο επειδή μετέθεσαν τις υποχρεώσεις τους προς τους υπαλλήλους τους με διακανονισμούς και ότι οι πλείστες ομάδες λειτουργούν με ελλειμματικούς προϋπολογισμούς και έτσι αυξάνεται το συνολικό τους χρέος¹⁶.

Για την αδειοδότηση των σωματείων που έλαβαν μέρος στο πρωτάθλημα Α' Κατηγορίας της ΚΟΠ 2011/2012 μόνο ο ΑΠΟΠ/ Κινύρας Πέγειας δεν ικανοποιούσε τα κριτήρια και του αφαιρέθηκαν τρεις βαθμοί από το επόμενο πρωτάθλημα Β' κατηγορίας¹⁷.

Τα πιο πάνω στοιχεία αποδεικνύουν την αποφασιστικότητα της ΚΟΠ και κατ' επέκταση της UEFA για εφαρμογή του FFP, με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων του. Από την άλλη όσο αφορά την κυπριακή πραγματικότητα, βλέπουμε ότι τα σωματεία των μικρότερων κατηγοριών πιο συχνά αποτυγχάνουν να ικανοποιήσουν τα κριτήρια, και ακόμα και στην Α' Κατηγορία συμβαίνει το ίδιο με ομάδες μικρού βεληνεκούς. Το σημείο αυτό μπορεί να δώσει τροφή στους πολέμιους του FFP, οι οποίοι αναπτύσσουν τη ρητορική όπου μέσα από την εφαρμογή του ευνοούνται οι μεγάλοι και εύρωστοι σύλλογοι.

---

¹⁶ Ανακοίνωση Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Κριτηρίων 27/10/2011

¹⁷ Του αφαιρέθηκαν επιπλέον τρεις βαθμοί για μη συμμόρφωση με τα διοικητικά κριτήρια, κριτήρια υποδομής, νομικά κριτήρια και αθλητικά κριτήρια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Προσέγγιση της επιστημονικής έρευνας

Η επιστήμη είναι μια δραστηριότητα που συμβάλλει στη συστηματική πληροφόρηση για τον κόσμο. Η δουλειά του ερευνητή είναι να καλύπτει νέα δεδομένα και πληροφορίες και να τα προσθέτει στα ήδη υπάρχοντα. Κατά τον Kerlinger η επιστημονική έρευνα είναι μία συστηματική, ελεγχόμενη, κριτική εξερεύνηση φαινομένων με βάση τη θεωρία και υποθέσεις που διατυπώνονται για τη σχέση μεταξύ αυτών των φαινομένων. Συγκεκριμένα, πρόκειται για μία σειρά διατυπώσεων σχετισμένων εννοιών, ορισμών και προτάσεων, η οποία παρουσιάζει μία συστηματική άποψη για φαινόμενα, καθορίζοντας σχέσεις μεταξύ μεταβλητών με σκοπό την ερμηνεία και πρόβλεψη των φαινομένων (Kerlinger 1986)¹⁸. Σύμφωνα με τον Παρασκευόπουλο η επιστημονική έρευνα έχει τη δυνατότητα να ανακαλύψει νέους νόμους, να συλλέξει αντικειμενικά αποδεκτά στοιχεία, να κάνει επαληθεύσεις, να διερευνήσει τους παράγοντες που επηρεάζουν μια στάση και τέλος, να κοινοποιηθεί¹⁹. Στη βιβλιογραφία συναντούμε δύο διαφορετικούς τύπους έρευνας. Η πρώτη είναι η ποσοτική, οποία εξετάζει τη συχνότητα της παρατήρησης και διατυπώνει νόμους για ένα φαινόμενο. Η δεύτερη είναι η ποιοτική, η οποία εξετάζει το ερευνητικό φαινόμενο και δίνει έμφαση στον ιδιαίτερο χαρακτήρα του (Kvale, 1996). Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιούνται και οι δύο τύποι. Η ποιοτική χρησιμοποιείται κυρίως στο Α' μέρος ενώ η ποσοτική έρευνα χρησιμοποιείται κυρίως στο Β' μέρος του ερωτηματολογίου (βλ. Παράρτημα Α).

5.2 Ανάλυση της επιστημονικής έρευνας

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να απαντηθούν τα βασικά ερωτήματα της έρευνας, δηλαδή πώς οι κυπριακοί ποδοσφαιρικοί σύλλογοι δημιουργούν έσοδα και έξοδα, πώς εκμεταλλεύονται τους κανονισμούς του FFP, ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα από την εφαρμογή του και πώς έχει επηρεάσει η οικονομική κρίση το ποδόσφαιρο. Αφού τέθηκε ο ερευνητικός στόχος και παρουσιάστηκε το πλαίσιο του ΝΣ

---

¹⁸ Kerlinger, F.N. (1986) Foundations of behavioral research, Chapter 1, "Science and the Scientific Approach", 3rd Ed., New York: Holt, Rinehart and Winston

¹⁹ Ιωάννου Ν. Παρασκευόπουλου, (1993), Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, Ιδιωτική Έκδοση

ανάμεσα στα έσοδα και τα έξοδα στο FFP προχωρήσαμε στη συλλογή των απαιτούμενων στοιχείων μέσω της πρωτογενούς έρευνας με τη δημιουργία ερωτηματολογίων και μέσω της δευτερογενούς έρευνας με τη μελέτη διαδικτυακών ερευνητικών και άλλων πηγών. Η διεξοδική μελέτη των διαδικτυακών ερευνητικών πηγών συνέβαλε στη δημιουργία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου αλλά και αργότερα στην καλύτερη επεξήγηση των απαντήσεων των ερωτηθέντων.

Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε έτσι ώστε να είναι απλό και κατανοητό στους υπεύθυνους για θέματα FFP των κυπριακών ποδοσφαιρικών συλλόγων. Το πρώτο μέρος, τιτλοφορείται «Γενικά Στοιχεία» και το δεύτερο μέρος τιτλοφορείται «Οικονομικά Στοιχεία».

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Α' μέρος διερευνά την οργάνωση που έχει γίνει μέσα στα πλαίσια του FFP από τους συλλόγους καθώς και τις απόψεις τους γύρω από το όλο θέμα. Το πρώτο μέρος αποτελείται από δεκαεπτά ερωτήσεις. Αφού καταγράφεται η επωνυμία κάθε συλλόγου και ο υπεύθυνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου στις δύο πρώτες ερωτήσεις, στη συνέχεια διερευνάται κατά πόσο κάθε σύλλογος έχει στελεχωμένη και σε ποιο βαθμό την υπηρεσία για θέματα FFP. Στη συνέχεια τίθενται ερωτήσεις για τυχόν ελέγχους από τα αρμόδια όργανα της UEFA, για τις απόψεις κάθε υπεύθυνου για θέματα FFP γύρω από τους κανονισμούς και τέλος, διερευνώνται οι ενέργειες που έχουν προβεί οι Σύλλογοι για την καλύτερη εφαρμογή του FFP.

Το δεύτερο μέρος τέθηκαν πιο ουσιαστικές ερωτήσεις με σκοπό να διερευνηθεί η φθίνουσα ή αύξουσα τάση των συλλόγων ως προς τα σχετικά έσοδα και τα σχετικά έξοδα στα τελευταία τέσσερα χρόνια. Το μέρος αυτό αποτελείται από είκοσι πέντε ερωτήσεις. Οι πρώτες δέκα ερωτήσεις αφορούν τη δημιουργία εσόδων. Αφού τέθηκε η πρώτη ερώτηση για τους τρεις σημαντικότερους τρόπους που δημιουργούνται έσοδα, στη συνέχεια έγιναν ερωτήσεις σχετικά με την αύξηση ή μείωση συγκεκριμένων εσόδων από την περίοδο 2010/11 μέχρι την περίοδο 2013/14. Οι κατηγορίες εσόδων που εξετάζονται είναι τα έσοδα εισιτηρίων, οι εισπράξεις από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις, οι εισπράξεις από τα δικαιώματα αναμετάδοσης, οι εισπράξεις από τα εμπορικά δικαιώματα, οι εισπράξεις από την πώληση και τα κέρδη εγγραφών ποδοσφαιριστών και τέλος οι εισφορές των συνδεδεμένων μερών.

Οι επόμενες επτά ερωτήσεις αφορούν τα έξοδα. Τίθενται με τον ίδιο τρόπο που τέθηκαν οι ερωτήσεις για τα έσοδα. Η πρώτη ερώτηση ζητάει τους σημαντικότερους τρόπους με τους οποίους οι σύλλογοι δημιουργούν έξοδα. Οι κατηγορίες εξόδων που διερευνώνται είναι τα έξοδα για τις παροχές ποδοσφαιριστών και διοικητικών υπαλλήλων, τα έξοδα για τις

μεταγραφές ποδοσφαιριστών, τα άλλα λειτουργικά έξοδα, οι δαπάνες χρηματοδότησης και τα έξοδα για μερίσματα και οι συναλλαγές εξόδων με συνδεδεμένα μέρη. Επίσης διερευνάται εάν και κατά πόσο οι σύλλογοι αξιοποιούν τους κανονισμούς του FFP που τους επιτρέπουν την εξαίρεση κάποιων εξόδων από τον υπολογισμό του ΝΣ μέχρι τη πλήρη εφαρμογή του.

Στη συνέχεια διερευνώνται στα πλαίσια της ποιοτικής έρευνας, τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από την εφαρμογή των οικονομικών κριτηρίων καθώς επίσης και οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στα έσοδα και τα έξοδα. Το ερωτηματολόγιο, ολοκληρώνεται με ερωτήσεις που αφορούν τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς εργαζομένους, τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς φορείς κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικές αρχές και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους.

Τα οικονομικά κριτήρια της UEFA εφαρμόζονται σε όλες τις ποδοσφαιρικές ομάδες της Α' κατηγορίας, της Β' κατηγορίας καθώς και στις ομάδες που προβιβάζονται από την Γ' στη Β' κατηγορία. Η παρούσα έρευνα εστιάζεται στην καταγραφή και παρατήρηση της πορείας των σχετικών εσόδων και των σχετικών εξόδων από την περίοδο 2010/11 μέχρι και την περίοδο 2013/14 των κυπριακών συλλόγων. Για το σκοπό αυτό έχουν σταλεί συνολικά δεκατρία ερωτηματολόγια τύπου συνέντευξης στους υπεύθυνους για θέματα FFP των συλλόγων Α' κατηγορίας και ενός συλλόγου Β' κατηγορίας διότι θεωρήθηκε αναγκαίο για την εξαγωγή ολοκληρωμένων συμπερασμάτων, στο δείγμα να συμπεριληφθεί ο συγκεκριμένος σύλλογος, ο οποίος αποτελεί το πιο έντονο παράδειγμα στην ιστορία του κυπριακού ποδοσφαίρου εφαρμογής των ποινών των οικονομικών κανονισμών. Από το σύνολο των ερωτηματολογίων πήραμε απαντήσεις από έξι συλλόγους, δηλαδή ποσοστό απόκρισης 46,15%. Στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο ακολουθεί η ανάλυση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τις απαντήσεις των κυπριακών συλλόγων καθώς και σε κάποιες περιπτώσεις γίνεται σύγκριση των αποτελεσμάτων με αυτά των μεγάλων ευρωπαϊκών συλλόγων όπως προκύπτουν από τα δημοσιευμένα στοιχεία της εταιρείας Deloitte (Deloitte Sports Business Group).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

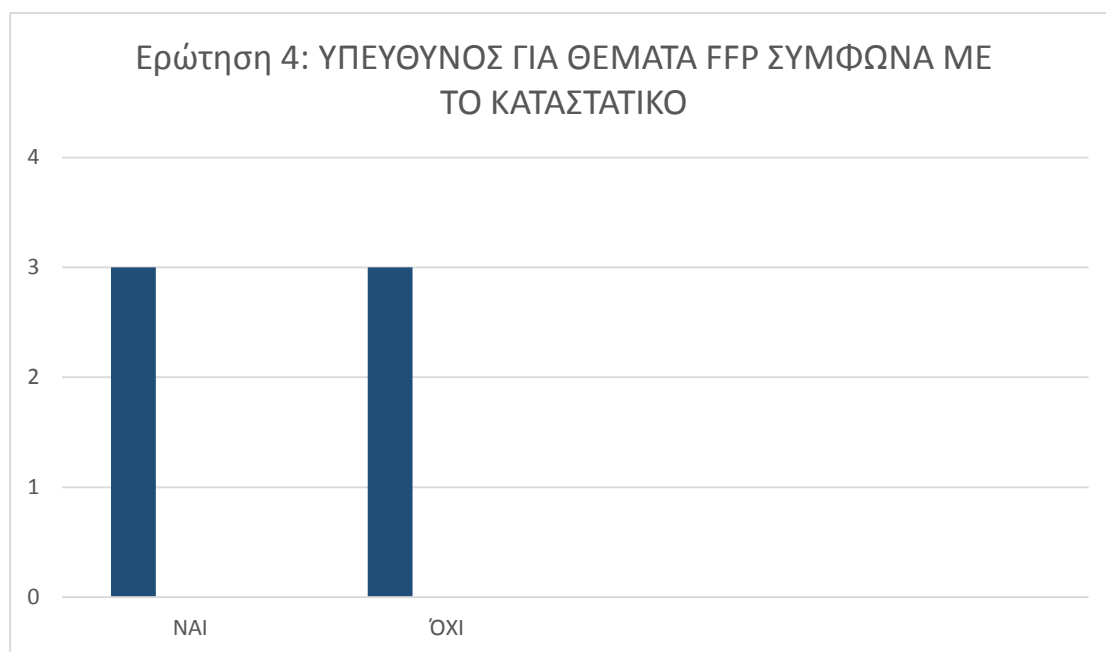
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Αξιολόγηση αποτελεσμάτων «Γενικών Στοιχείων»

Πριν αρχίσει η ανάλυση των ερωτηματολογίων έγινε έλεγχος για τον εντοπισμό ελλειπουσών – απουσών τιμών (Missing Values). Στα ερωτηματολόγια που παρατηρήθηκαν τέτοιες περιπτώσεις υπήρξε επικοινωνία με τον υπεύθυνο του συλλόγου και δόθηκαν εξηγήσεις. Στη συνέχεια καταγράφηκαν συγκεντρωτικά όλα τα αποτελέσματα ώστε να γίνουν πιο ξεκάθαρες οι απαντήσεις. Ακολούθησε η ανάλυση του Μέρους Α' όπου εξετάζονται γενικά στοιχεία.

Στην ερώτηση 1, 2 και 3 ζητείται να συμπληρωθεί η επωνυμία του συλλόγου, ο υπεύθυνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου (ονοματεπώνυμο και θέση) και η ημερομηνία συμπλήρωσης. Αποτελεί γεγονός ότι όλοι οι σύλλογοι έχουν συμπληρώσει την επωνυμία τους. Τα τέσσερα από τα έξι ερωτηματολόγια τα έχουν απαντήσει οι Γενικοί Διευθυντές των συλλόγων, το ένα ο υπεύθυνος λειτουργίας του ποδοσφαιρικού τμήματος και το άλλο ένα ο ταμίας του ΔΣ. Η συμπλήρωση έγινε κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο του τρέχοντος έτους.

Στην ερώτηση 4 εξετάζεται εάν προβλέπεται στο καταστατικό κάθε συλλόγου υπεύθυνος για θέματα FFP. Τα αποτελέσματα αυτής της ερώτησης παρουσιάζονται στο πιο κάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 1: Υπεύθυνος για θέματα FFP σύμφωνα με το καταστατικό

Όπως διακρίνεται οι μισοί σύλλογοι που εξετάζονται δεν προβλέπουν στο καταστατικό τους υπεύθυνους για τα οικονομικά κριτήρια. Ο βασικός λόγος είναι η παλαιότητα των καταστατικών τους αφού το FFP αποτελεί σχετικά καινούριο θεσμό.

Στην αμέσως επόμενη ερώτηση οι σύλλογοι που στο καταστατικό τους προβλέπουν υπεύθυνο για θέματα FFP καλούνται να απαντήσουν εάν η συγκεκριμένη υπηρεσία είναι στελεχωμένη ή όχι. Και οι τρεις σύλλογοι που προβλέπουν στο καταστατικό τους υπεύθυνο για θέματα FFP έχουν την υπηρεσία στελεχωμένη.

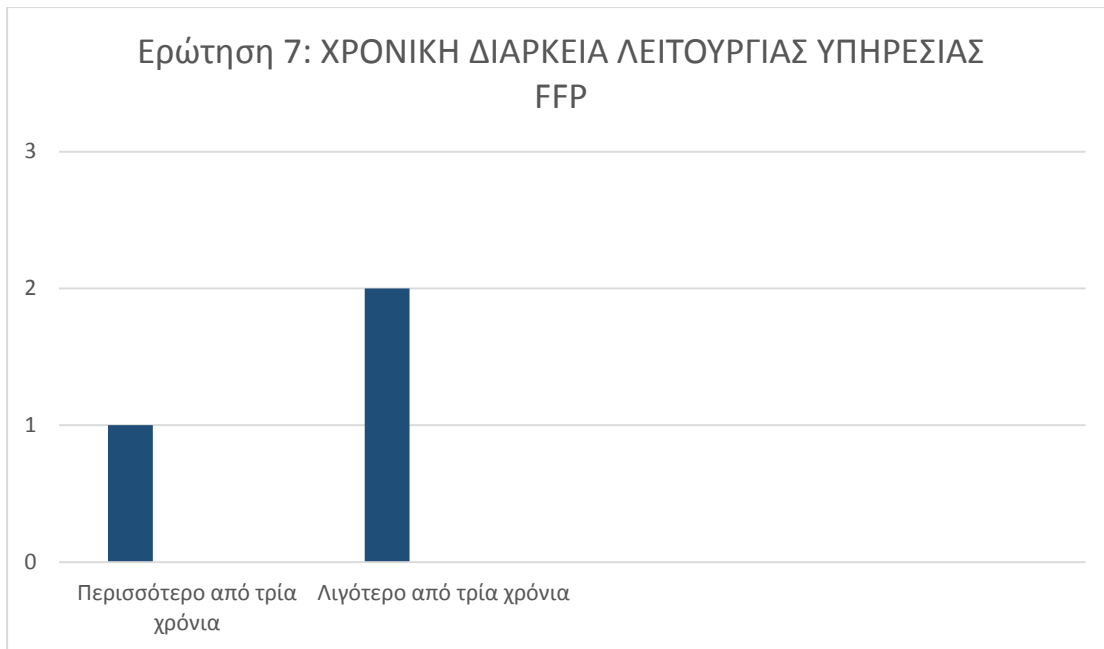
Η ερώτηση 6 διερευνά τον αριθμό των ατόμων που αποτελείται η υπηρεσία των πιο πάνω τριών συλλόγων.

Διάγραμμα 2: Αριθμός ατόμων υπηρεσίας για θέματα FFP

Από το διάγραμμα φαίνεται ότι ένας από τους τρεις συλλόγους εργοδοτεί περισσότερα από δύο άτομα στην υπηρεσία FFP ενώ δύο σύλλογοι έχουν δύο ή λιγότερα άτομα στην εν λόγω υπηρεσία.

Στην ερώτηση 7 διερευνάται η χρονολογία που άρχισε να λειτουργεί η υπηρεσία στους τρεις συλλόγους.

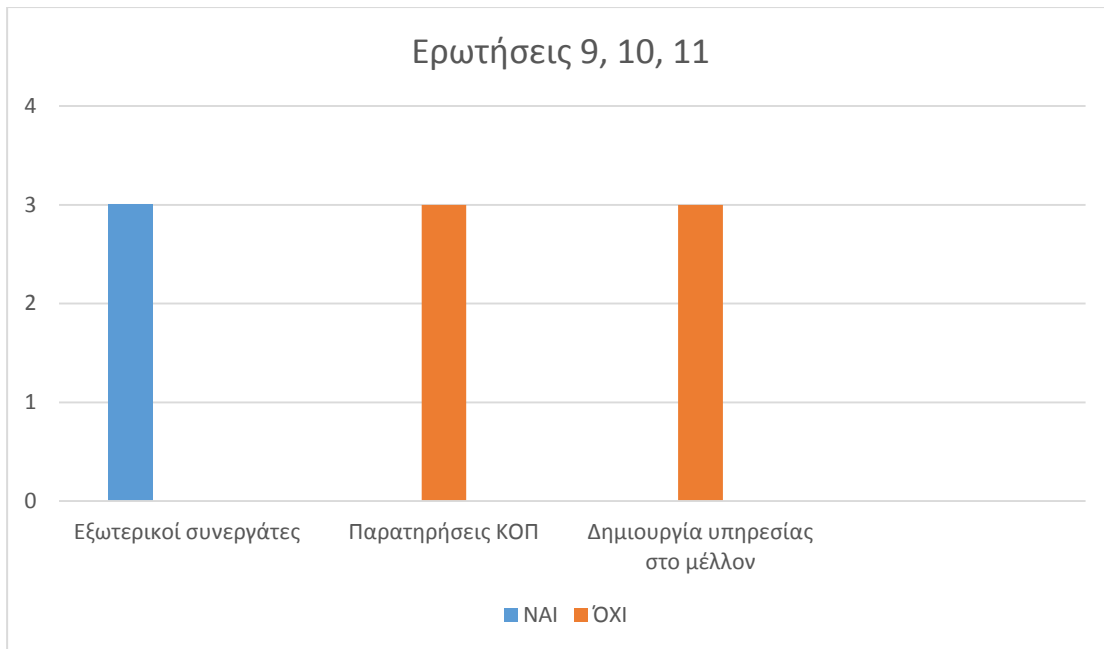

Διάγραμμα 3: Χρονική διάρκεια λειτουργίας υπηρεσίας FFP

Ένας σύλλογος διαθέτει την υπηρεσία για πάνω από τρία χρόνια ενώ δύο σύλλογοι έχουν δημιουργήσει την υπηρεσία λιγότερο από τρία χρόνια πριν.

Για τους συλλόγους που προβλέπουν στο καταστατικό τους την υπηρεσία FFP τίθεται το επόμενο ερώτημα εάν τα άτομα που στελεχώνουν την υπηρεσία είναι αναλόγως εκπαιδευμένα και άρτια ενημερωμένα για το FFP. Όλοι οι σύλλογοι έχουν εκπαιδεύσει, ενημερώσει και άρτια στελεχώσει την υπηρεσία για θέματα FFP.

Τα επόμενα τρία ερωτήματα αφορούν τους συλλόγους που δεν προβλέπουν στο καταστατικό τους υπηρεσία FFP. Η ερώτηση 9 διερευνά τους τρόπους με τους οποίους καλύπτονται τα θέματα FFP. Η ερώτηση 10 διερευνά εάν η ΚΟΠ έχει προβεί ποτέ σε παρατηρήσεις για τη μη λειτουργία τέτοιας υπηρεσίας ενώ η ερώτηση 11 διερευνά κατά πόσο σκοπεύουν οι σύλλογοι να δημιουργήσουν υπηρεσία FFP. Τα αποτελέσματα των ερωτημάτων αυτών παρουσιάζονται στο πιο κάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 4: Αποτελέσματα για τους συλλόγους που δεν προβλέπουν υπεύθυνους για θέματα FFP.

Στις απαντήσεις των τριών συλλόγων που εξετάζονται υπήρχε πλήρης ομοφωνία. Και οι τρεις καλύπτονται στα θέματα FFP με εξωτερικούς συνεργάτες. Σε καμία περίπτωση η ΚΟΠ δεν έχει προβεί σε παρατηρήσεις για τη μη στελέχωση των υπηρεσιών ενώ κανένας σύλλογος που δεν προβλέπεται στο καταστατικό του λειτουργός για θέματα FFP δε σκοπεύει στη δημιουργία της συγκεκριμένης υπηρεσίας.

Στην ερώτηση 12 διερευνάται εάν έχουν γίνει ποτέ αιφνίδιοι έλεγχοι από τα αρμόδια όργανα της UEFA κατά τα τελευταία πέντε χρόνια ενώ στην ερώτηση 13 στην περίπτωση που έχουν γίνει ποιες ήταν οι παρατηρήσεις τους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στα αμέσως δύο επόμενα διαγράμματα.

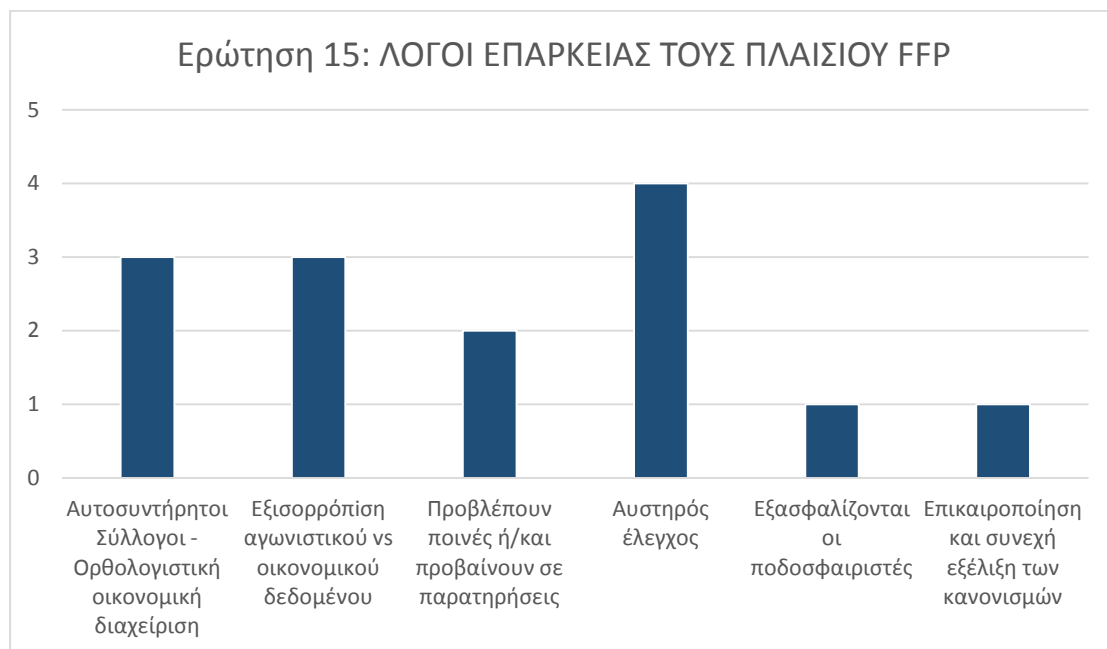

Διάγραμμα 5: Αιφνίδιοι οικονομικοί έλεγχοι από την UEFA

Από το διάγραμμα φαίνεται ότι μόνο σε δύο από τους έξι εξεταζόμενους συλλόγους έχουν πραγματοποιηθεί αιφνίδιοι έλεγχοι. Η πλειονότητα των εξεταζόμενων συλλόγων δεν έχει υποβληθεί σε αυτή τη διαδικασία. Επίσης, στους συλλόγους που έγιναν οι έλεγχοι δεν καταγράφηκαν οποιεσδήποτε παρατηρήσεις διότι πληρούσαν τα οικονομικά κριτήρια.

Στην ερώτηση 14 οι σύλλογοι καλούνται να ασκήσουν κριτική πάνω στα οικονομικά κριτήρια και να επιλέξουν εάν τους θεωρούν επαρκείς ή μη επαρκείς. Όλοι οι εξεταζόμενοι σύλλογοι κρίνουν τους κανονισμούς επαρκείς.

Η ερώτηση 15 διερευνά τους λόγους που οι σύλλογοι θεωρούν τους κανονισμούς επαρκείς.

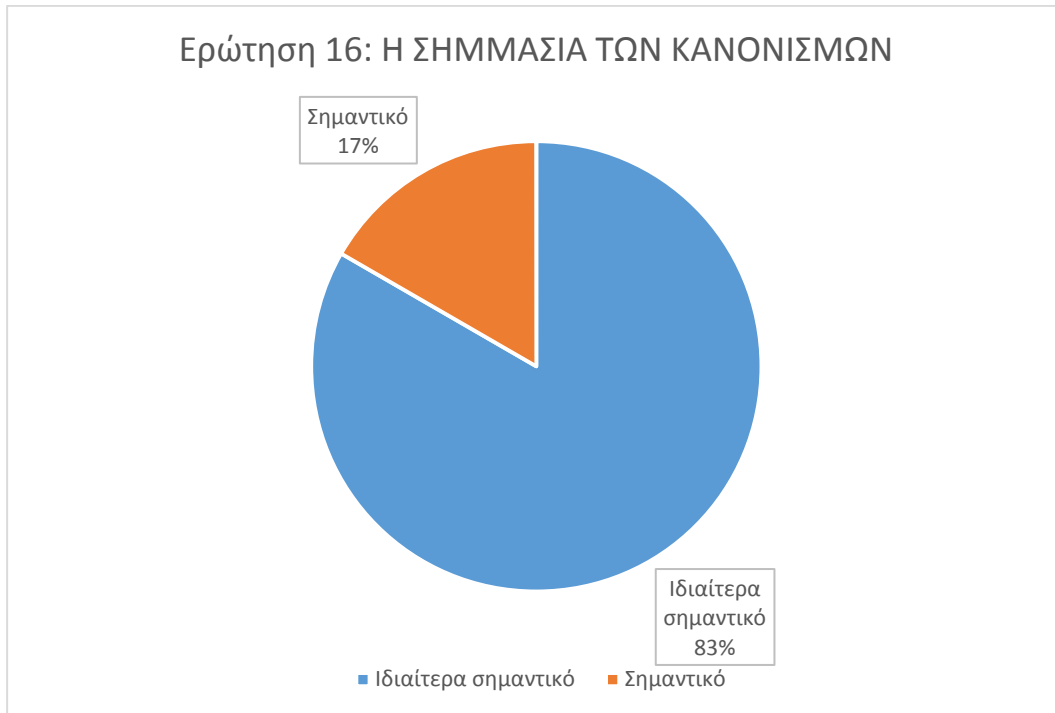

Διάγραμμα 6: Λόγοι επάρκειας των κανονισμών του FFP

Οι περισσότεροι σύλλογοι, συγκεκριμένα τέσσερις από του έξι, αποδίδουν τη σπουδαιότητα των κανονισμών στον αυστηρό έλεγχο που γίνεται, γεγονός που φανερώνει και τη σοβαρότητα που αντιμετωπίζει η UEFA το θέμα. Τρεις σύλλογοι δηλώνουν ότι οι οικονομικοί κανονισμοί αναγκάζουν τις ομάδες να είναι αυτοσυντήρητες μέσω του Break Even Rule και ότι συμβάλλουν στην ορθολογιστική οικονομική διαχείριση. Επίσης τρεις σύλλογοι πιστεύουν ότι γίνεται εξισορρόπηση του αγωνιστικού με το οικονομικό δεδομένο με αποτέλεσμα να υπάρχει περισσότερος ανταγωνισμός μεταξύ των συλλόγων. Δύο σύλλογοι θεωρούν τους κανονισμούς επαρκείς διότι προβλέπουν ποινές ή/και προβαίνουν σε παρατηρήσεις για τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με την έκδοση τακτικών σημειωμάτων και δημοσιεύσεων για επίτευξη του σκοπού. Ένας σύλλογος κρίνει ότι η σπουδαιότητα του

FFP έγκειται στην οικονομική εξασφάλιση των ποδοσφαιριστών. Τέλος, η συνεχής εξέλιξη και επικαιροποίηση των κανονισμών για να είναι αποτελεσματικοί αποτελεί λόγο σπουδαιότητας των κανονισμών για έναν σύλλογο.

Η ερώτηση 16 εξετάζει την αντίληψη που έχουν οι σύλλογοι σε σχέση με το ενδιαφέρον που αποδίδει στο FFP η UEFA.

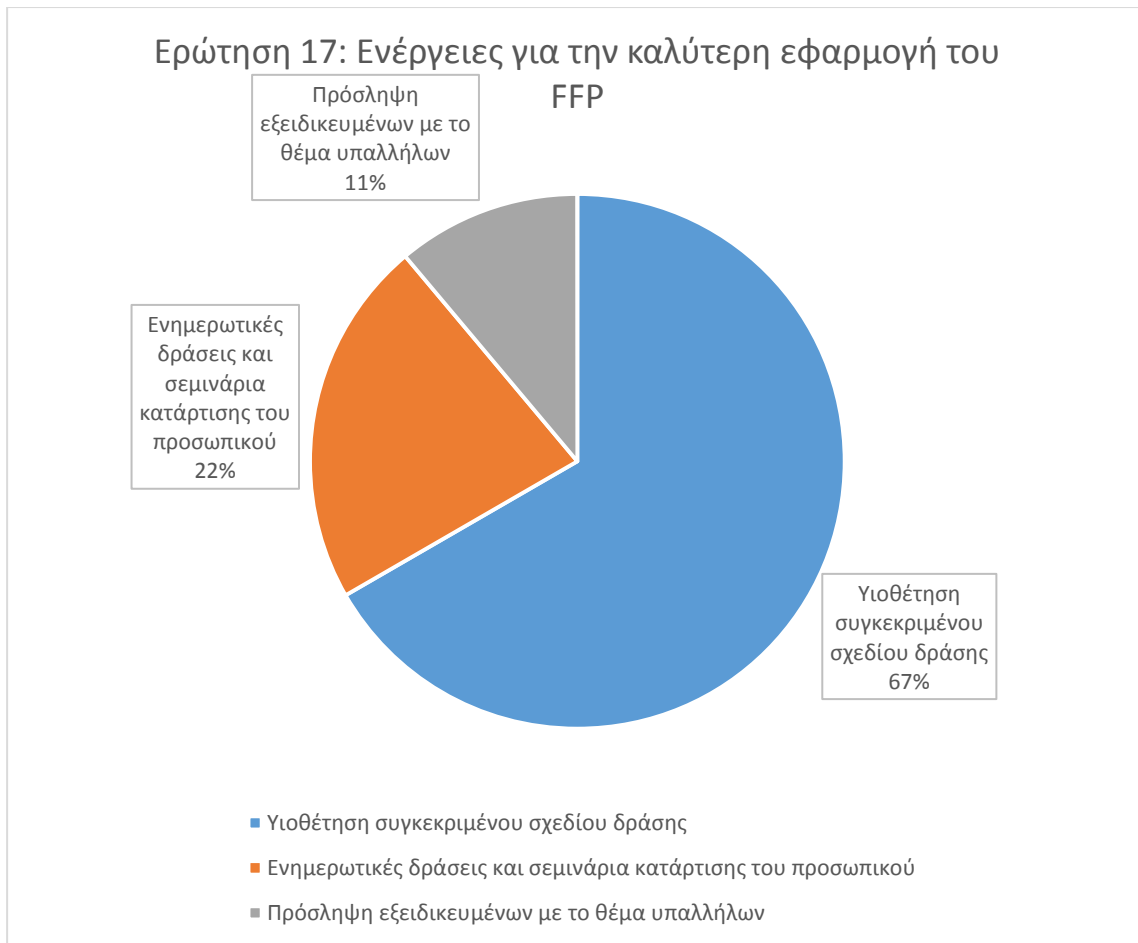

Διάγραμμα 7: Αξιολόγηση ενδιαφέροντος που αποδίδει η UEFA στο ζήτημα της τήρησης των κανονισμών του FFP

Πέντε σύλλογοι θεωρούν ότι το ενδιαφέρον είναι ιδιαίτερα σημαντικό ενώ ένας θεωρεί ότι είναι σημαντικό. Κανένας σύλλογος δε θεωρεί ασήμαντο το ενδιαφέρον που αποδίδει η UEFA στο ζήτημα των κανονισμών του FFP.

Το μέρος Α' του ερωτηματολογίου ολοκληρώνεται με την ερώτηση 17 όπου και εξετάζονται οι ενέργειες που έχουν προβεί οι σύλλογοι για την καλύτερη εφαρμογή του FFP. Στο πιο κάτω διάγραμμα παρουσιάζονται οι εν λόγω ενέργειες.

Διάγραμμα 8: Ενέργειες για την καλύτερη εφαρμογή του FFP

Όλοι οι εξεταζόμενοι σύλλογοι έχουν υιοθετήσει συγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την καλύτερη εφαρμογή του FFP. Παράλληλα, δύο σύλλογοι έχουν προβεί σε ενημερωτικές δράσεις και σεμινάρια κατάρτισης του προσωπικού σχετικά με τους οικονομικούς κανονισμούς. Η πρόσληψη υπαλλήλων που να είναι εξειδικευμένοι με τα κριτήρια του FFP επιλέχθηκε από ένα σύλλογο.

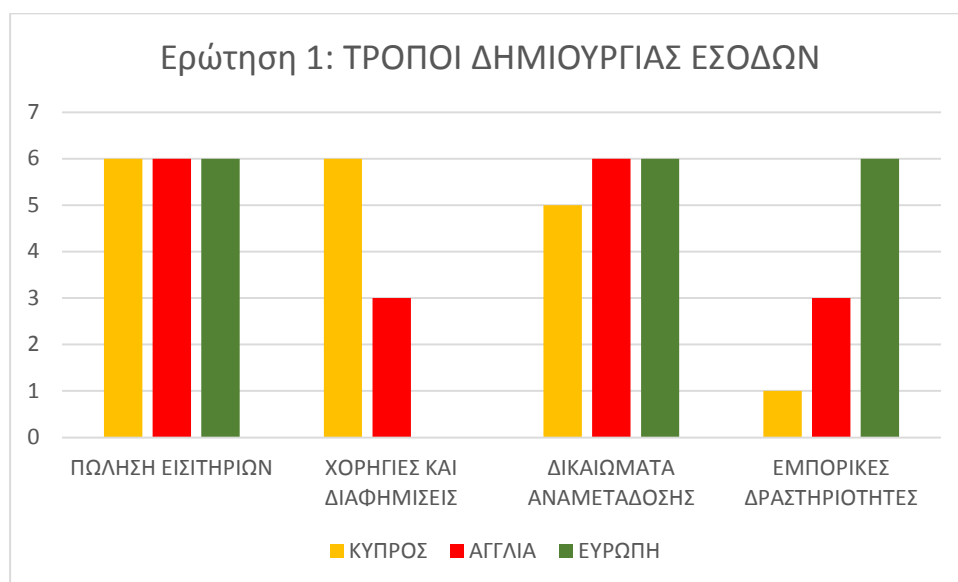
6.2 Αξιολόγηση αποτελεσμάτων «Οικονομικών Στοιχείων»

Στο μέρος Β' του ερωτηματολογίου γίνεται μία προσπάθεια ταξινόμησης των σχετικών εσόδων και των σχετικών εξόδων. Σε κάποιες περιπτώσεις (όπου υπάρχουν στοιχεία) γίνεται και σύγκριση με έξι αγγλικές ομάδες και με άλλες έξι ευρωπαϊκές. Συγκεκριμένα, παραθέτονται στοιχεία από τις αγγλικές Manchester United, Chelsea, Liverpool, Tottenham Hotspur, Manchester City και Arsenal. Επίσης από τις γερμανικές Bayern Munich και Schalke 04, τις ισπανικές Real Madrid και Barcelona και από τις ιταλικές Juventus και Internazionale. Για την απλοποίηση των διαγραμμάτων οι αγγλικοί σύλλογοι παρουσιάζονται ως ΑΓΓΛΙΑ, οι

διάφοροι άλλοι ευρωπαϊκοί παρουσιάζονται ως ΕΥΡΩΠΗ και οι κυπριακοί ως ΚΥΠΡΟΣ. Οι ευρωπαϊκοί σύλλογοι που επιλέχθηκαν είναι από τους μεγαλύτερους στην Ευρώπη, των οποίων η παρουσία τους στις διασυλλογικές διοργανώσεις της UEFA κάθε χρόνο είναι σχεδόν δεδομένη. Κάθε χρόνο παρουσιάζουν τεράστια ποσά εσόδων αλλά και εξόδων. Η σύγκριση τέτοιων συλλόγων με τους κυπριακούς δεν είναι «δίκαιη» μεν, διότι από το μέγεθος των εσόδων και εξόδων οι ευρωπαϊκές ομάδες υπερτερούν. Η αντιπαραβολή δε, των κυπριακών συλλόγων, που θεωρούνται μεσαίας κατηγορίας²⁰ με τις κορυφαίες ευρωπαϊκές έγινε σε μια προσπάθεια διερεύνησης των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή του FFP. Το Νεκρό Σημείο θα είναι πάντα το σημείο που πρέπει να επιτυγχάνεται για να μπορούν να συμμετέχουν οι σύλλογοι στις διοργανώσεις της UEFA είτε είναι μεγάλοι, είτε μεσαίου, είτε μικρού μεγέθους. Στην ανάλυση που ακολουθεί διαγράφεται η συμπεριφορά των εσόδων και των εξόδων από την αγωνιστική περίοδο 2010/11 μέχρι και την περίοδο 2013/14.

6.2.1. Τρόποι δημιουργίας εσόδων

Ξεκινώντας την ανάλυση, στην ερώτηση 1, οι εξεταζόμενοι σύλλογοι καλούνται να επιλέξουν από ένα σύνολο επιλογών τους τρεις σημαντικότερους λόγους που δημιουργούν έσοδα. Το πιο κάτω διάγραμμα παρουσιάζει τις απαντήσεις τους.

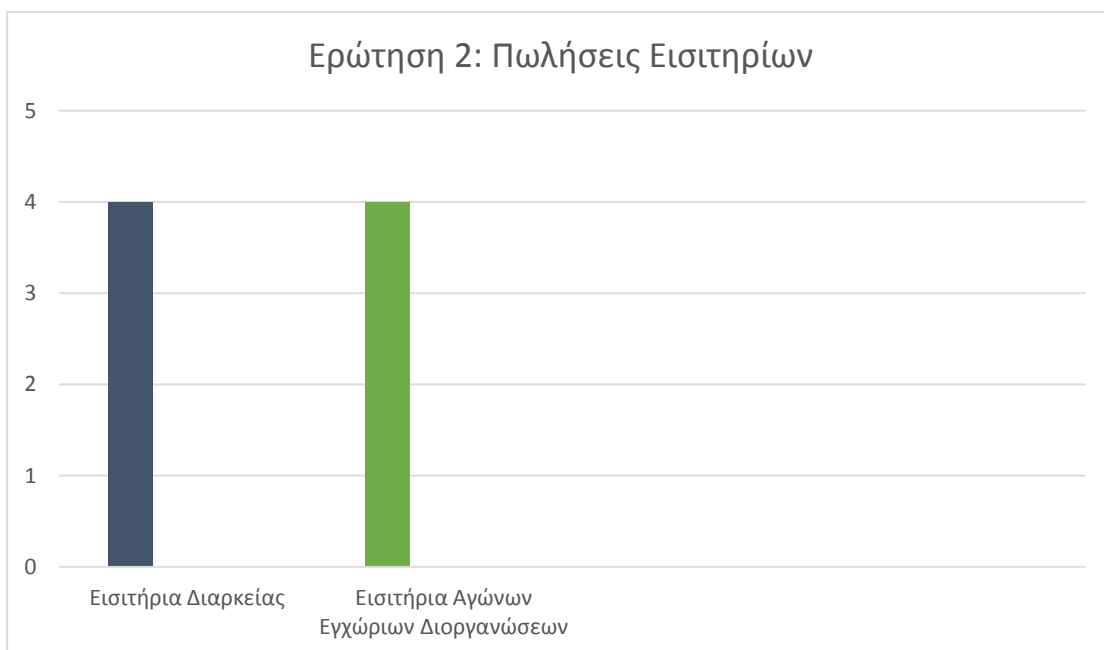

Διάγραμμα 9: Οι σημαντικότεροι τρόποι δημιουργίας εσόδων

²⁰<http://www.uefa.com>, UEFA CHAMPIONS LEAGUE

Όλοι οι εξεταζόμενοι κυπριακοί σύλλογοι δημιουργούν το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων τους με την πώληση εισιτηρίων και τις χορηγίες και διαφημίσεις. Πέντε από αυτές παρουσιάζουν σημαντικά έσοδα από τα δικαιώματα αναμετάδοσης (τηλεοπτικά δικαιώματα) ενώ μία από τις εμπορικές δραστηριότητες και φιλοξενία. Όσον αφορά τις αγγλικές ομάδες, όλες δημιουργούν έσοδα από την πώληση εισιτηρίων και τα δικαιώματα αναμετάδοσης, τρεις από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις και τρεις από τις εμπορικές δραστηριότητες και τη φιλοξενία. Οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές ομάδες που εξετάζονται δημιουργούν έσοδα από την πώληση εισιτηρίων, τα δικαιώματα αναμετάδοσης και τις εμπορικές δραστηριότητες και τη φιλοξενία.

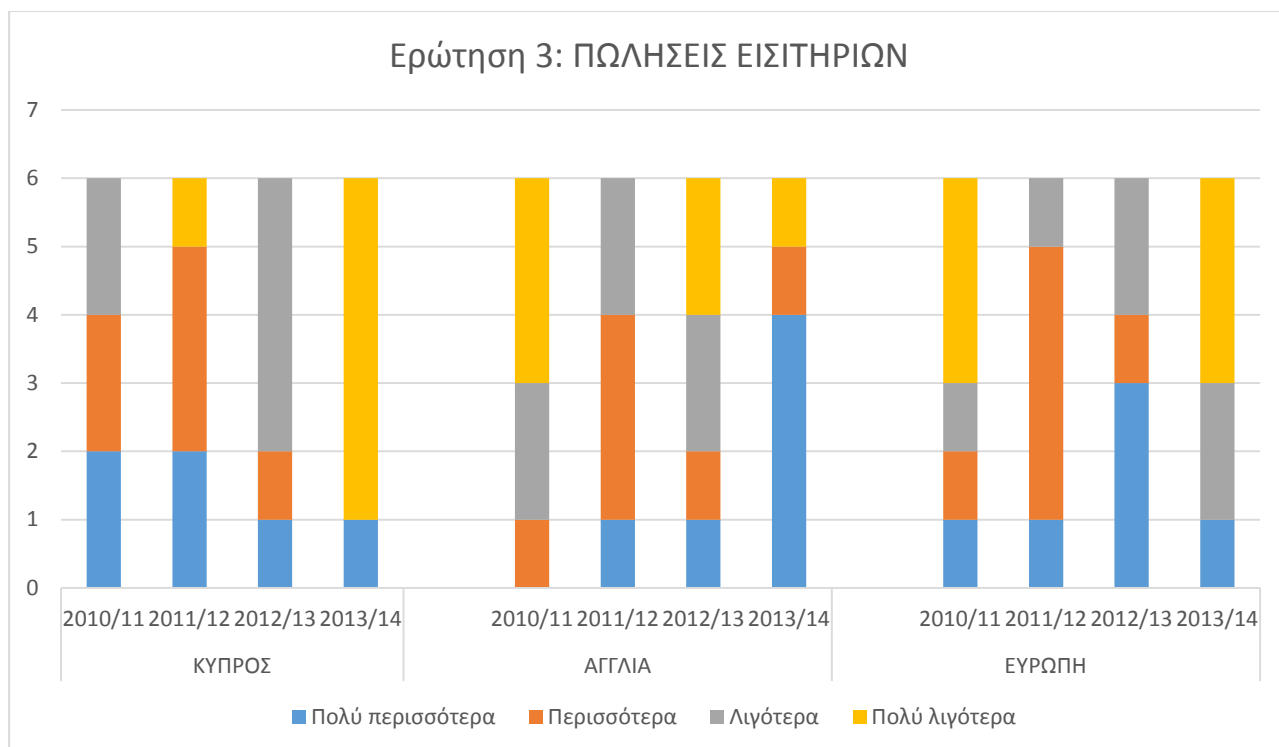
Η ερώτηση 2 εξετάζει την κύρια προέλευση των εσόδων από την πώληση εισιτηρίων. Κάποιοι σύλλογοι έχουν επιλέξει δύο και κάποιοι μία.

Διάγραμμα 10: Πωλήσεις εισιτηρίων

Παρόλο που οι σύλλογοι είχαν να επιλέξουν ανάμεσα σε πέντε είδη εισιτηρίων, οι ερωτηθέντες επέλεξαν ανάμεσα στα εισιτήρια διαρκείας και τα εισιτήρια αγώνων εγχώριων διοργανώσεων.

Η ερώτηση τρία εξετάζει τις σεζόν με τις περισσότερες πωλήσεις εισιτηρίων από την περίοδο 2010/11 μέχρι και την περίοδο 2013/14.

Διάγραμμα 11: Πωλήσεις εισιτηρίων ανά αγωνιστική περίοδο των εξεταζόμενων κυπριακών συλλόγων, των αγγλικών και των άλλων ευρωπαϊκών.

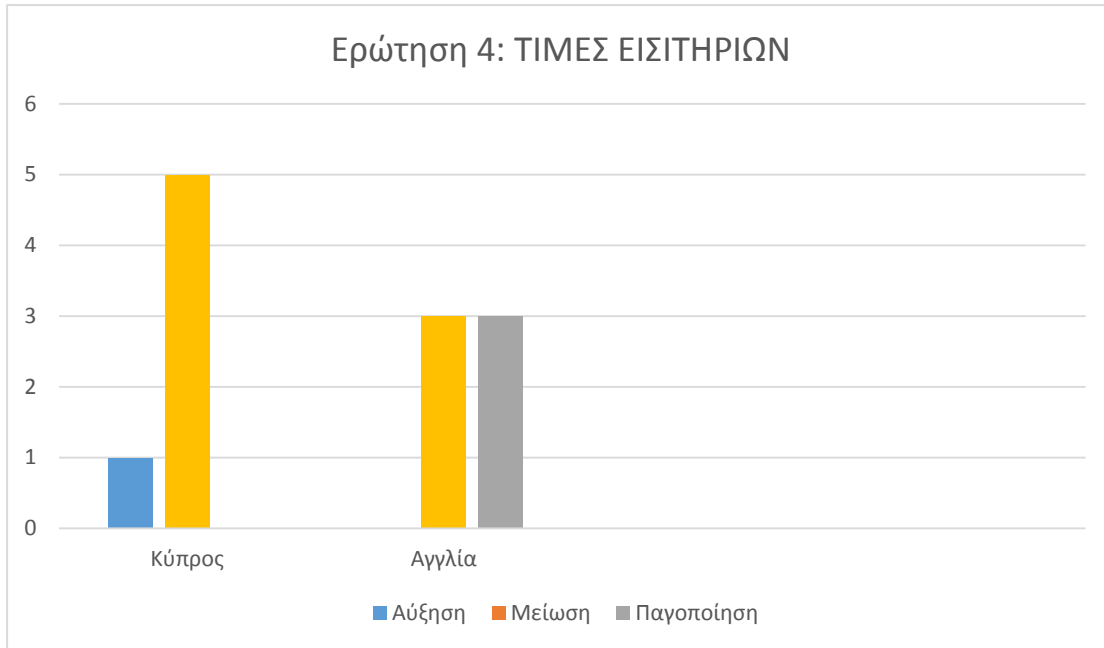
Παρατηρείται ότι τα περισσότερα έσοδα από τις πωλήσεις εισιτηρίων στους κυπριακούς συλλόγους έχουν πραγματοποιηθεί τις περιόδους 2010/11 και 2011/12 ενώ οι λιγότερες πωλήσεις την περίοδο 2013/14. Συγκεκριμένα, το 2010/11 έχουν γίνει πολύ περισσότερες πωλήσεις εισιτηρίων σε δύο συλλόγους, περισσότερες σε άλλους δύο και λιγότερες στους δύο εναπομείναντες. Το 2011/12 έχουν καταγραφεί πολύ περισσότερες πωλήσεις σε δύο συλλόγους ενώ σε τρεις καταγράφηκαν περισσότερες και σε ένα πολύ λιγότερες. Το 2012/13 η πλειονότητα των συλλόγων παρουσίασε λιγότερα έσοδα ενώ ένας περισσότερα και ένας πολύ περισσότερα. Το 2013/14 πέντε κυπριακοί σύλλογοι κατέγραψαν την πολύ λιγότερη είσπραξη ενός ένας την πολύ μεγαλύτερη από την περίοδο 2010/11.

Αντίστοιχα, μετά από εξέταση των αποτελεσμάτων που δημοσιοποιεί η εταιρεία Deloitte (Deloitte, Football Money League, Sports Business Group) έχουν διεξαχθεί στοιχεία που απεικονίζονται στα επόμενα δύο ιστογράμματα τόσο για τις προαναφερθείσες έξι αγγλικές ομάδες όσο και για τις άλλες έξι ευρωπαϊκές.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που διεξήχθησαν, πολύ περισσότερες πωλήσεις εισιτηρίων στο Ηνωμένο Βασίλειο έχουν πραγματοποιηθεί την περίοδο 2013/14 ενώ τις περιόδους 2012/13 και 2011/12 ήταν μέτριες σε πωλήσεις. Την περίοδο 2010/11 παρατηρείται η μικρότερη πώληση εισιτηρίων.

Όπως γίνεται αντιληπτό και από το ιστόγραμμα οι περισσότερες ευρωπαϊκές ομάδες έχουν πωλήσει περισσότερα εισιτήρια τις περιόδους 2011/12 και 2012/13 ενώ έχουν πωλήσει λιγότερα εισιτήρια τις περιόδους 2010/11 και 2013/14.

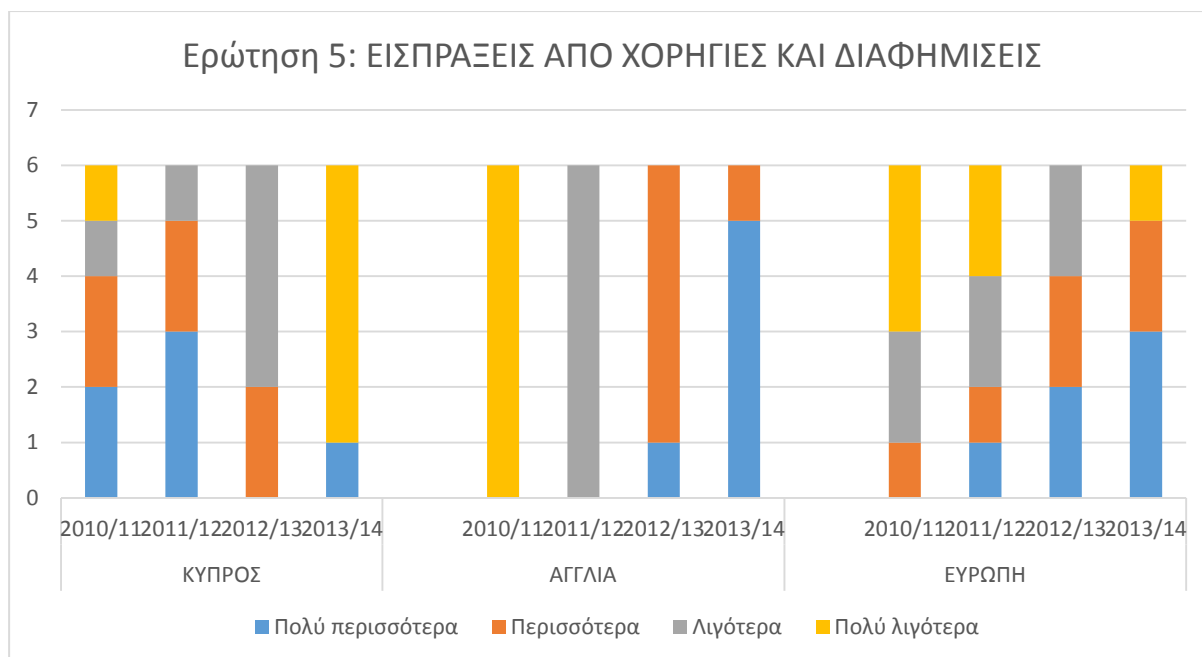
Η ερώτηση 4 διερευνά εάν οι τιμές των εισιτηρίων τα τελευταία πέντε χρόνια έχουν μειωθεί ή αυξηθεί. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο πιο κάτω διάγραμμα μαζί με αυτά των συλλόγων της Αγγλίας.

Διάγραμμα 12: Πορεία των τιμών εισιτηρίων από την περίοδο 2010/11

Στην Κύπρο η πλειονότητα των εξεταζόμενων συλλόγων έχει μειώσει τις τιμές των εισιτηρίων ενώ μόνο ένας σύλλογος τις έχει αυξήσει. Στην Αγγλία τρεις σύλλογοι έχουν μειώσει τις τιμές τους και τρεις τις έχουν παγοποιήσει. Σε καμία περίπτωση δε παρουσιάζεται αύξηση των τιμών των εισιτηρίων.

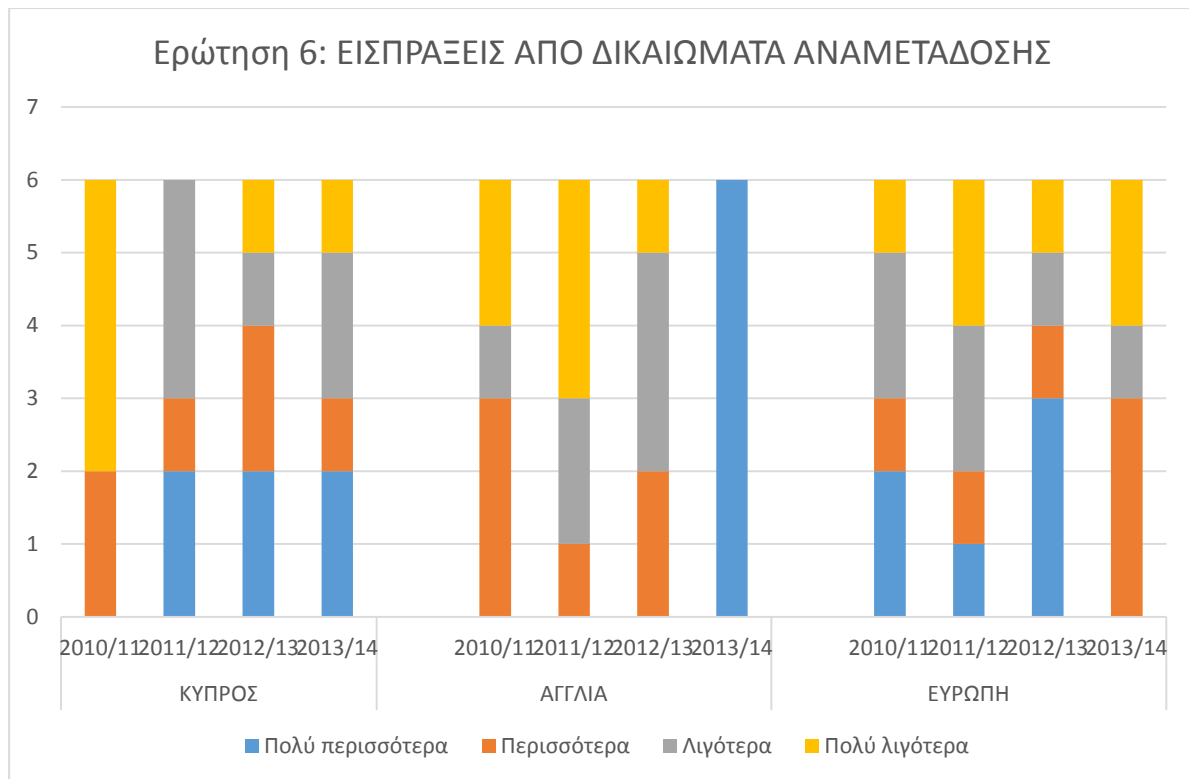
Στην ερώτηση 5 εξετάζονται οι εισπράξεις από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις από την περίοδο 2010/11 μέχρι και την περίοδο 2013/14 και αντιπαραθέτονται με τα αγγλικά και ευρωπαϊκά δεδομένα.

Διάγραμμα 13: Εισπράξεις από χορηγίες και διαφημίσεις (Κύπρος-Αγγλία-Ευρώπη)

Στην Κύπρο, τρεις σύλλογοι πραγματοποίησαν τις πολύ περισσότερες εισπράξεις από χορηγίες και διαφημίσεις το 2011/12, δύο το 2010/11 και μόλις ένας το 2013/14. Βέβαια, ένας σύλλογος δήλωσε ότι το 2010/11 είχε πολύ λιγότερες εισπράξεις ενώ οι υπόλοιποι πέντε δήλωσαν ότι το 2013/14 ήταν η χειρότερη περίοδος για τις εισπράξεις από χορηγίες και διαφημίσεις. Στο ακριβώς αντίθετο ρεύμα των εισπράξεων αυτών είναι η Αγγλία. Οι περισσότερες αγγλικές ομάδες είχαν πολύ περισσότερες εισπράξεις την περίοδο 2013/14 και πολύ λιγότερες την περίοδο 2010/11. Το 2011/12 οι αγγλικοί σύλλογοι παρουσίασαν λιγότερες εισπράξεις άρα περισσότερες από την προηγούμενη περίοδο. Το 2012/13 πάλι παρουσιάστηκε αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Πιο συγκεκριμένα, στην Αγγλία το σχεδιάγραμμα απεικονίζει μία αυξητική τάση χρόνο με το χρόνο. Όσο αφορά τις άλλες ευρωπαϊκές ομάδες παρατηρείται μία αύξηση των εισπράξεων από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις όπως και στην περίπτωση της Αγγλίας. Συγκεκριμένα, πολύ περισσότερες εισπράξεις παρουσιάστηκαν σε τρεις συλλόγους το 2013/14, σε δύο το 2012/13 και σε έναν το 2011/12. Περισσότερες εισπράξεις παρουσιάστηκαν σε δύο συλλόγους το 2013/14, σε άλλους δύο το 2012/13, σε έναν το 2011/12 και σε άλλον ένα το 2010/11. Οι μισοί ευρωπαϊκοί σύλλογοι παρουσίασαν πολύ λιγότερες εισπράξεις από κάθε άλλη περίοδο το 2010/11, δύο το 2011/12 και ένας το 2013/14. Λιγότερες εισπράξεις είχαν δύο σύλλογοι το 2010/11, δύο το 2011/12 και δύο το 2012/13.

Στην ερώτηση 6 εξετάζονται οι εισπράξεις από τα δικαιώματα αναμετάδοσης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο παρακάτω διάγραμμα όπου γίνεται και αναφορά στα αγγλικά και ευρωπαϊκά δεδομένα.

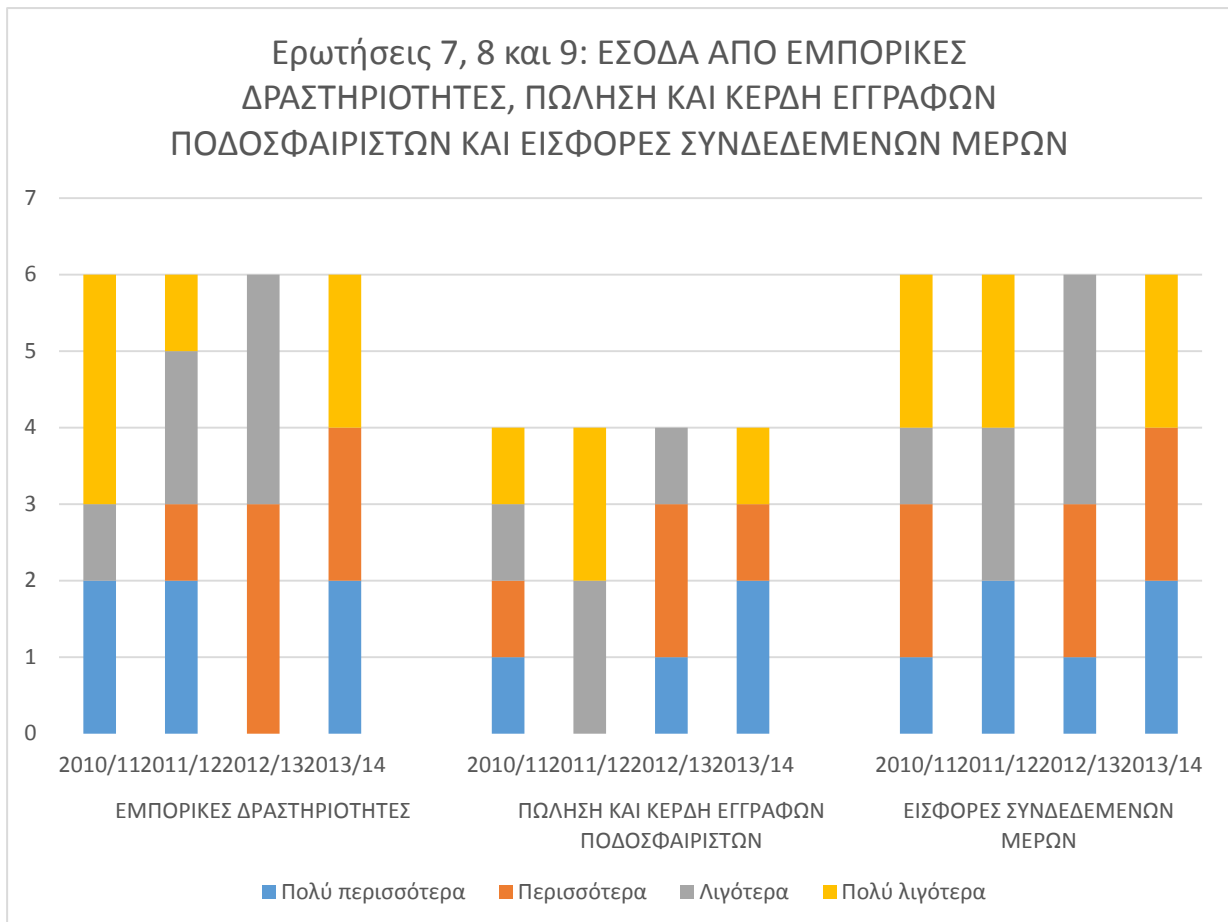

Διάγραμμα 14: Εισπράξεις από δικαιώματα αναμετάδοσης (Κύπρος-Αγγλία-Ευρώπη)

Όπως φαίνεται τέσσερις κυπριακές ομάδες την περίοδο 2010/11 πραγματοποίησαν πολύ λιγότερες εισπράξεις ενώ δύο άλλες την περίοδο αυτή πραγματοποίησαν περισσότερες. Τις πολύ περισσότερες εισπράξεις του οι κυπριακοί σύλλογοι τις πραγματοποίησαν από την περίοδο 2011/12 και έπειτα ενώ ένας σύλλογος παρουσίασε τις πολύ λιγότερες εισπράξεις του την περίοδο 2012/13 και ένας την περίοδο 2013/14. Λιγότερες εισπράξεις παρουσίασαν τρεις σύλλογοι το 2011/12, ένας το 2012/13 και δύο το 2013/14. Περισσότερες εισπράξεις παρουσίασαν δύο σύλλογοι το 2010/11 και δύο το 2012/13, όπως επίσης και ένας σύλλογος το 2011/12 και ένας το 2013/14. Όσο αφορά τις αγγλικές ομάδες είναι εντυπωσιακό ότι όλες έχουν πολύ περισσότερες εισπράξεις την περίοδο 2013/14. Δύο εξ αυτών έχουν πολύ λιγότερες εισπράξεις την περίοδο 2010/11, άλλες δύο την περίοδο 2011/12 και μία την περίοδο 2012/13. Στην Ευρώπη δεν υπάρχει τόση ομοιομορφία στις εισπράξεις αυτές. Το 2013/14 καμία ομάδα δεν παρουσιάζει πολύ περισσότερες εισπράξεις, τρεις ομάδες παρουσιάζουν περισσότερες εισπράξεις, μία λιγότερες και δύο πολύ λιγότερες. Οι μισές από τις εξεταζόμενες ευρωπαϊκές ομάδες παρουσιάζουν πολύ περισσότερες εισπράξεις από τα

δικαιώματα αναμετάδοσης την περίοδο 2012/13, δύο ομάδες την περίοδο 2010/11 και μία την περίοδο 2011/12.

Στη συνέχεια του ερωτηματολογίου, οι επόμενες τρεις ερωτήσεις εξετάζουν τις εισπράξεις από τα εμπορικές δραστηριότητες, τις εισπράξεις από την πώληση και τα κέρδη εγγραφών ποδοσφαιριστών και τις εισφορές συνδεδεμένων μερών. Το διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει και τις τρεις κατηγορίες εσόδων για τους εξεταζόμενους κυπριακούς συλλόγους.

Διάγραμμα 15: Εισπράξεις από τα εμπορικά δικαιώματα, εισπράξεις από την πώληση και τα κέρδη εγγραφών ποδοσφαιριστών και εισπράξεις από τις εισφορές συνδεδεμένων μερών.

Οι εισπράξεις από τις εμπορικές δραστηριότητες για κανένα κυπριακό σύλλογο δεν αποτέλεσαν πρώτη επιλογή για την περίοδο 2012/13. Οι πολύ περισσότερες εισπράξεις παρουσιάστηκαν για δύο συλλόγους το 2010/11, για άλλους δύο το 2011/12 και για τους δύο εναπομείναντες το 2013/14. Επίσης, οι πολύ λιγότερες εισπράξεις από αυτήν την κατηγορία εσόδων παρουσιάστηκαν για τρεις συλλόγους την περίοδο 2010/11, για δύο την περίοδο 2013/14 και για έναν την περίοδο 2011/12.

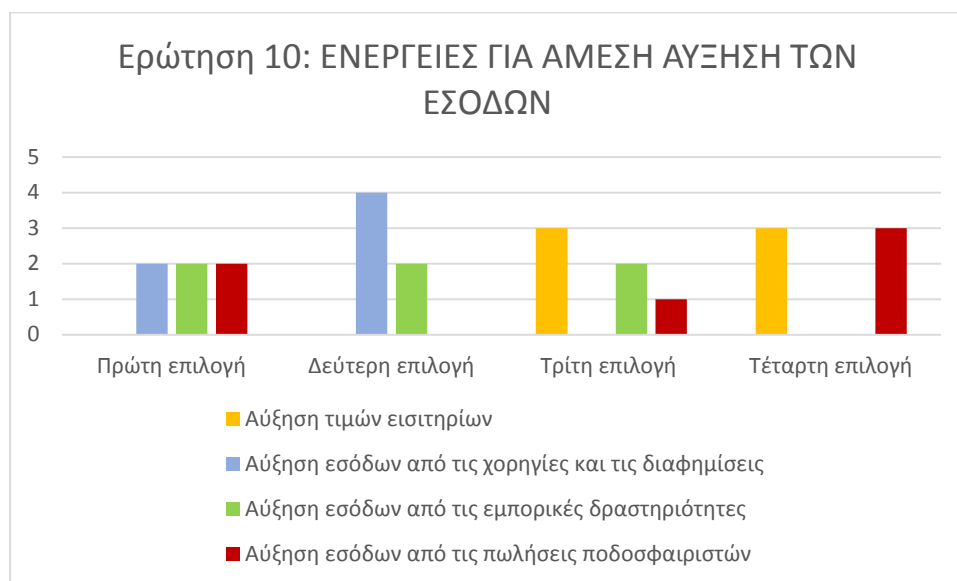
Στην ερώτηση για τις εισπράξεις από την πώληση και τα κέρδη εγγραφών ποδοσφαιριστών δύο από τους έξι εξεταζόμενους συλλόγους δεν έχουν απαντήσει. Έτσι στο διάγραμμα παρουσιάζονται οι απαντήσεις των τεσσάρων. Για δύο συλλόγους οι πολύ περισσότερες εισπράξεις από αυτήν την

κατηγορία εσόδων έγιναν την περίοδο 2013/14, για έναν σύλλογο έγινε το 2012/13 και για έναν το 2010/11. Από την άλλη, οι πολύ λιγότερες εισπράξεις για δύο συλλόγους παρουσιάστηκαν το 2011/12, για έναν το 2013/14 και για έναν το 2010/11. Γίνεται φανερό και από το διάγραμμα ότι η περίοδος 2011/12 ήταν η περίοδος με τις λιγότερες και τις πολύ λιγότερες εισπράξεις από την πώληση και τα κέρδη εγγραφών ποδοσφαιριστών.

Στην ερώτηση για τις εισφορές συνδεδεμένων μερών, δύο σύλλογοι είχαν λάβει πολύ περισσότερες εισπράξεις την περίοδο 2013/14, ένας σύλλογος την περίοδο 2012/13, δύο σύλλογοι το 2011/12 και ένας την περίοδο 2010/11. Περισσότερες εισπράξεις είχαν λάβει δύο σύλλογοι την περίοδο 2013/14, δύο άλλοι την περίοδο 2012/13 και δύο την περίοδο 2010/11. Τις λιγότερες εισπράξεις από την κατηγορία αυτή των εσόδων είχαν λάβει τρεις σύλλογοι το 2012/13, δύο την περίοδο 2011/12 και ένας το 2010/11. Τέλος, οι πολύ λιγότερες εισπράξεις έχουν παρατηρηθεί σε δύο συλλόγους το 2013/14, σε δύο το 2011/12 και σε δύο το 2010/11.

Η επόμενη ερώτηση είναι η τελευταία που αφορά τα έσοδα και καλεί τους συλλόγους να βάλουν σε σειρά προτεραιότητας τις ενέργειες που θα προέβαιναν για να αυξήσουν άμεσα τα έσοδα για να είναι στα πλαίσια του Νεκρού Σημείου όπως το θέτουν οι οικονομικοί κανονισμοί της UEFA.

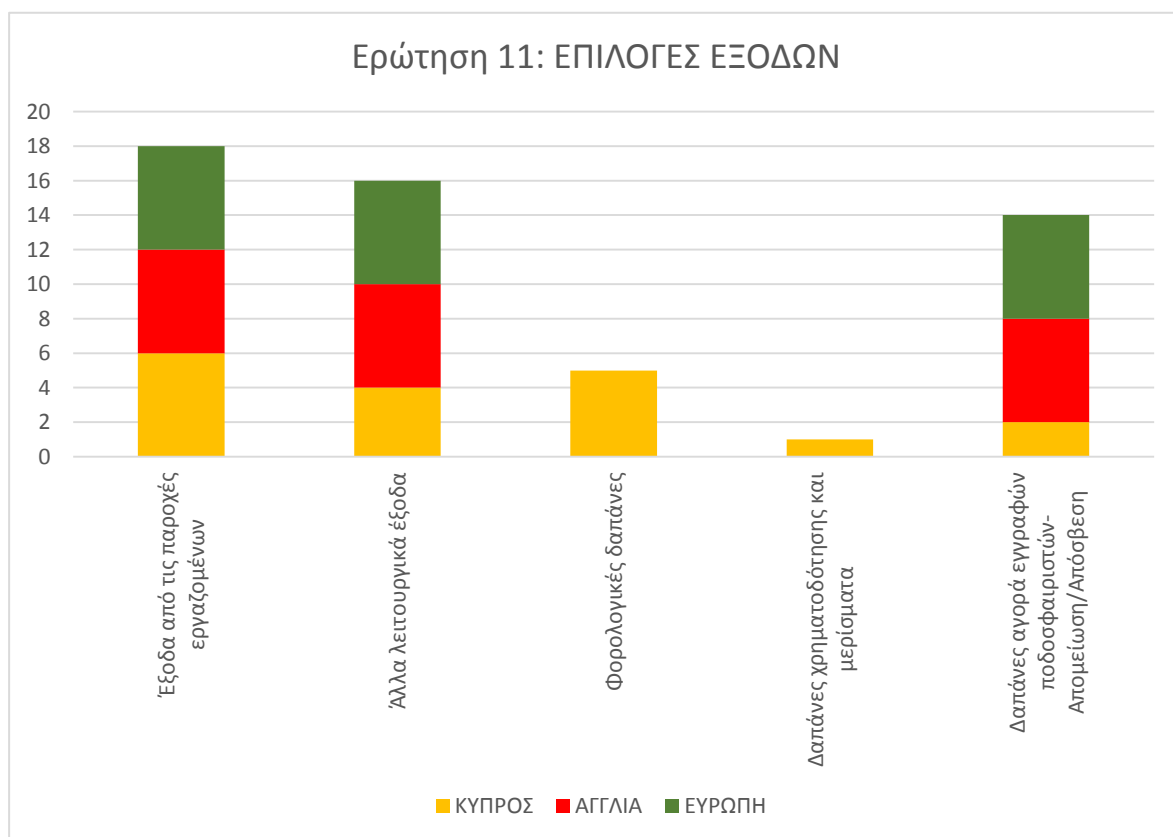
Διάγραμμα 16: Ενέργειες για άμεση αύξηση των εσόδων

Η πρώτη επιλογή των συλλόγων είναι ανάμεσα στα έσοδα από τις εισπράξεις και τις χορηγίες, τις εμπορικές δραστηριότητες και τις πωλήσεις των ποδοσφαιριστών. Κανένας σύλλογος δεν έχει στις πρώτες του επιλογές την αύξηση των τιμών των εισιτηρίων. Ως δεύτερη επιλογή τέσσερις σύλλογοι θα προσπαθούσαν να αυξήσουν τα έσοδα από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις και δύο τα έσοδα από τις εμπορικές δραστηριότητες. Τρεις σύλλογοι είχαν ως τρίτη τους επιλογή την αύξηση των τιμών των εισιτηρίων, δύο την αύξηση

των εσόδων από τις εμπορικές δραστηριότητες και ένας την αύξηση των εσόδων από τις πωλήσεις ποδοσφαιριστών. Τελευταία επιλογή για τρεις συλλόγους είναι η αύξηση των τιμών των εισιτηρίων και των άλλων τριών η αύξηση των εσόδων από τις πωλήσεις των ποδοσφαιριστών.

6.2.2 Τρόποι δημιουργίας εξόδων

Από την ερώτηση 11 μέχρι και την ερώτηση 17 εξετάζονται τα έξοδα που δημιουργούν οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι. Οι τρόποι που επιλέγουν να δημιουργήσουν έξοδα παρουσιάζονται στο διάγραμμα 17.

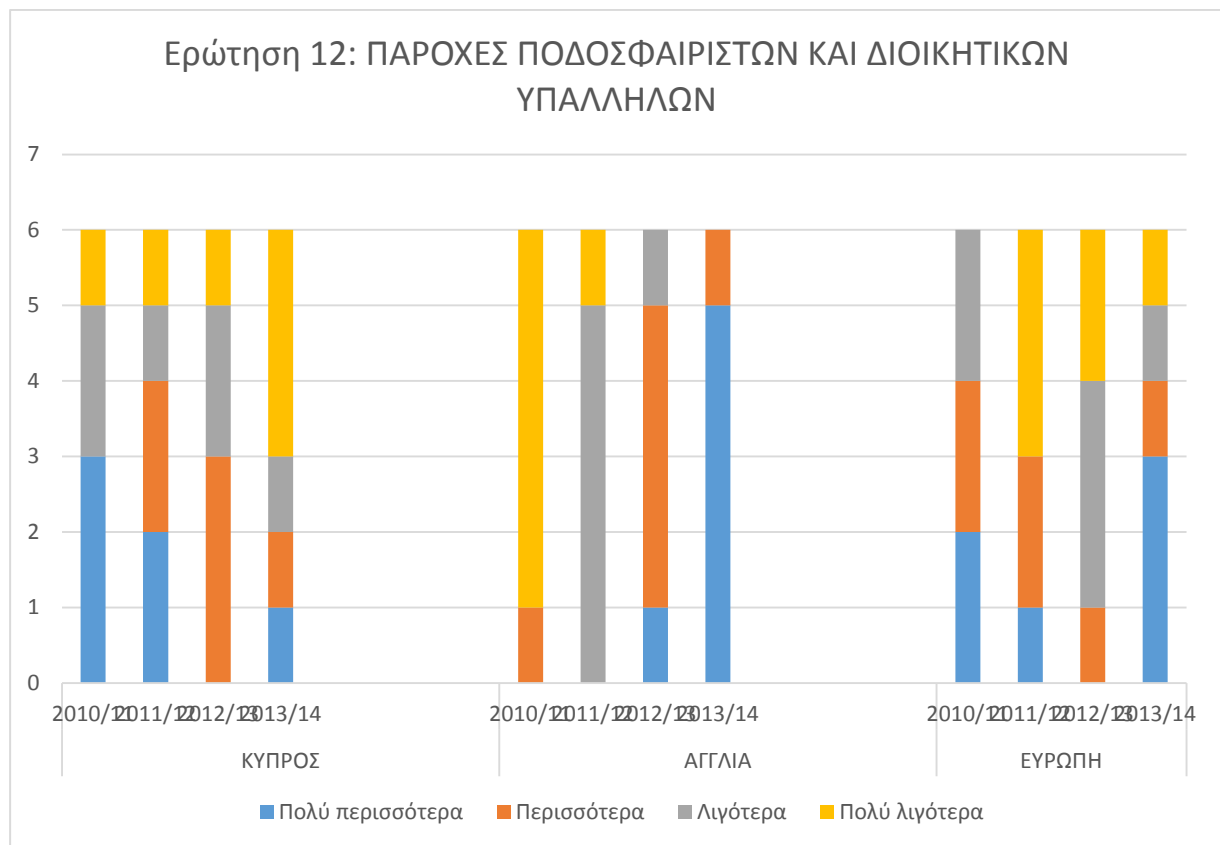

Διάγραμμα 17: Οι σημαντικότεροι τρόποι δημιουργίας εξόδων

Όλες οι κυπριακές αλλά και όλες οι αγγλικές και οι άλλες ευρωπαϊκές ομάδες δημιουργούν έξοδα από τις παροχές των εργαζομένων (ποδοσφαιριστών, διοικητικών υπαλλήλων κ.α.). Όλες οι ξένες ομάδες έχουν άλλα λειτουργικά έξοδα (έξοδα αγώνων, κόστη μίσθωσης, διοικητικά έξοδα κτλ.) ενώ τέσσερις από τις έξι κυπριακές ομάδες αποτελεί επιλογή εξόδων

αυτή η κατηγορία. Όσο αφορά τις φορολογικές δαπάνες πέντε κυπριακές ομάδες τις έχουν επιλέξει ως σημαντικό τρόπο δημιουργίας εξόδων ενώ ένας σύλλογος έχει επιλέξει τις δαπάνες χρηματοδότησης και μερίσματα. Τα έξοδα από την απομείωση/απόσβεση εγγραφών ποδοσφαιριστών, οι απώλειες από τη διάθεση εγγραφών ποδοσφαιριστών ή οι δαπάνες αγοράς εγγραφών ποδοσφαιριστών αποτελεί μία από τις τρεις σημαντικότερες κατηγορίες εξόδων που επιλέγουν να κάνουν οι αγγλικές και οι άλλες ευρωπαϊκές ομάδες. Αυτήν την κατηγορία την έχουν επιλέξει μόνο δύο κυπριακοί σύλλογοι.

Η ερώτηση 12 μελετά την πορεία των εξόδων για τις παροχές ποδοσφαιριστών και διοικητικών υπαλλήλων. Στο πιο κάτω ιστόγραμμα γίνεται και παράλληλη παρουσίαση των αγγλικών και των άλλων ευρωπαϊκών ομάδων.

Διάγραμμα 18 : Παροχές ποδοσφαιριστών και διοικητικών υπαλλήλων (Κύπρος, Αγγλία και Ευρώπη)

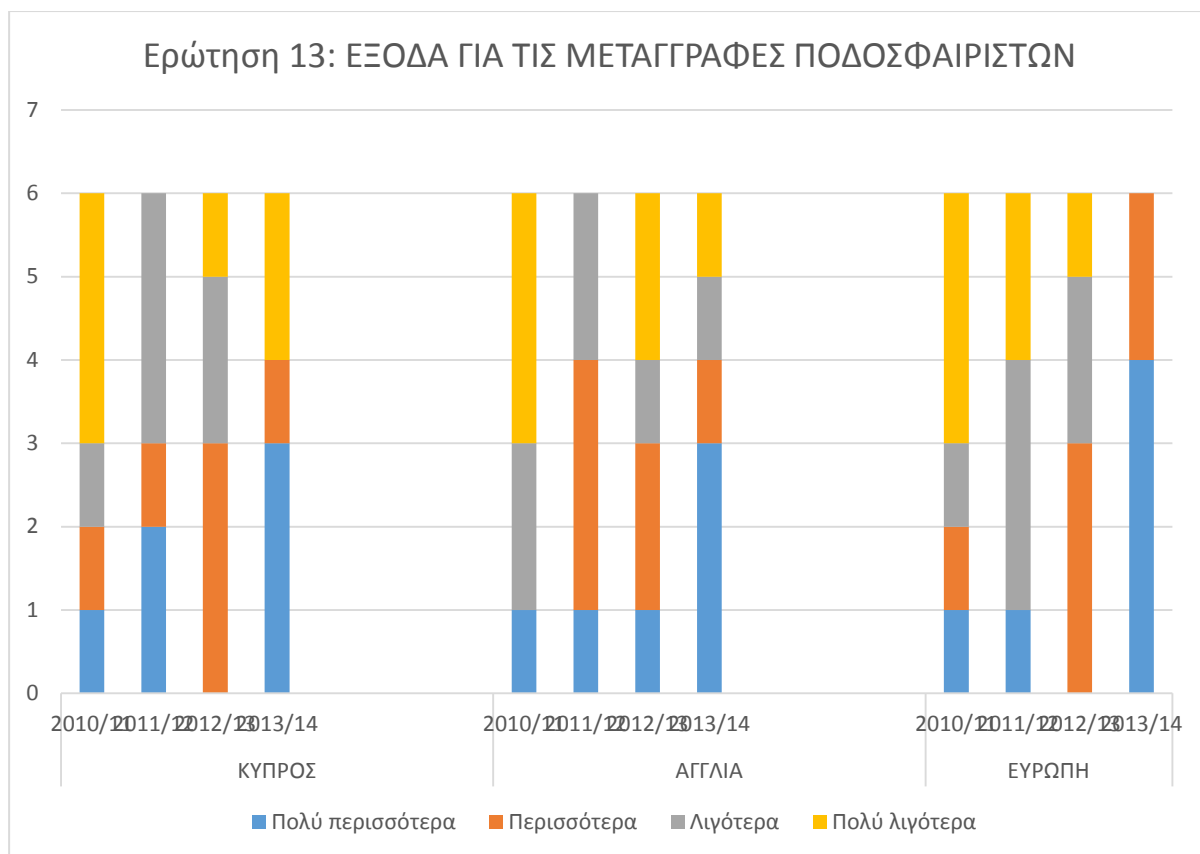
Τρεις κυπριακοί σύλλογοι την περίοδο 2013/14 είχαν πολύ λιγότερα έξοδα για τις παροχές ποδοσφαιριστών και διοικητικών υπαλλήλων ενώ τις περιόδους 2012/13, 2011/12 και 2010/11 είχε πολύ λιγότερα έξοδα ένας σύλλογος. Τα πολύ περισσότερα έξοδα παρουσιάστηκαν για τρεις κυπριακούς συλλόγους το 2010/11, για δύο το 2011/12 και για έναν το 2013/14. Τα λιγότερα έξοδα έγιναν από δύο συλλόγους το 2010/11, από έναν το

2011/12, από άλλους δύο το 2012/13 και από άλλον ένα το 2013/14. Τα περισσότερα έξοδα έγιναν από έναν σύλλογο το 2013/14, από τρεις συλλόγους το 2012/13 και από δύο συλλόγους το 2011/12.

Σχετικά με τις αγγλικές ομάδες τα πολύ λιγότερα έξοδα παρουσιάστηκαν το 2010/11 για πέντε ομάδες και το 2011/12 για μία ομάδα. Στον αντίποδα, τα πολύ περισσότερα έξοδα παρουσιάστηκαν το 2013/14 για πέντε ομάδες και το 2012/13 για μία ομάδα. Τα λιγότερα έξοδα παρουσιάστηκαν για πέντε ομάδες το 2011/12 και για μία το 2012/13 ενώ τα περισσότερα παρουσιάστηκαν για τέσσερος ομάδες το 2012/13, για μία ομάδα το 2013/14 και για άλλη μία το 2010/11.

Στις ευρωπαϊκές ομάδες που εξετάζονται τα πολύ λιγότερα έξοδα παρουσιάστηκαν για τρεις εξ αυτών το 2011/12, για δύο το 2012/13 και για μία το 2013/14. Τα πολύ περισσότερα έξοδα έγιναν για δύο ομάδες το 2010/11, για άλλες δύο το 2011/12, για μία 2012/13 και για άλλη μία το 2013/14. Τα λιγότερα έξοδα παρατηρήθηκαν για δύο ομάδες το 2010/11, για τρεις ομάδες το 2012/13 και για μία το 2013/14. Τέλος, τα περισσότερα έξοδα για παροχές ποδοσφαιριστών και διοικητικών υπαλλήλων παρουσιάστηκαν το 2010/11 σε δύο ευρωπαϊκές ομάδες, το 2011/12 σε άλλες δύο και το 2012/13 και 2013/14 σε μία ομάδα.

Η ερώτηση 13 εξετάζει την άυξηση ή μείωση των εξόδων για τις μεταγραφές των ποδοσφαιριστών. Τα αποτελέσματα από αυτήν την ερώτηση αντιπαραβάλλονται με αυτά των αγγλικών και ετων άλλων ευρωπαϊκών ομάδων.

Διάγραμμα 19: Έξοδα για τις μεταγραφές ποδοσφαιριστών (Κύπρος, Αγγλία και Ευρώπη)

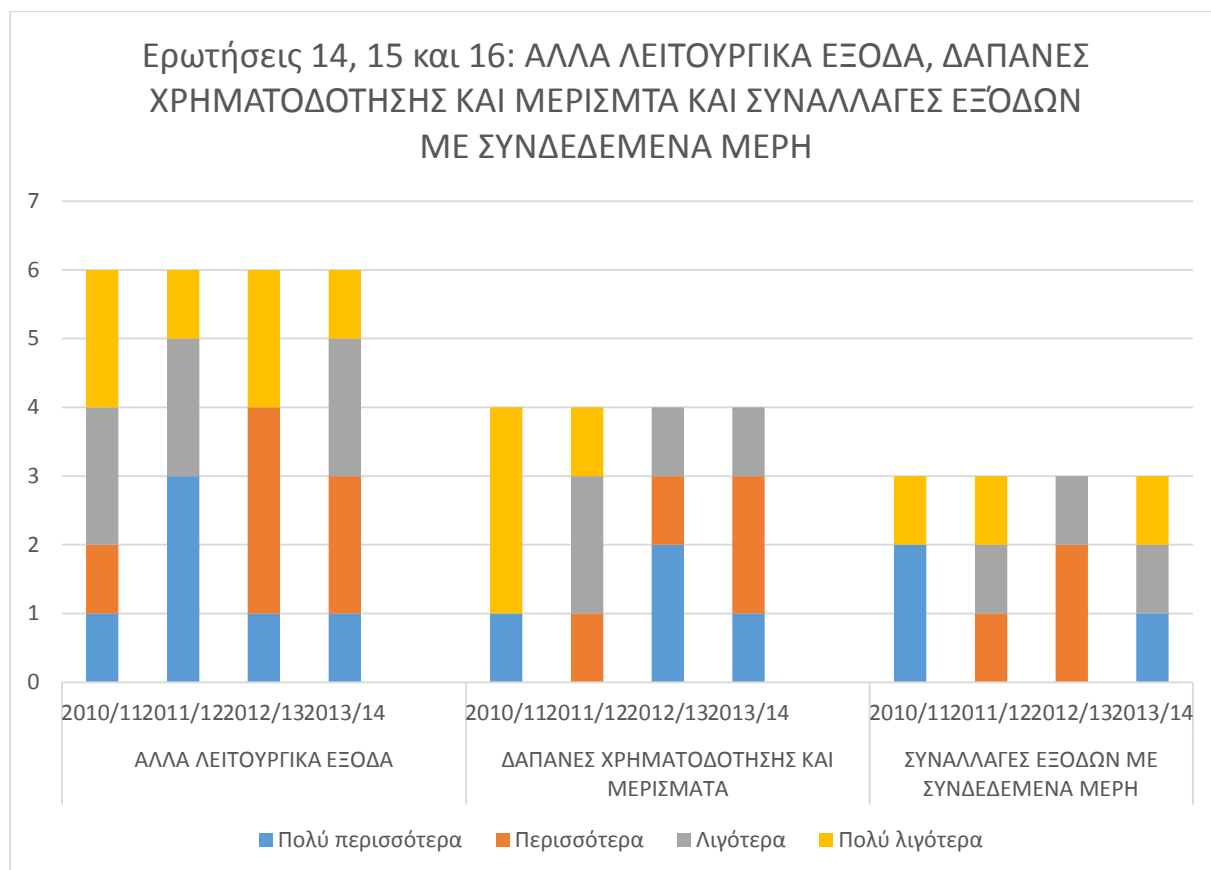
Από τους κυπριακούς σύλλογους τρεις έχουν κάνει τα πολύ λιγότερα έξοδα την περίοδο 2010/11, ένας την περίοδο 2012/13 και δύο την περίοδο 2013/14. Τα λιγότερα έξοδα έγιναν για ένα σύλλογο το 2010/11, για τρεις το 2011/12 και για δύο το 2012/13. Τα περισσότερα έξοδα έχουν γίνει για τρεις συλλόγους το 2012/13 ενώ οι υπόλοιπες περιόδους καταμετρούν μόλις από έναν σύλλογο. Τα πολύ περισσότερα έξοδα για τις μεταγραφές ποδοσφαιριστών παρατηρούνται για τρεις κυπριακούς συλλόγους το 2013/14, για δύο το 2011/12 και για έναν το 2010/11.

Τα πολύ λιγότερα έξοδα στις αγγλικές ομάδες έχουν παρατηρηθεί το 2010/11 από τρεις ομάδες, το 2012/13 από δύο και το 2013/14 από μία αγγλική ομάδα. Τα λιγότερα έξοδα έγιναν το 2010/11 σε δύο ομάδες, το 2011/12 σε άλλες δύο, το 2012/13 σε μία και σε μία ομάδα το 2013/14. Τα περισσότερα έξοδα παρουσιάζονται σε τρεις αγγλικές ομάδες το 2011/12, σε δύο το 2012/13 και σε μία το 2013/14. Τα πολύ περισσότερα έξοδα έχουν γίνει σε τρεις ομάδες το 2013/14. Οι υπόλοιπες περιόδους καταμετρούν από ένα μόνο σύλλογο που πραγματοποίησε πολύ περισσότερα έξοδα για μεταγραφές ποδοσφαιριστών.

Στην Ευρώπη τα πολύ λιγότερα έξοδα σε μεταγραφές ποδοσφαιριστών παρουσιάστηκαν σε τρεις ομάδες το 2010/11, σε δύο το 2011/12 και σε μία το 2012/13. Τα λιγότερα έξοδα για μία ομάδα έγιναν το 2010/11, για τρεις το 2011/12 και για δύο το 2012/13. Τα περισσότερα παρατηρήθηκαν σε μία ομάδα το 2010/11, σε τρεις το 2012/13 και σε δύο το 2013/14. Τέλος, τα πολύ περισσότερα έξοδα σε

μεταγραφές παρουσιάστηκαν σε μία ομάδα το 2010/11, σε άλλη μία το 2011/12 και στις υπόλοιπες τέσσερις την περίοδο 2013/14.

Οι ερωτήσεις 14, 15 και 16 εξετάζουν την πορεία των εξόδων για τα άλλα λειτουργικά έξοδα, για τις δαπάνες χρηματοδότησης και τα περισσότερα έξοδα για μερίσματα, καθώς και τις συναλλαγές εξόδων με συνδεδεμένα μέρη. Στην ερώτηση 15 μόνο τέσσερις από τους έξι εξεταζόμενους συλλόγους έχουν απαντήσει ενώ στη ερώτηση 16 μόνο τρεις έχουν απαντήσει. Το διάγραμμα 26 παρουσιάζει τα αποτελέσματα των απαντήσεών τους.

Διάγραμμα 20: Έξοδα από την κατηγορία άλλα λειτουργικά έξοδα, δαπάνες χρηματοδότησης και έξοδα για μερίσματα και συναλλαγές εξόδων με συνδεδεμένα μέρη.

Τα άλλα λειτουργικά έξοδα εμφανίζονται πολύ λιγότερα σε δύο συλλόγους το 2010/11, σε έναν το 2011/12, σε τρεις το 2012/13 και σε ένα το 2013/14. Λιγότερα εμφανίζονται σε δύο συλλόγους το 2010/11, σε άλλους δύο το 2011/12 ενώ σε άλλους δύο το 2013/14. Περισσότερα, εμφανίζονται σε ένα μόνο σύλλογο το 2010/11, σε τρεις το 2012/13 και σε δύο το 2013/14. Τέλος, πολύ περισσότερα άλλα λειτουργικά έξοδα εμφανίζονται σε ένα σύλλογο το 2010/11, σε τρεις το 2011/12, σε ένα το 2012/13 και σε ένα το 2013/14.

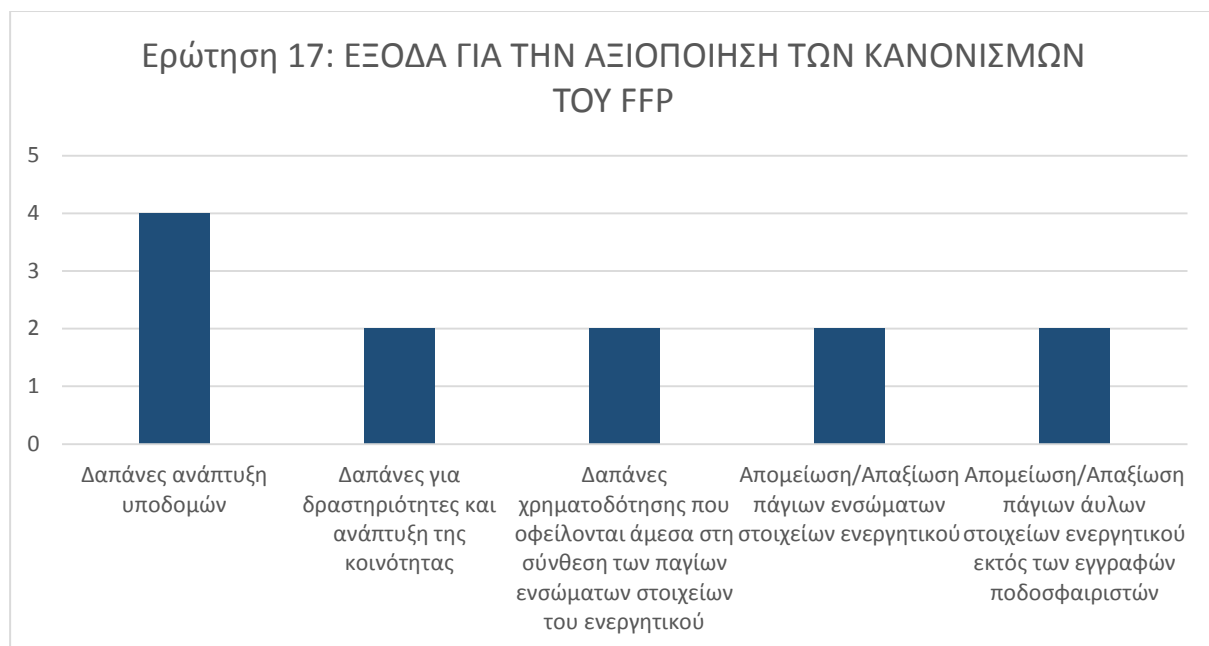
Σχετικά με τα έξοδα χρηματοδότησης και μερισμάτων, το 2010/11 είναι πολύ λιγότερα για τρεις συλλόγους και το 2011/12 για ένα σύλλογο. Παρατηρούνται λιγότερα από τα

συγκεκριμένα έξοδα το 2011/12 σε δύο συλλόγους, το 2012/13 σε ένα και το 2013/14 σε άλλο ένα. Περισσότερα παρατηρούνται σε ένα σύλλογο το 2011/12, σε ένα το 2012/13 και σε δύο το 2013/14. Τα πολύ περισσότερα έξοδα παρατηρούνται σε ένα σύλλογο το 2010/11, σε δύο το 2012/13 και σε ένα το 2013/14.

Οι συναλλαγές εξόδων με συνδεδεμένα μέρη είναι πολύ λιγότερες για ένα σύλλογο το 2010/11, για ένα το 2011/12 και για ένα το 2013/14. Παρατηρούνται λιγότερες για ένα σύλλογο το 2011/12, για ένα το 2012/13 και για ένα το 2013/14. Περισσότερα συναλλαγές εξόδων με συνδεδεμένα μέρη έχει ένας σύλλογος το 2011/12 και δύο το 2012/13. Πολύ περισσότερες εμφανίζονται σε δύο συλλόγους του 2010/11 και σε ένα το 2013/14.

6.2.3 Αξιοποίηση των κανονισμών του FFP

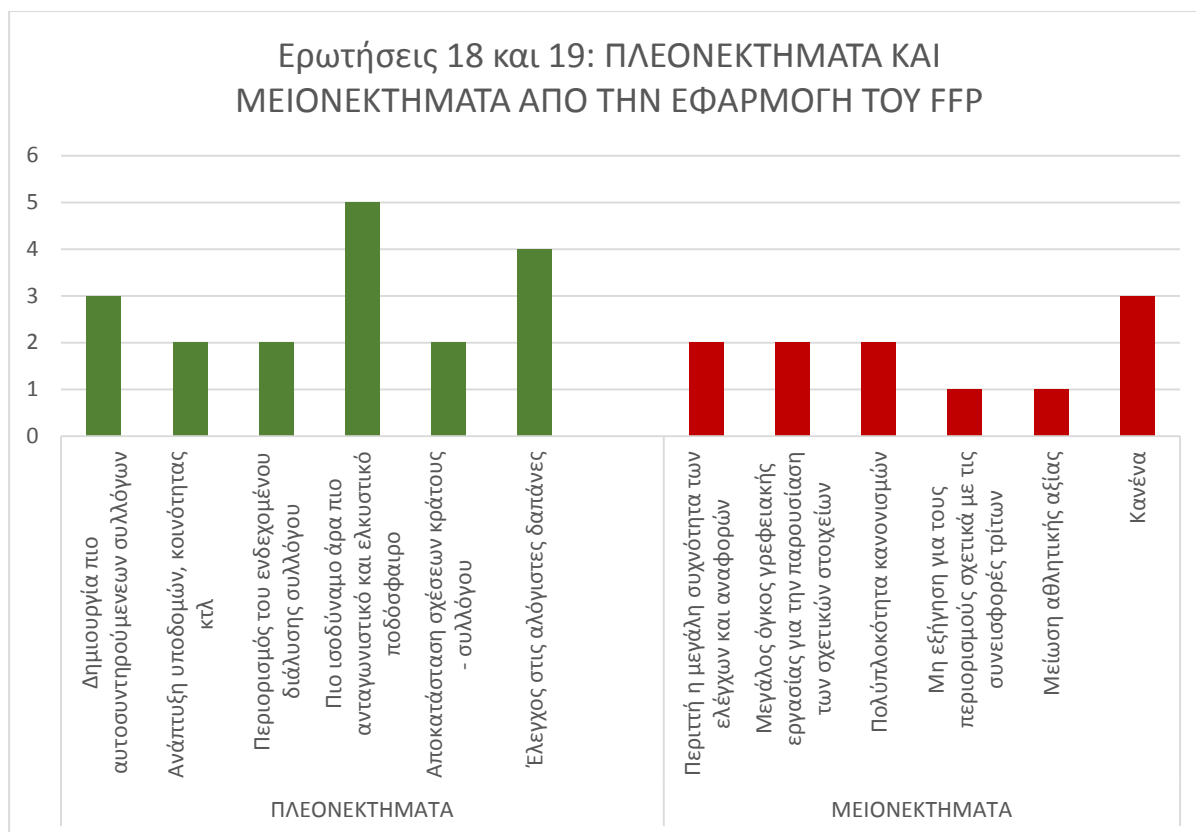
Η ερώτηση 17 διερευνά τις κατηγορίες εξόδων που πραγματοποιήθηκαν από την περίοδο 2010/11 μέχρι σήμερα, αξιοποιώντας τις εξαιρέσεις που εμπεριέχουν οι κανονισμοί της UEFA στον υπολογισμό του Νεκρού Σημείου.

Διάγραμμα 21: Έξοδα αξιοποίησης των κανονισμών του FFP.

6.2.4 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα από την εφαρμογή του FFP

Οι ερωτήσεις 18 και 19 διερευνούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα από την εφαρμογή του FFP και παρουσιάζονται το πιο κάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 22: Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από την εφαρμογή του FFP.

Πέντε κυπριακοί σύλλογοι έχουν αναφέρει ότι ένα από τα πλεονεκτήματα του FFP είναι ότι δημιουργεί πιο ισodύναμες ομάδες με αποτέλεσμα το κυπριακό ποδόσφαιρο να γίνεται πιο ανταγωνιστικό και ελκυστικό. Τέσσερις σύλλογοι υποστηρίζουν ότι ο έλεγχος στις αλόγιστες δαπάνες αποτελεί πλεονέκτημα. Η δημιουργία πιο αυτοσυντηρούμενων συλλόγων αποτελεί πλεονέκτημα για τρεις συλλόγους. Επίσης, δύο σύλλογοι βλέπουν πλεονεκτήματα λόγω της αξιοποίησης των κανονισμών για δραστηριότητες ανάπτυξης των υποδομών, ανάπτυξης κοινότητας και άλλου είδους επενδύσεις. Επιπρόσθετα, δύο σύλλογοι υποστηρίζουν ότι με τους κανονισμούς περιορίζεται το ενδεχόμενο διάλυσης κάποιου συλλόγου και ένας θεωρεί ότι αποκαθίστανται οι σχέσεις συλλόγου – κράτους και συλλόγου – ποδοσφαιριστών.

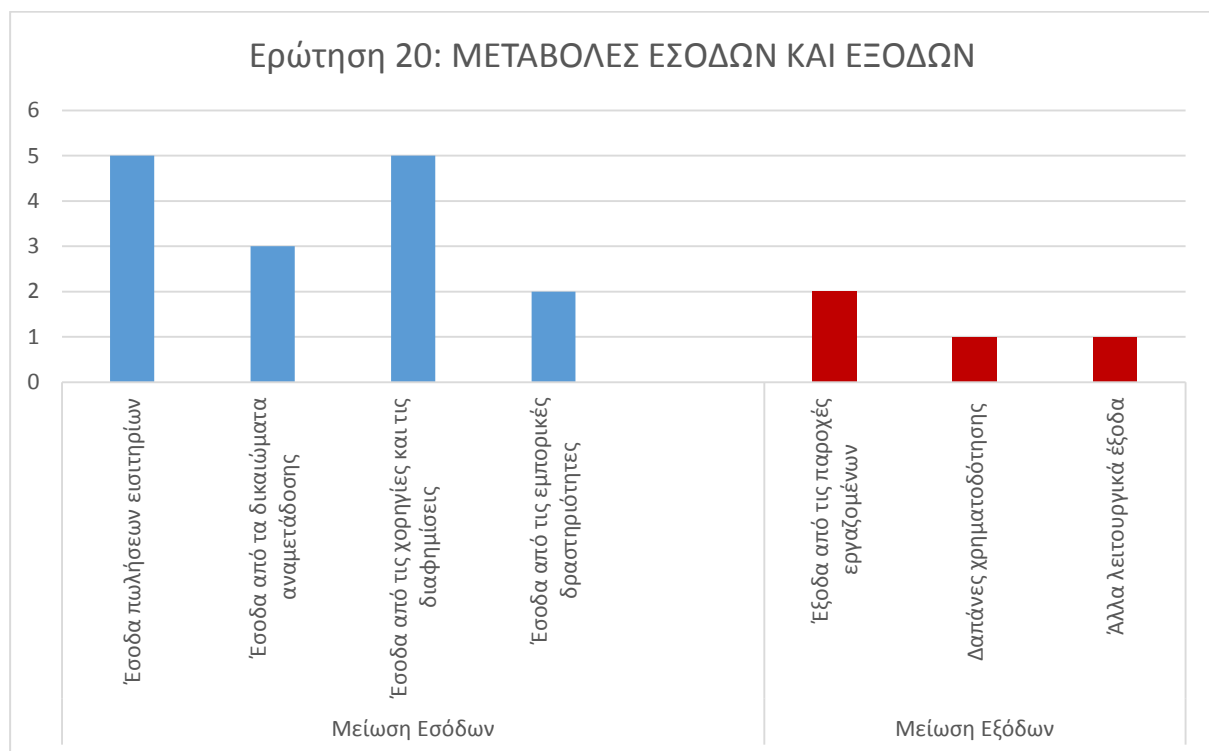
Από την άλλη, όσο αφορά τα μειονεκτήματα, τρεις σύλλογοι υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχουν μειονεκτήματα και ένας εξ αυτών εξηγεί ότι αυτό οφείλεται στο μικρό μέγεθος του συλλόγου και των δραστηριοτήτων του. Δύο σύλλογοι θεωρούν μειονέκτημα τη μεγάλη συχνότητα που πρέπει να γίνονται οι αναφορές. Υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος αφού σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα δεν αλλάζει η οικονομική θέση των συλλόγων. Επίσης, μειονεκτήματα αποτελεί για δύο συλλόγους το γεγονός ότι υπάρχει μεγάλος όγκος γραφειακής εργασίας για την παρουσίαση των σχετικών στοιχείων. Η πολυπλοκότητα των

κανονισμών αποτελεί μειονέκτημα για δύο συλλόγους. Ένας σύλλογος θέτει τη μη εξήγηση των περιορισμών σχετικά με τις συνεισφορές τρίτων ως μειονέκτημα και εξηγεί ότι ισχύουν διαφορετικοί περιορισμοί σε κάθε χώρα χωρίς λόγο. Τέλος, ένας σύλλογος υποστηρίζει ότι με τους οικονομικούς κανονισμούς χάνεται η αθλητική αξία.

6.2.5 Οι επιπτώσεις της οικονομικής ύφεσης στον υπολογισμό του Νεκρού Σημείου

Παρακάτω, στην ερώτηση 20 εξετάζεται η σχέση της οικονομικής κρίσης με τη συμπεριφορά των εσόδων και των εξόδων. Συγκεκριμένα, εξετάζονται οι κατηγορίες εσόδων που έχουν υποστεί μείωση και που έχουν υποστεί αύξηση καθώς επίσης και οι κατηγορίες εξόδων που έχουν επηρεαστεί.

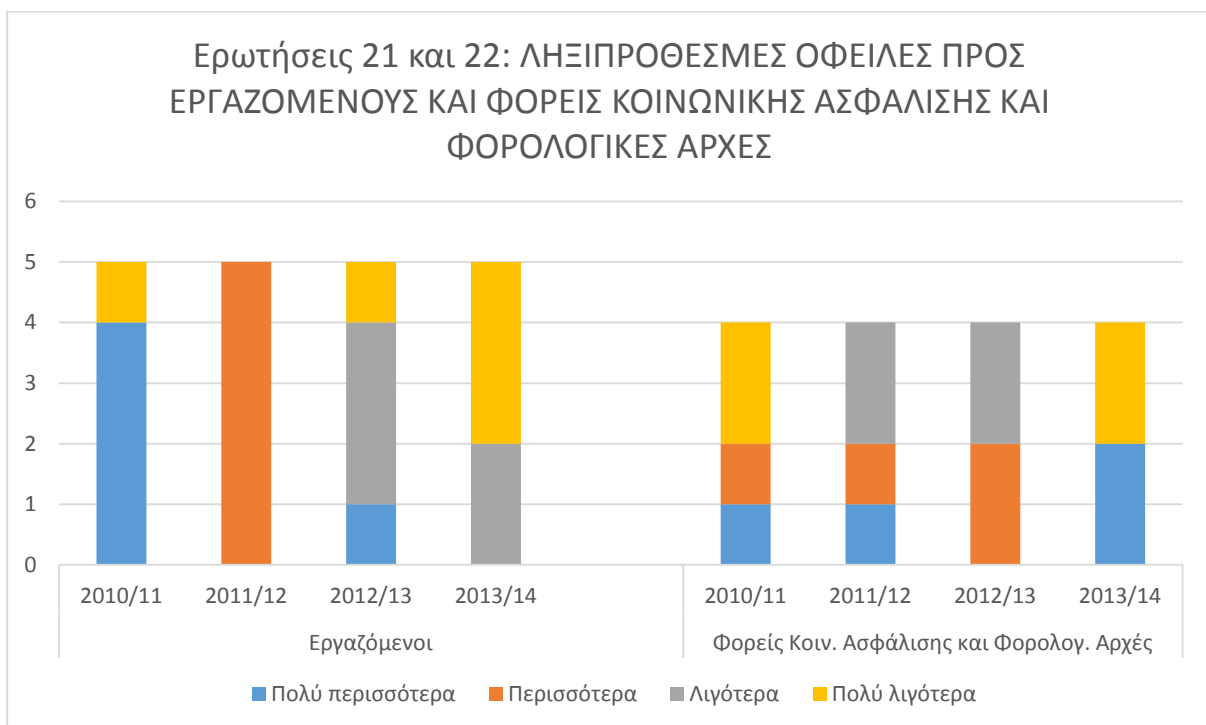
Διάγραμμα 23: Μεταβολές εσόδων/εξόδων λόγω της οικονομικής κρίσης

Όπως γίνεται αντιληπτό η οικονομική κρίση δεν επηρέασε κανένα κυπριακό σύλλογο ως προς την αύξηση των εσόδων και την αύξηση των εξόδων. Παρατηρήθηκε μείωση, σε πέντε συλλόγους, των εσόδων από τις πωλήσεις εισιτηρίων, σε τρεις παρατηρήθηκε μείωση στα έσοδα από τα δικαιώματα αναμετάδοσης, σε πέντε μείωση εσόδων από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις και σε δύο παρατηρήθηκε μείωση των εσόδων από τις εμπορικές δραστηριότητες.

Επιπρόσθετα, δύο σύλλογοι έχουν μειώσει τα έξοδα για τις παροχές των εργαζομένων, ένας έχει προβεί σε αναδιάρθρωση των τραπεζικών του υποχρεώσεων και μείωσε τα έξοδα χρηματοδότησης και ένας έχει μειώσει τα άλλα λειτουργικά έξοδα (έξοδα αγωνιστικών χώρων).

6.2.6 Ληξιπρόθεσμες οφειλές

Οι ερωτήσεις 21 και 22 αφορούν τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς εργαζομένους και προς φορείς κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικές αρχές, αντίστοιχα.

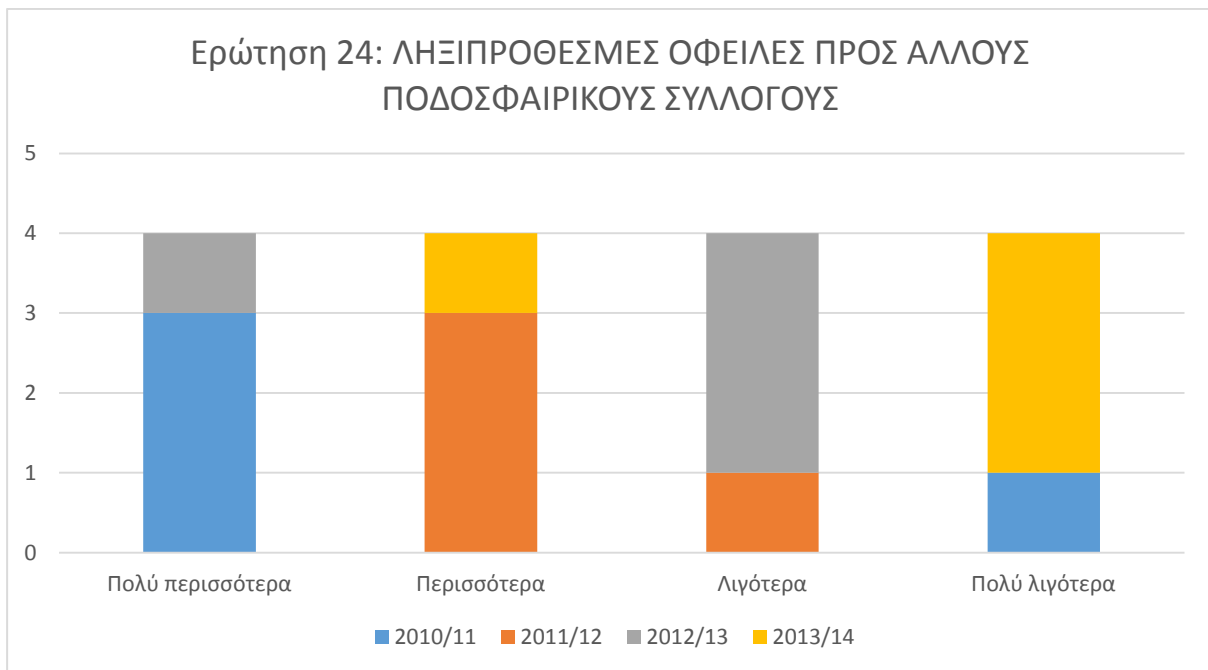
Διάγραμμα 24: Ληξιπρόθεσμες οφειλές προς εργαζομένους και προς φορείς κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικές αρχές

Την ερώτηση για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς εργαζομένους έχουν απαντήσει πέντε από τους έξι εξεταζόμενους συλλόγους. Τέσσερις παρουσίασαν πολύ περισσότερες οφειλές το 2010/11 και ένας το 2012/13. Περισσότερες οφειλές παρουσίασαν όλοι οι σύλλογοι την περίοδο 2011/12. Λιγότερες παρουσίασαν τρεις σύλλογοι το 2012/13 και δύο το 2013/14. Πολύ λιγότερες οφειλές προς εργαζομένους παρουσίασαν ένας σύλλογος το 2010/11, ένας το 2012/13 και τρεις το 2013/14.

Την ερώτηση για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς φορείς κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικές αρχές έχουν απαντήσει τέσσερις από τους εξεταζόμενους συλλόγους. Πολύ λιγότερες οφειλές παρουσίασαν δύο σύλλογοι το 2010/11 και δύο το 2013/14. Λιγότερες παρουσίασαν δύο σύλλογοι το 2011/12 και δύο το 2012/13. Περισσότερες οφειλές είχαν ένας σύλλογος το 2010/11, ένας το 2011/12 και δύο το 2012/13. Τέλος, πολύ περισσότερες οφειλές είχαν ένας σύλλογος το 2010/11, ένας το 2011/12 και δύο το 2013/14.

Στην ερώτηση 23 οι σύλλογοι καλούνται να απαντήσουν εάν έχουν προβεί σε διευθετήσεις με τις κρατικές αρχές για τη διευκόλυνση της πληρωμής των φόρων. Όλοι οι κυπριακοί σύλλογοι που εξετάζονται έχουν διευθετήσει τις πληρωμές τους προς το κράτος με συμφωνίες.

Η ερώτηση 24 εξετάζει την αύξηση και τη μείωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους. Την ερώτηση αυτή έχουν απαντήσει τέσσερις από τους έξι συλλόγους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

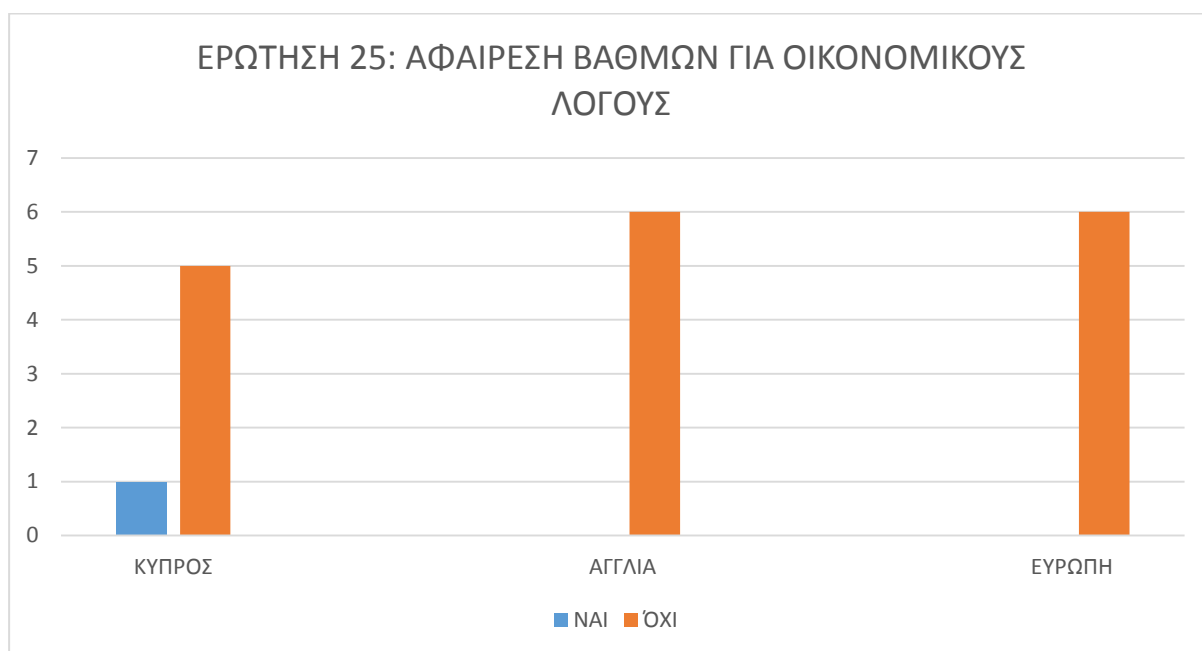

Διάγραμμα 25: Ληξιπρόθεσμες οφειλές προς άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους

Την περίοδο 2010/11 τρεις σύλλογοι παρουσίασαν πολύ περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές και ένας παρουσίασε πολύ λιγότερες. Το 2011/12 τρεις παρουσίασαν περισσότερες οφειλές και ένας λιγότερες. Το 2012/13 τρεις σύλλογοι παρουσίασαν λιγότερες οφειλές και ένας πολύ περισσότερες. Το 2013/14 τρεις σύλλογοι παρουσίασαν πολύ λιγότερες οφειλές και ένας περισσότερες.

6.2.7 Ποινή αφαίρεσης βαθμών από τη σειρά κατάταξης

Στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου οι σύλλογοι ερωτώνται εάν τους έχουν αφαιρεθεί βαθμοί από τη σειρά κατάταξης για οικονομικούς λόγους. Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζονται και τα στοιχεία από τις αγγλικές και ευρωπαϊκές ομάδες.

Διάγραμμα 26: Αφαίρεση βαθμών από τη σειρά κατάταξης λόγω μη συμμόρφωσης με τα οικονομικά κριτήρια της UEFA

Ένας κυπριακός σύλλογος από τους έξι που εξετάζονται έχει υποστεί την ποινή αφαίρεσης βαθμών διότι δεν πληρούσε τα οικονομικά κριτήρια της UEFA. Σε κανένα από τους εξεταζόμενους αγγλικούς και άλλους ευρωπαϊκούς συλλόγους δεν έχουν αφαιρεθεί βαθμοί από τη σειρά κατάταξης για οικονομικούς λόγους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

7.1. Γενικά συμπεράσματα

Ο γενικός σκοπός της παρούσας εργασίας, να αξιολογήσει δηλαδή το πλαίσιο του FFP μέσα από τις οικονομικές αποφάσεις που λαμβάνουν οι κυπριακοί ποδοσφαιρικοί σύλλογοι σχετικά με τα έσοδα και τα έξοδα για να εξασφαλίσουν το δικαίωμα συμμετοχής στις διασυλλογικές διοργανώσεις της UEFA έχει επιτευχθεί.

Αποτελεί γεγονός ότι παρόλο που δεν προβλέπεται στο καταστατικό όλων των συλλόγων υπεύθυνος για θέματα FFP, η σπουδαιότητα και η σημασία που αποδίδουν όλοι οι σύλλογοι στο θεσμικό πλαίσιο είναι μεγάλη. Όλοι οι σύλλογοι συνεργάζονται με εξωτερικά ελεγκτικά γραφεία για την επίτευξη του σκοπού αυτού ενώ παράλληλα αυτοί που εργοδοτούν άτομα στην υπηρεσία FFP αναλαμβάνουν την ενημέρωση και την εκπαίδευσή τους. Είναι σημαντικό επίσης ότι στους ελάχιστους αιφνίδιους ελέγχους που έγιναν δεν καταγράφηκαν οποιεσδήποτε παρατηρήσεις. Επίσης, η αναγκαιότητα της τήρησης των κανονισμών οδήγησε όλους τους κυπριακούς συλλόγους στην υιοθέτηση συγκεκριμένου σχεδίου δράσης. Ο αυστηρός έλεγχος που διεξάγεται από την UEFA και ο φόβος από την καταγραφή παρατηρήσεων και την πρόβλεψη ποινών συμβάλλουν σε μια πιο ορθολογιστική οικονομική διαχείριση των συλλόγων αφού πρέπει να στηρίζονται στα δικά τους σχετικά έσοδα για τη δημιουργία σχετικών εξόδων. Αυτό οδηγεί σε πιο αυτοσυντήρητους συλλόγους και σε πιο ανταγωνιστικό και «δίκαιο» ποδόσφαιρο.

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή το ερώτημα για τους τρόπους δημιουργίας εσόδων από τους κυπριακούς συλλόγους έχει απαντηθεί με επιτυχία και επίσης, κάποιες κατηγορίες εσόδων έχουν αντιπαρατεθεί με τις ανάλογες των μεγαλύτερων αγγλικών και ευρωπαϊκών συλλόγων. Τα συμπεράσματα παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Καταρχήν, η πλειονότητα των κυπριακών συλλόγων δημιουργεί έσοδα από την πώληση εισιτηρίων (κυρίως διαρκείας ή αγώνων εγχώριων διοργανώσεων), από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις και από τα δικαιώματα αναμετάδοσης. Στους μεγάλους αγγλικούς συλλόγους τα έσοδα προέρχονται από τις ίδιες πηγές με τους κυπριακούς αλλά και από τις εμπορικές δραστηριότητες. Στους μεγάλους ευρωπαϊκούς συλλόγους τα περισσότερα έσοδα δημιουργούνται από την πώληση εισιτηρίων, τα δικαιώματα αναμετάδοσης και τις εμπορικές δραστηριότητες.

Σε κάθε περίπτωση η πώληση εισιτηρίων είναι η πρώτη επιλογή όλων των συλλόγων. Η διαφορά της πώλησης εισιτηρίων από τους κυπριακούς συλλόγους με αυτή των αγγλικών και ευρωπαϊκών έγκειται στο γεγονός ότι οι πωλήσεις στο κυπριακό ποδόσφαιρο γίνονται κυρίως για τους αγώνες εγχώριων διοργανώσεων και για εισιτήρια διαρκείας σε ένα μέγεθος πληθυσμού σαφώς πολύ μικρότερο από αυτό των αγγλικών και ευρωπαϊκών. Οι ξένοι σύλλογοι δημιουργούν σημαντικότερα έσοδα και από την πώληση εισιτηρίων αγώνων διοργανώσεων της UEFA για το λόγο ότι η πλειοψηφία των συλλόγων αυτών αγωνίζεται μέχρι και τις τελικές φάσεις των διοργανώσεων όπου το ενδιαφέρον των οπαδών είναι πολύ μεγαλύτερο. Οι πωλήσεις εισιτηρίων στην Κύπρο παρουσιάζουν μία σταδιακή μείωση από το 2010/11 μέχρι το 2013/14. Στην Αγγλία αντίθετα, παρουσιάζεται σταδιακή αύξηση αφού στην τελευταία περίοδο που εξετάζουμε, το 2013/14, η πλειονότητα των συλλόγων παρουσίασε τις περισσότερες πωλήσεις εισιτηρίων από το 2010/11. Στην Ευρώπη παρατηρήθηκαν διαφορετικές τάσεις προς την πώληση εισιτηρίων. Η πλειονότητα των συλλόγων παρουσίασε αύξηση την περίοδο 2011/12 και 2012/13 ενώ μείωση παρατηρήθηκε στους περισσότερους την περίοδο 2013/14. Ακόμη μία παρατήρηση για τις πωλήσεις εισιτηρίων είναι ότι στην Κύπρο η πλειονότητα των συλλόγων έχει μειώσει τις τιμές τους ενώ στην Αγγλία οι μισοί σύλλογοι τις έχουν μειώσει και οι άλλοι μισοί τις έχουν παγοποιήσει.

Οι εισπράξεις από χορηγίες και διαφημίσεις έχουν μειωθεί σχεδόν σε όλους τους κυπριακούς συλλόγους που εξετάζουμε. Αντίθετα, στους αγγλικούς παρατηρείται σημαντική αύξηση χρόνο με το χρόνο. Γεγονός αποτελεί για τους ευρωπαϊκούς συλλόγους η αύξηση των εσόδων τα τελευταία χρόνια, από αυτή την κατηγορία παρόλο που δεν ανήκει στις τρεις πρώτες πηγές εσόδων. Οι εισπράξεις από τα δικαιώματα αναμετάδοσης έχουν αυξηθεί στην Κύπρο από το 2010/11 ενώ το ίδιο συμβαίνει και την Αγγλία αλλά με μεγαλύτερη ένταση. Στην Ευρώπη οι εισπράξεις αυτές έχουν μειωθεί την τελευταία εξεταζόμενη περίοδο.

Στο σύνολο των κυπριακών συλλόγων τα έσοδα από τις εμπορικές δραστηριότητες παρουσίασαν μία πολύ ελαφριά αύξηση τις τελευταίες δύο περιόδους, όπως επίσης ελαφριά αύξηση παρουσίασαν τα έσοδα από την πώληση και τα κέρδη εγγραφών ποδοσφαιριστών. Τα έσοδα από τις εισφορές συνδεδεμένων μερών παρουσίασαν σχετική αύξηση σε κάποιους συλλόγους και σχετική μείωση σε κάποιους άλλους.

Στο ερώτημα για τις ενέργειες που θα έπρατταν οι κυπριακοί σύλλογοι για την άμεση αύξηση των εσόδων εξάγονται ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Στις πρώτες επιλογές βρίσκεται η προσπάθεια των συλλόγων να αυξήσουν τα έσοδα από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις.

Ακολουθεί η προσπάθεια για αύξηση των εσόδων από τις εμπορικές δραστηριότητες και στη συνέχεια η αύξηση των εσόδων από τις πωλήσεις ποδοσφαιριστών. Παρόλο που μια τέτοια ενέργεια θα ρίσκαρε την ποιότητα της ομάδας τους, εν τούτοις είναι πιο προτιμητέα από μία αύξηση των τιμών των εισιτηρίων που βρίσκεται στις τελευταίες επιλογές όλων των συλλόγων.

Αξιοσημείωτα είναι και τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου σχετικά με τα έξοδα των συλλόγων, όπου και απαντάται το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα. Σε όλους τους συλλόγους που εξετάζουμε, κυπριακούς, αγγλικούς και ευρωπαϊκούς, τα έξοδα από τις παροχές εργαζομένων είτε ποδοσφαιριστών, είτε διοικητικών ή άλλων υπαλλήλων και τα άλλα λειτουργικά έξοδα όπως τα έξοδα αγώνων και τα κόστη μίσθωσης, αποτελούν σημαντικούς τρόπους δημιουργίας εξόδων. Ωστόσο, ανάμεσα στους κυπριακούς και τους ξένους συλλόγους υπάρχει μία ενδιαφέρουσα διαφορά. Ενώ στους κυπριακούς οι φορολογικές δαπάνες αποτελούν μεγάλο μέρος των εξόδων τους, στους ξένους δεν ισχύει αυτό και τη θέση αυτή παίρνουν οι δαπάνες για αγορά ποδοσφαιριστών. Ειδικότερα, οι περισσότεροι κυπριακοί σύλλογοι παρουσιάζουν πιο πολλά έξοδα για τις φορολογικές δαπάνες σε σχέση τα έξοδα από την απομείωση/απόσβεση εγγραφών ποδοσφαιριστών, τις απώλειες από τη διάθεση εγγραφών ποδοσφαιριστών ή τις δαπάνες αγοράς εγγραφών ποδοσφαιριστών που παρουσιάζονται πολύ έντονα στους μεγάλους αγγλικούς και ευρωπαϊκούς συλλόγους.

Στη διερεύνηση του θέματος σχετικά με τις παροχές ποδοσφαιριστών και διοικητικών υπαλλήλων παρατηρήθηκε ότι ενώ στην Κύπρο τα έξοδα αυτά ακολουθούν μία φθίνουσα τάση, στην Αγγλία ακολουθούν μία έντονη αύξουσα τάση. Στην Ευρώπη οι παροχές αυτές παρουσιάζουν αύξηση στους μισούς συλλόγους και μείωση στους άλλους μισούς κατά τα τελευταία χρόνια. Κοινή τάση για τους περισσότερους κυπριακούς, αγγλικούς και ευρωπαϊκούς συλλόγους ακολουθούν τα έξοδα για τις μεταγραφές ποδοσφαιριστών αφού οι περισσότεροι σύλλογοι παρουσιάζουν αύξηση και σε αυτή την κατηγορία.

Η κατηγορία εξόδων «Άλλα λειτουργικά έξοδα» παρουσιάζει διαφορετικές τάσεις ανάμεσα στους κυπριακούς συλλόγους, με την περίοδο 2011/12 δηλαδή πριν την εφαρμογή του FFP να παρουσιάζει για τους περισσότερους συλλόγους τα περισσότερα έξοδα. Επίσης, οι δαπάνες χρηματοδότησης και τα μερίσματα έχουν αυξηθεί μετά την εφαρμογή του FFP στους περισσότερους συλλόγους. Το ίδιο δεν μπορεί να ειπωθεί και για τις συναλλαγές εξόδων με συνδεδεμένα μέρη, τα οποία παρουσιάζουν διαφορετικές συμπεριφορές χωρίς ιδιαίτερες αποκλίσεις χρονικά.

Η απάντηση στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα γίνεται με την παρουσίαση των εξόδων που κάνουν οι κυπριακοί σύλλογοι αξιοποιώντας τους κανονισμούς του FFP που τους δίνουν το δικαίωμα να μην συμπεριλαμβάνουν ορισμένες κατηγορίες εξόδων στον υπολογισμό του Νεκρού Σημείου. Οι περισσότεροι σύλλογοι έχουν προβεί σε δραστηριότητες για την ανάπτυξη υποδομών. Άλλα έξοδα που έκαναν προς το σκοπό αυτό είναι για δραστηριότητες και ανάπτυξη κοινότητας, για τη χρηματοδότηση που οφείλεται άμεσα στη σύνθεση των πάγιων ενσώματων στοιχείων του ενεργητικού, για την απομείωση/απαξίωση πάγιων ενσώματων στοιχείων του ενεργητικού και για την απομείωση/απαξίωση πάγιων άυλων στοιχείων του ενεργητικού εκτός των εγγραφών ποδοσφαιριστών.

Σημαντικά είναι και τα πλεονεκτήματα που καταγράφηκαν σχετικά με την εφαρμογή του FFP. Οι περισσότεροι κυπριακοί σύλλογοι θεωρούν ότι οι κανονισμοί δημιουργούν πιο ισοδύναμες ομάδες. Αρκετοί θεωρούν ότι ο έλεγχος στις αλόγιστες δαπάνες και η δημιουργία αυτοσυντηρούμενων συλλόγων αποτελούν βασικά πλεονεκτήματα. Επιπρόσθετα πλεονεκτήματα αποτελεί η ευκαιρία που δίνεται στους συλλόγους για ανάπτυξη υποδομών, κοινότητας και για άλλου είδους επενδύσεις μέχρι την πλήρη εφαρμογή των κανονισμών καθώς και το γεγονός ότι περιορίζεται το ενδεχόμενο διάλυσης κάποιου συλλόγου.

Οι οικονομικοί κανονισμοί της UEFA παρουσιάζουν μειονεκτήματα για τους μισούς εξεταζόμενους κυπριακούς συλλόγους. Η μεγάλη συχνότητα των αναφορών που είναι υποχρεωμένες οι οικονομικές διοικήσεις να υποβάλουν δημιουργούν μεγάλο φόρτο εργασίας. Επίσης, όπως υποστηρίζουν κάποιοι σύλλογοι οι κανονισμοί δεν είναι ξεκάθαροι αλλά περίπλοκοι. Επιπρόσθετα, με τους κανονισμούς μπορεί να χαθεί η αθλητική αξία. Τέλος, η μη εξήγηση των περιορισμών για τις συνεισφορές τρίτων και η διαφορετική προσέγγιση και εφαρμογή από κάθε χώρα αποτελεί μειονέκτημα. Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων από την εφαρμογή του FFP έχει απαντηθεί και το τέταρτο και το πέμπτο ερευνητικό ερώτημα.

Τα αποτελέσματα από το τελευταίο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με τις επιπτώσεις που παρουσιάστηκαν στα έσοδα και τα έξοδα από την πρόσφατη οικονομική/τραπεζική κρίση εξάγουν σημαντικά συμπεράσματα για τους κυπριακούς συλλόγους. Η πλειονότητα των συλλόγων παρουσίασε μείωση στα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων και στα έσοδα από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις. Αρκετοί σύλλογοι επίσης παρουσίασαν μείωση στα έσοδα από τα δικαιώματα αναμετάδοσης και από τις εμπορικές δραστηριότητες. Όσο αφορά στα έξοδα,

έχουν μειωθεί οι παροχές των εργαζομένων και επίσης έχει γίνει αναδιάρθρωση των τραπεζικών υποχρεώσεων και μείωση των άλλων λειτουργικών εξόδων.

Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές αποτελούν μεγάλο κεφάλαιο για τους ποδοσφαιρικούς συλλόγους. Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς εργαζομένους μετά από την εφαρμογή του FFP έχουν μειωθεί αισθητά σε όλους του κυπριακούς συλλόγους. Το ίδιο όμως δεν ισχύει και για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές σε φορείς κοινωνικές ασφάλισης και φορολογικές αρχές. Για το σκοπό αυτό όλοι ανεξαιρέτως οι εξεταζόμενοι κυπριακοί σύλλογοι έχουν προβεί σε διευθετήσεις των υποχρεώσεών τους με τις κρατικές αρχές. Τέλος, μετά την εφαρμογή του FFP έχει παρατηρηθεί μείωση στους περισσότερους συλλόγους των ληξιπρόθεσμών τους οφειλών προς άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους.

Σχετικά με την αφαίρεση βαθμών από τη σειρά κατάταξης λόγω της μη συμμόρφωσης με τα οικονομικά κριτήρια της UEFA μόνο ένας κυπριακός σύλλογος υπέστη την ποινή αυτή. Ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός ότι από την εφαρμογή του FFP κανενός από τους μεγάλους αγγλικούς και ευρωπαϊκούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους δεν του αφαιρέθηκαν βαθμοί λόγω μη συμμόρφωσης. Η μέχρι σήμερα πρακτική επιβολής ποινών στους μεγάλους συλλόγους που συμμετέχουν στις διοργανώσεις της UEFA είναι κυρίως η επιβολή χρηματικών προστίμων. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε μεγάλη διεθνή συζήτηση γύρω από το θέμα των ποινών και κατ' επέκταση στο εάν τελικά το FFP ευνοεί τους μεγάλους συλλόγους.

Η κριτική αυτή αφορά τρεις κατηγορίες και την αντικρούει σε πρόσφατη μελέτη του ο Ελβετός καθηγητής Έγκον Φράνκ²¹, ένας από τους αρχιτέκτονες του FFP. Καταρχήν η παρεμπόδιση εισαγωγής κεφαλαίων και ρευστότητας στους συλλόγους που παρουσιάζουν ελλείματα, από τους πλούσιους ιδιοκτήτες ή τρίτους, θεωρείται από τους επικριτές του FFP ότι δεν προκαλεί αρνητικά οικονομικά αποτελέσματα, παρά μόνο για τους πλούσιους ιδιοκτήτες που ρισκάρουν να χάσουν τα λεφτά που επενδύουν στους συλλόγους. Ο Φράνκ αντικρούει και τονίζει ότι οι αλόγιστες σπατάλες και οι ελλειμματικοί ισολογισμοί δημιουργούν μακροοικονομικά προβλήματα βιωσιμότητας των συλλόγων αλλά και ζητήματα όπως τη δημιουργία υπεραξίας στις τιμές των ποδοσφαιριστών. Η δεύτερη κατηγορία κριτικής αφορά το περιορισμό των αμοιβών των ποδοσφαιριστών. Οι πολέμιοι του FFP υποστηρίζουν ότι είναι δικαίωμα της κάθε εταιρίας να προσφέρει συμβόλαια σε εργαζομένους για να αποσπάσει τις υπηρεσίες τους και αυτό προάγει και τον ανταγωνισμό. Ο Φράνκ αντιλέγει ότι ο έμμεσος περιορισμός στους μισθούς, εξαιτίας της ανάγκης υλοποίησης

---

²¹ Financial Fair Play in European Club Football - What is it All About?, Egon P. Franck, University of Zurich - Department of Business Administration (IBW), April 30, 2014

του νεκρού σημείου, μπορεί να λειτουργήσει εναντίον της ανταγωνιστικότητας, αφού αυτό που ελέγχει το πλαίσιο του FFP είναι την εξίσωση των δαπανών και των εσόδων και όχι την κατανομή των πόρων ενός συλλόγου. Η τρίτη κριτική αφορά την άποψη ότι οι σύλλογοι που έχουν καθιερωθεί στο ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο εξαιτίας του ότι είχαν πραγματοποιήσει μεγάλα οικονομικά ανοίγματα πριν την εφαρμογή του FFP έχουν αποκτήσει πλεονέκτημα και είναι δύσκολο να αλλάξει η ευρωπαϊκή ιεραρχία διότι άλλοι σύλλογοι δεν μπορούν να ρισκάρουν ή να επενδύσουν ανάλογα ποσά μετά την εφαρμογή του FFP. Ο Φρανκ απορρίπτει ως αβάσιμη την κριτική αυτή αφού όπως υποστηρίζει ακόμα και εάν δεν υπήρχε το πλαίσιο κανόνων, δεν είναι εγγυημένο ότι οι υπερεπενδύσεις μπορούν να καθιερώσουν ένα σύλλογο στην ευρωπαϊκή ελίτ, και ότι έτσι κι αλλιώς οι μεγάλοι ευρωπαϊκοί σύλλογοι ήταν πάντα πιο ελκυστικοί για τους μεγαλοεπενδυτές.

Η συζήτηση για τα αποτελέσματα και την επίδραση του FFP είναι διαρκής. Αυτό που όμως είναι γενικά παραδεκτό είναι ότι πρόκειται για καινοτομία και γενναία διοικητική απόφαση.

Παρά την επιτυχή έκβαση των αποτελεσμάτων στην εργασία έχουν σημειωθεί κάποιοι περιορισμοί κατά τη διάρκεια της έρευνας. Πρώτος, είναι η καθυστέρηση στην επιστροφή των ερωτηματολογίων γεγονός που έχει προκαλέσει τον περιορισμό του χρόνου για μία πιο πλήρη επιστημονική έρευνα. Η καθυστέρηση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι την περίοδο που εστάλησαν τα ερωτηματολόγια ήταν περίοδος ελέγχου από την UEFA με αποτέλεσμα οι οικονομικές διοικήσεις των συλλόγων να είναι εξαιρετικά απασχολημένες. Για τον ίδιο λόγο αρκετοί κυπριακοί σύλλογοι δεν ανταποκρίθηκαν με αποτέλεσμα το δεύτερο περιορισμό, δηλαδή το μικρό δείγμα που πήραμε για τη στατιστική ανάλυση. Εκτός αυτών, επειδή το πλαίσιο του FFP αποτελεί καινούριο θεσμό στα ποδοσφαιρικά δρώμενα στην Ευρώπη, δεν υπάρχει εκτενής βιβλιογραφία για περαιτέρω μελέτη. Έχουν γίνει ενδιαφέρουσες επιστημονικές μελέτες σε διάφορα πανεπιστήμια της Ευρώπης αλλά όχι αρκετές που να μπορούν να συμβάλουν πληροφοριακά στην εκπόνηση της έρευνας αυτής. Επιπρόσθετα, δεν έχει δημοσιευθεί κάποια ανάλογη έρευνα που να αφορά οικονομικά στοιχεία των κυπριακών συλλόγων. Παρόλο που η ΚΟΠ στις αρχές του τρέχοντος έτους παρουσίασε μία έκθεση με αρκετά ενδιαφέροντα στοιχεία η πρόσβαση στην έκθεση αυτή ήταν ακατόρθωτη. Ένας τέταρτος περιορισμός μπορεί να θεωρηθεί η υποκειμενικότητα κάποιων απαντήσεων που αφορούσαν περισσότερο την ποιοτική έρευνα, η οποία στηριζόταν στην προσωπική γνώμη και αντίληψη του κάθε υπεύθυνου για θέματα FFP.

7.2. Εισηγήσεις για μελλοντική έρευνα

Η έρευνα γύρω από την εφαρμογή του FFP και συγκεκριμένα γύρω από την προσπάθεια για την επίτευξη του ΝΣ στο κυπριακό ποδόσφαιρο είναι καινούρια. Μπορεί να επεκταθεί στη μελέτη βιωσιμότητας των κυπριακών συλλόγων και στα αποτελέσματα εφαρμογής του FFP μετά την οριστικοποίηση της εφαρμογής του το 2018/19. Επίσης μπορεί να αποτελέσει τη βάση για μελέτη των οφειλών των συλλόγων προς το κράτος, προς τρίτους και προς ποδοσφαιριστές και εργαζομένους. Ενδιαφέρον θα είχε επίσης η μελέτη της ανταγωνιστικότητας των συλλόγων και τη σχέση της θέσης τους στο ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο με την τήρηση του πλαισίου του FFP. Επίσης θα ήταν σημαντικό να γίνει μια παράλληλη έρευνα για τους ευρωπαϊκούς συλλόγους οι οποίοι υπόκεινται στο πλαίσιο κανόνων του FFP και συλλόγων από τις άλλες ομοσπονδίες της FIFA στις οποίες δεν υπάρχει πλαίσιο ελέγχου, και ανάλυση των αποτελεσμάτων ως προς την οικονομική κατάσταση τους. Επιπλέον ερευνητικό ενδιαφέρον έχει η παράλληλη ανάλυση ποδοσφαιρικών συλλόγων της Κύπρου και κυπριακών τραπεζών, δυο οικονομικών φορέων που εξαρτώνται άμεσα και ελέγχονται από ευρωπαϊκούς θεσμούς, ως προς την εξέλιξη και την επιτυχία των στόχων τους. Τέλος προτείνω την έρευνα για την επίδραση των ποινών στους συλλόγους και τη βαρύτητα τους σε σχέση με το οικονομικό πλαίσιο εκάστου συλλόγου. Εν κατακλείδι, το κεφάλαιο FFP αποτελεί ανεξάντλητο πεδίο επιστημονικής έρευνας για δύο βασικούς λόγους. Ο πρώτος είναι το ότι βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο υλοποίησης εξέλιξης και εφαρμογής υπό την αιγίδα ενός ζωντανού και προοδευτικού οργανισμού όπως είναι η UEFA. Ο δεύτερος λόγος είναι το ότι οι εταίροι (οι ευρωπαϊκοί ποδοσφαιρικοί σύλλογοι) είτε συμφωνούν είτε κατακρίνουν το πλαίσιο του FFP έχουν συμφέρον να το υιοθετήσουν και να το εφαρμόσουν και αυτό δεν είναι άλλο από τα τεράστια οικονομικά οφέλη – κίνητρα που μπορούν να αποκομίσουν από τη συμμετοχή τους στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Ο συνδυασμός των δύο πιο πάνω παραμέτρων κρίνω ότι το FFP θα συνεχίσει να εφαρμόζεται και θα εξελίσσεται στο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

Αθλητική Ένωση Κίτιον, Επίσημη Ιστοσελίδα Σωματείου, Η ιστορία της ΑΕΚ Λάρνακας, <http://www.aek.com.cy/home>

Αθλητικός Όμιλος Αγίας Νάπας, <http://www.aoanfc.com/>

Ανακoinωθέν Τύπου Ευρωπαϊκής Επιτροπής, (2014), Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η UEFA υπογράφουν συμφωνία συνεργασίας, Βρυξέλες, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1134_el.htm

Ανόρθωσις Αμμοχώστου Ποδόσφαιρο, <http://www.anorthosisfc.com.cy/>

Γκίνουλου Δ., Ταχυνάκης Π.& Σ. Μουσή, (2005), Γενική Χρηματοοικονομική Λογιστική, Εκδόσεις Rosili

Δελτίο Τύπου Ευρωπαϊκής Επιτροπής, (2013), Η Επιτροπή καταγγέλλει τις υπέρογκες αμοιβές για ποδοσφαιρικές μεταγραφές και την έλλειψη ισότιμων όρων ανταγωνισμού, Βρυξέλλες, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-95_el.htm

Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία, (2012), Κανονισμός Αδειοδότησης Ομάδων

Ένωσις Νέων Παραλιμνίου, Ιστορία, http://www.enpfc.com/?page_id=77&lang=el

Ιωάννου Ν. Π., (1993), Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, Ιδιωτική Έκδοση

Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου, Εθνικό Σχέδιο Κριτηρίων UEFA, Cyprus Football Association (CFA), Club Licensing and Financial Fair Play Regulations, Edition 2013, http://www.cfa.com.cy/images/DownloadsGr/Uefa%20Manual%202013%20_version%202.pdf

Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου, Κριτήρια UEFA, <http://www.cfa.com.cy/>

Μελετίου, Γ., (2011), Κυπριακό ποδόσφαιρο 1900-1960. Λευκωσία

Νιάρχος, Νικήτας Α., (2004), Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων, 7η έκδοση, Αθήνα, Σταμούλη Α.Ε.

Στεφανίδης, Γ., (2003), 40 χρόνια κυπριακές ομάδες στην Ευρώπη. Λευκωσία

APOLLON FC, Επίσημη ιστοσελίδα, Ιστορία, <http://www.apollon.com.cy/gr/apollon-home>

Financial Criteria – Οικονομικά Κριτήρια, http://www.epo.gr/kanonismoi/pdf/uefa_gr/oikonomika_kritiria.pdf

Ξένη Βιβλιογραφία

Chow W., (2014), Financial Fair Play – Fair or Foul? <http://neronline.co.uk/2014/03/14/financial-fair-play-fair-or-foul/>

Cohen J., (2013), FAIR OR FOUL, A look at UEFA'S Financial Fair Play Regulations, <http://weaintgotnohistory.sbnation.com/2013/9/3/4683284/fair-or-foul-a-look>

Deloitte Sports Business Group, Fan Power, Football Money League, (2012), <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/sports-business-group/deloitte-uk-deloitte-football-money-league-2012.pdf>

Deloitte Sports Business Group, Commercial Breaks, Football Money League, (2015), <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/sports-business-group/deloitte-football-money-league-2015.PDF>

Financial Fair Play Explained, <http://www.financialfairplay.co.uk/financial-fair-play-explained.php>

Fontevicchia A., The Team To Top: Real Madrid Overtakes ManU To Become The Most Valuable Sports Team In The World, (2013), <http://www.forbes.com/sites/afontevicchia/2013/04/17/the-team-to-top-real-madrid-overtakes-manu-to-become-the-most-valuable-sports-team-in-the-world/>

Jackson, J., The guardian, Manchester City investigated by Uefa over how group losses are shared, (2015), <http://www.theguardian.com/football/financial-fair-play>

Kerlinger, F.N., (1986) Foundations of behavioral research, Chapter 1, “Science and the Scientific Approach”, 3rd Ed., New York: Holt, Rinehart and Winston

Peeters T., Szymanski S., (2013), Financial Fair Play in European football, <https://www.uantwerpen.be/images/uantwerpen/container1244/files/TEW%20-%20Onderzoek/Working%20Papers/RPS/2013/RPS-2013-021.pdf>

Press Association, Liverpool cleared of breaching financial fair play but Hull fined by Uefa, (2015) <http://www.theguardian.com/football/2015/feb/27/liverpool-cleared-ffp-hull-city-fined>

Sportingintelligence, Global Sports Salary Survey (2014), <http://www.sportingintelligence.com/finance-biz/salaries-report/>

Szymanski S, (2014), Fair IS Foul: a critical analysis of UEFA financial fair play, <http://www.thefreelibrary.com/>

Wayne V., (2011), How will 10 of Europe's biggest clubs cope with Financial Fair Play, <http://www.goal.com/en-us/news/1956/europe/2011/05/11/2481455/how-will-10-of-europes-biggest-clubs-cope-with-financial>,

UEFA, Procedural rules governing the UEFA Club Financial Control Body, (2014), http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/01/85/85/25/1858525_DOWNLOAD.pdf

UEFA, UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations, (2010), http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/01/50/09/12/1500912_DOWNLOAD.pdf

UEFA, UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations, (2012), http://www.financialfairplay.co.uk/resources/FFP%20Press%20Kit%20EN_FINAL_en%201_.pdf

UEFA Club Licensing and Financial Fair Play, Licensed to Thrill, Benchmarking report on the clubs qualified and licensed to compete in the UEFA competition season 2013/14, http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/01/99/91/07/1999107_DOWNLOAD.pdf

UEFA, The European Club Footballing Landscape, Club licensing benchmarking report financial year 2012, http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/02/09/18/26/2091826_DOWNLOAD.pdf

UEFA, The European Club Benchmarking report, financial year 2011, http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/01/91/61/84/1916184_DOWNLOAD.pdf

UEFA, The European Club Footballing Landscape, Club licensing benchmarking report financial year 2010, http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/01/74/41/25/1744125_DOWNLOAD.pdf

UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations, 2013, Compliance and Investigation activity report 2011-13, Bulletin, http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/uefaorg/Clublicensing/02/04/25/58/2042558_DOWNLOAD.pdf

UEFA, The European Club Footballing Landscape, Club licensing benchmarking report financial year 2009

UEFA Club Licensing and Financial Fair Play, 2014, CYPRUS FOOTBALL ASSOCIATION Club Monitoring Core Process

UEFA Supporter Liaison, 2011 Edition, Officer Handbook, English version

UEFA, Financial Fair Play, Media information-25 January 2012, Communications, http://www.financialfairplay.co.uk/resources/FFP%20Press%20Kit%20EN_FINAL_en%201_.pdf

UEFA, European leagues & cups, <http://www.uefa.com/memberassociations/leaguesandcups/index.html>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΜΕΡΟΣ Α – Γενικά Στοιχεία

1. Επωνυμία Συλλόγου: .....
2. Υπεύθυνος συμπλήρωσης ερωτηματολογίου (Ονοματεπώνυμο και θέση):
.....
3. Ημερομηνία Συμπλήρωσης: .....
4. Προβλέπεται από το καταστατικό του Συλλόγου υπεύθυνος για θέματα FFP;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
5. Εάν ΝΑΙ, είναι η υπηρεσία στελεχωμένη;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
6. Εάν Ναι, από πόσα άτομα αποτελείται;
7. Εάν ΝΑΙ, από πότε λειτουργεί η υπηρεσία για θέματα FFP; .....
8. Είναι αναλόγως εκπαιδευμένα και άρτια στελεχωμένα και ενημερωμένα για το FFP;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
9. Εάν ΟΧΙ, μέσω ποιων διαδικασιών/συνεργατών καλύπτονται τα θέματα που αφορούν το FFP;
Εξωτερικοί συνεργάτες
Μέτοχοι του Συλλόγου
10. Εάν ΟΧΙ, η ΚΟΠ έχει προβεί σε παρατηρήσεις;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
11. Εάν ΟΧΙ, σκοπεύει ο σύλλογος στη δημιουργία υπηρεσίας για θέματα FFP;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
12. Έχουν ποτέ πραγματοποιηθεί αιφνίδιοι έλεγχοι των οικονομικών στοιχείων από τα αρμόδια όργανα της UEFA τα τελευταία πέντε χρόνια;
ΝΑΙ
ΟΧΙ
13. Εάν ΝΑΙ, καταγράψτε τις κυριότερες παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν:

- A) .....
- B) .....
- Γ) .....
- Δ) .....
- E) .....

14. Πώς κρίνεται τους κανονισμούς της UEFA για το FFP;

Επαρκείς

Ανεπαρκείς

15. Γιατί; Παρακαλώ να αναφέρετε τους 3 σημαντικότερους λόγους.

.....
.....
.....

16. Πώς αξιολογείτε το ενδιαφέρον που αποδίδει η UEFA στο ζήτημα της τήρησης των κανονισμών του FFP;

Ιδιαίτερα σημαντικό

Σημαντικό

Ασήμαντο

17. Σε ποιες ενέργειες έχει προβεί ο Σύλλογος για την καλύτερη εφαρμογή του FFP;

Σύνταξη ενός νομικά δεσμευτικού κειμένου

Υιοθέτηση συγκεκριμένου σχεδίου δράσης

Ενημερωτικές δράσεις και σεμινάρια κατάρτισης του προσωπικού σχετικά με τους οικονομικούς κανονισμούς

Πρόσληψη εξειδικευμένων με το θέμα υπαλλήλων

Άλλο .....

ΜΕΡΟΣ Β – Οικονομικά Στοιχεία

1. Ποιοι είναι οι τρεις σημαντικότεροι τρόποι με τους οποίους ο σύλλογος δημιουργεί έσοδα:

Έσοδα από την πώληση εισιτηρίων

Έσοδα από χορηγίες και διαφημίσεις

Έσοδα από τα δικαιώματα αναμετάδοσης

Έσοδα από τις εμπορικές δραστηριότητες και τη φιλοξενία

Έσοδα από την πώληση και κέρδη από τη διάθεση εγγραφών ποδοσφαιριστών

Υπερβάλλοντα κέρδη από τη διάθεση παγίων ενσώματων στοιχείων του ενεργητικού

Χρηματοδοτικά έσοδα (π.χ. τόκοι)

Έσοδα από συναλλαγές εσόδων με συνδεδεμένα μέλη

Άλλα λειτουργικά έσοδα, π.χ. μερίσματα, ενοίκια, έσοδα από μη ποδοσφαιρικές δραστηριότητες, έσοδα από δραστηριότητες θυγατρικών

Έσοδα σχετικά με τον τομέα της νεολαίας

Μη χρηματικές πιστώσεις (π.χ. αναπροσαρμογές στοιχείων του ενεργητικού και αναπροσαρμογές αποθήκης)

Έσοδα από μη ποδοσφαιρικές δραστηριότητες που δε σχετίζονται με τον ποδοσφαιρικό σύλλογο

2. Θεωρείται ότι τα έσοδα από την πώληση εισιτηρίων προέρχονται κυρίως από:

Εισιτήρια διαρκείας

Εισιτήρια αγώνων εγχώριων διοργανώσεων

Εισιτήρια αγώνων διοργανώσεων της UEFA

Εισιτήρια από φιλικούς αγώνες και τουρνέ

Συνδρομές μελών

3. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες πωλήσεις εισιτηρίων (1: η μεγαλύτερη πώληση, 4: η μικρότερη πώληση):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

4. Οι τιμές των εισιτηρίων τα τελευταία πέντε χρόνια:

Μειώθηκαν

Αυξήθηκαν:

5. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες εισπράξεις από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις (1: οι περισσότερες εισπράξεις, 4: οι λιγότερες εισπράξεις):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

6. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες εισπράξεις από τα δικαιώματα αναμετάδοσης (1: οι περισσότερες εισπράξεις, 4: οι λιγότερες εισπράξεις):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

7. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες εισπράξεις από τις εμπορικές δραστηριότητες (1: οι περισσότερες εισπράξεις, 4: οι λιγότερες εισπράξεις):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

8. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες εισπράξεις από την πώληση και τα κέρδη εγγραφών ποδοσφαιριστών (1: οι περισσότερες εισπράξεις, 4: οι λιγότερες εισπράξεις):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

9. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες εισπράξεις από τις εισφορές συνδεδεμένων μερών (1: οι περισσότερες εισπράξεις, 4: οι λιγότερες εισπράξεις):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

10. Εάν ο Σύλλογος έπρεπε να αυξήσει τα έσοδα **άμεσα** για να είναι στα πλαίσια του Νεκρού Σημείου, βάλτε σε σειρά προτεραιότητας τις ενέργειες που θα έπραττε (1: η περισσότερο προτιμητέα μέθοδος, 4: η λιγότερο προτιμητέα μέθοδος):

Αύξηση τιμών εισιτηρίων

Αύξηση των εσόδων από τις χορηγίες και τις διαφημίσεις

Αύξηση εσόδων από τις εμπορικές δραστηριότητες

Αύξηση εσόδων από πωλήσεις ποδοσφαιριστών (ρискάροντας την ποιότητα της ομάδας)

11. Ποιοι είναι οι τρεις σημαντικότεροι τρόποι με τους οποίους ο σύλλογος δημιουργεί έξοδα;

Έξοδα από τις παροχές εργαζομένων (π.χ. ποδοσφαιριστών, διοικητικών υπαλλήλων)

Έξοδα από το κόστος πωλήσεων/υλικών (π.χ. τροφοδοσίας, αθλητικών υλικών)

Άλλα λειτουργικά έξοδα (π.χ. έξοδα αγώνων, κόστη μίσθωσης, διοικητικά, έξοδα μη ποδοσφαιρικών δραστηριοτήτων)

Έξοδα από την απομείωση/απόσβεση εγγραφών ποδοσφαιριστών, απώλειες από τη διάθεση εγγραφών ποδοσφαιριστών ή δαπάνες αγοράς εγγραφών ποδοσφαιριστών

Δαπάνες χρηματοδότησης (π.χ. τόκοι) και μερίσματα

Έξοδα από συνδεδεμένα μέρη

Φορολογικές δαπάνες (ΦΠΑ και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης)

Έξοδα σχετικά με τον τομέα της νεολαίας

Δαπάνες από μη ποδοσφαιρικές δραστηριότητες

Δαπάνες χρηματοδότησης που οφείλονται άμεσα στη σύνθεση των παγίων ενσώματων στοιχείων του ενεργητικού

Δαπάνες για δραστηριότητες ανάπτυξης υποδομών

Δαπάνες για δραστηριότητες ανάπτυξης της κοινότητας

Δαπάνες από μη ποδοσφαιρικές δραστηριότητες

Απομείωση/απαξίωση πάγιων ενσώματων στοιχείων ενεργητικού

Απόσβεση/απαξίωση πάγιων άυλων στοιχείων του ενεργητικού εκτός των εγγραφών ποδοσφαιριστών

Φορολογικές δαπάνες (φορολογήσιμο κέρδος)

Μη χρηματικές χρεώσεις/επιβαρύνσεις

12. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τα περισσότερα έξοδα για τις παροχές ποδοσφαιριστών και διοικητικών υπαλλήλων (1: τα περισσότερα έξοδα, 4: τα λιγότερα έξοδα):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

13. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τα περισσότερα έξοδα για τις μεταγραφές ποδοσφαιριστών (1: τα περισσότερα έξοδα, 4: τα λιγότερα έξοδα):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

14. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τα περισσότερα έξοδα που αφορούν την κατηγορία άλλα λειτουργικά έξοδα π.χ. έξοδα αγώνων (1: τα περισσότερα έξοδα, 4: τα λιγότερα έξοδα):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

15. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες δαπάνες χρηματοδότησης και τα περισσότερα έξοδα για μερίσματα (1: τα περισσότερα έξοδα, 4: τα λιγότερα έξοδα):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

16. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες συναλλαγές εξόδων με συνδεδεμένα μέρη (1: τα περισσότερα έξοδα, 4: τα λιγότερα έξοδα):

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

17. Σύμφωνα με τους οικονομικούς κανονισμούς της UEFA οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι δικαιούνται να εξαιρέσουν από τον υπολογισμό του Νεκρού Σημείου συγκεκριμένες κατηγορίες εξόδων. Βάλτε σε σειρά έντασης τα παρακάτω έξοδα που έγιναν από το σύλλογο τα τελευταία πέντε χρόνια, αξιοποιώντας τους κανονισμούς του FFP.

Δαπάνες για δραστηριότητες ανάπτυξης υποδομών

Δαπάνες για δραστηριότητες ανάπτυξης της κοινότητας

Μη χρηματικές χρεώσεις/επιβαρύνσεις

Δαπάνες χρηματοδότησης που οφείλονται άμεσα στη σύνθεση των παγίων ενσώματων στοιχείων του ενεργητικού

Δαπάνες από μη ποδοσφαιρικές δραστηριότητες

Απομείωση/απαξίωση πάγιων ενσώματων στοιχείων ενεργητικού

Απόσβεση/απαξίωση πάγιων άυλων στοιχείων του ενεργητικού εκτός των εγγραφών ποδοσφαιριστών

Φορολογικές δαπάνες (φορολογήσιμο κέρδος)

18. Ποια είναι τα τρία σημαντικότερα πλεονεκτήματα από την εφαρμογή του FFP;

.....
.....
.....

19. Ποια είναι τα τρία σημαντικότερα μειονεκτήματα από την εφαρμογή του FFP;

.....
.....
.....

20. Πιστεύετε ότι η οικονομική/τραπεζική κρίση έχει επηρεάσει τη συμπεριφορά των εσόδων και εξόδων του συλλόγου; Σε ποιες περιπτώσεις;

Μείωση εσόδων:

.....
.....
.....

Μείωση εξόδων:

.....
.....
.....

Αύξηση εσόδων (εάν υπάρχουν):

.....
.....
.....

Αύξηση εξόδων (εάν υπάρχουν):

.....
.....
.....

21. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές προς εργαζομένους (1: οι περισσότερες, 2: οι λιγότερες)

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

22. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές προς φορείς κοινωνικής ασφάλισης και φορολογικές αρχές (1: οι περισσότερες, 2: οι λιγότερες)

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

23. Έχουν γίνει συγκεκριμένες διευθετήσεις με τις κρατικές αρχές για διευκόλυνση της πληρωμής αυτών των φόρων;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

24. Βάλτε σε σειρά τις σεζόν με τις περισσότερες ληξιπρόθεσμες οφειλές προς άλλους ποδοσφαιρικούς συλλόγους (1: οι περισσότερες, 2: οι λιγότερες)

2013/14

2012/13

2011/12

2010/11

25. Έχουν αφαιρεθεί ποτέ βαθμοί από τη σειρά κατάταξης τους συλλόγου για οικονομικούς λόγους;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Ευχαριστώ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Παρουσίαση εξεταζόμενων ποδοσφαιρικών συλλόγων

Εξετάστηκαν οι πιο κάτω έξι κυπριακοί ποδοσφαιρικοί σύλλογοι:

1. Αθλητική Ένωση Κιτίου

Η ΑΕΚ Λάρνακας ιδρύθηκε στις 18 Ιουλίου 1994 και έδρα της είναι το Γήπεδο Γυμναστικού Συλλόγου Ζήνωνα (νέο ΓΣΖ) χωρητικότητας 13.032 θέσεων. Η πρώτη συμμετοχή της σε ευρωπαϊκή διοργάνωση ήταν το 1996/97. Η πιο σημαντική όμως, στιγμή στην ευρωπαϊκή πορεία της ΑΕΚ ήταν την αγωνιστική περίοδο 2011/12, όπου με τη σπουδαία εμφάνισή της έγινε η πρώτη κυπριακή ομάδα που εξασφάλισε πρόκριση στους ομίλους του Europa League.

2. Ανόρθωσις Αμμοχώστου

Ο ποδοσφαιρικός σύλλογος Ανόρθωσις Αμμοχώστου ιδρύθηκε στις 30 Ιανουαρίου 1911. Έδρα του είναι το στάδιο «Γυμναστικός Σύλλογος Ευαγόρας» (ΓΣΕ), το οποίο όμως δυστυχώς εξαιτίας της τουρκικής εισβολής το 1974 παραμένει εγκαταλειμμένο. Προσωρινή έδρα του συλλόγου μέχρι την επιστροφή είναι το στάδιο Αντώνης Παπαδόπουλος στη Λάρνακα, το οποίο είναι ιδιόκτητο και χωρητικότητας 10.230 θέσεων. Η πρώτη φορά που συμμετείχε σε ευρωπαϊκή διοργάνωση ήταν το 1963/64. Η Ανόρθωση είναι η πρώτη κυπριακή ομάδα που συμμετείχε στους Ομίλους της UEFA Champion League την περίοδο 2008/09. Από το 2010, παρά την εμφάνισή της σε διοργάνωση της UEFA μόλις το προηγούμενο έτος, ταλανίζεται από οικονομικά προβλήματα, τα οποία οδήγησαν σε διοικητικές και οργανωτικές αλλαγές για εξορθολογισμό των οικονομικών και εξυγίανση του συλλόγου. Συνολικά η Ανόρθωση συμμετείχε έντεκα φορές στις διοργανώσεις της UEFA.

3. Αθλητικός Όμιλος Αγίας Νάπας

Ο Α.Ο.Α.Ν. ιδρύθηκε το 1990. Έδρα του είναι το δημοτικό στάδιο Αγίας Νάπας, χωρητικότητας 2.000 θέσεων ενώ κατά τις περιόδους που αγωνίζεται στην Α' κατηγορία χρησιμοποιεί το στάδιο Τάσος Μάρκου του Δήμου Παραλιμνίου. Η ομάδα της Αγίας Νάπας ανήκε παραδοσιακά σε χαμηλότερες κατηγορίες. Συγκεκριμένα, από την ίδρυσή της αγωνίστηκε για δώδεκα περιόδους στην Γ' κατηγορία, για δέκα

περιόδους στη Β' κατηγορία, ενώ στην Α' κατηγορία έχει αγωνιστεί για τρεις περιόδους. Η πρώτη φορά που αγωνίστηκε στην Α' κατηγορία είναι το 2006/07, η δεύτερη το 2012/13 και η Τρίτη το 2014/15. Στατιστικά, η ομάδα της Αγίας Νάπας έχει διαβαθμιστεί σε χαμηλότερη κατηγορία τέσσερις φορές και έχει προβιβαστεί σε ψηλότερη κατηγορία έξι φορές. Η Α.Ο.Α.Ν δεν έχει συμμετάσχει ποτέ σε διοργάνωση της UEFA.

4. Απόλλων Λεμεσού

Ο ποδοσφαιρικός σύλλογος Απόλλων Λεμεσού ιδρύθηκε στις 14 Απριλίου 1954. Έδρα του είναι το Τσίρειο στάδιο στη Λεμεσό, χωρητικότητας 13.152 θέσεων. Η πρώτη φορά που συμμετείχε σε ευρωπαϊκή διοργάνωση ήταν το 1966/67. Ο Απόλλων Λεμεσού είναι η πέμπτη κατά σειρά πιο πετυχημένη ομάδα σε σχέση με τις κατακτήσεις τροπαίων. Η σπουδαιότερη περίοδος στην ευρωπαϊκή πορεία του Απόλλωνα ήταν το 2013/14, κατά την οποία κατάφερε να προκριθεί στους ομίλους του Europa League της UEFA. Την αμέσως επόμενη περίοδο επανέλαβε το μεγάλο θρίαμβο χωρίς όμως και πάλι να προκριθεί στο επόμενο στάδιο. Συνολικά ο Απόλλωνας συμμετείχε εννιά φορές στις διοργανώσεις της UEFA.

5. Δόξα Θ.Ο.Ϊ Κατωκοπιάς

Η Δόξα Θ.Ο.Ϊ Κατωκοπιάς ιδρύθηκε το 1954. Η έδρα της βρίσκεται στην κατεχόμενη Κατωκοπιά και δε χρησιμοποιείται από το 1974 εξαιτίας της τουρκικής εισβολής και κατοχής. Προσωρινή έδρα αποτελεί το στάδιο Κατωκοπιάς στο χωριό Περιστερώνας Μόρφου. Κατά τις περιόδους που αγωνίζεται στην Α' κατηγορία χρησιμοποιεί το Μακάριο στάδιο, χωρητικότητας 16.000 θέσεων. Από την ίδρυσή της μέχρι το 1972 η Δόξα αγωνιζόταν στα αγροτικά πρωταθλήματα. Συνολικά, έχει αγωνιστεί για δέκα περιόδους στην Γ' κατηγορία, για είκοσι μία περιόδους στη Β' κατηγορία ενώ το 1998 προβιβάστηκε για πρώτη φορά στην Α' κατηγορία. Απαριθμεί από τότε δέκα συμμετοχές στην Α' κατηγορία. Στην αγωνιστική ιστορία της έχει υποβιβαστεί τέσσερις φορές ενώ έχει προβιβαστεί έξι φορές. Η Δόξα Θ.Ο.Ϊ Κατωκοπιάς δεν έχει αγωνιστεί ποτέ σε διοργάνωση της UEFA.

6. Ένωση Νέων Παραλιμνίου

Το ποδοσφαιρικό τμήμα του ποδοσφαιρικού σωματείου ΕΝΠ ιδρύθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 1945. Έδρα της ΕΝΠ είναι το στάδιο Τάσος Μάρκου στο Παραλίμι, χωρητικότητας 5.800 θέσεων, το οποίο ανήκει στο Δήμο Παραλιμνίου. Η ΕΝΠ χαρακτηρίζεται ως «ποδοσφαιρομάνα» αφού σε πολλές περιπτώσεις έχει αναδείξει μέσα από τις ακαδημίες της σημαντικούς ποδοσφαιριστές, κάποιους από τους οποίους παραχώρησε ως μεταγραφές με σημαντικά οικονομικά ανταλλάγματα. Στην επίσημη ιστοσελίδα του συλλόγου αναφέρεται ότι η πώληση του Δημήτρη Οικονόμου και του Δημήτρη Κύζα στα τέλη της δεκαετίας του 1970, στον Παναθηναϊκό, απέφερε σημαντικά έσοδα με τα οποία κτίστηκε το οίκημα του σωματείου στο οποίο στεγάζεται μέχρι σήμερα. Η πρώτη φορά που η ΕΝΠ εξασφάλισε τη συμμετοχή της στο κύπελλο κυπελλούχων της UEFA ήταν το 1974. Δυστυχώς όμως μετά την τουρκική εισβολή δημιουργήθηκαν τεράστια προβλήματα και αναγκάστηκε να αποσυρθεί. Συνολικά η ΕΝΠ συμμετείχε έξι φορές στις διοργανώσεις της UEFA.